

**ХРИСТІЯНСЬКЕ
ВИХОВАННЯ МОЛОДІ
НА ІДЕЯХ МИРУ
ТА МИЛОСЕРДЯ**

ВОСКРЕСЕНІЄ Господа Бога и Спа-
сителя нашего Іисуса Христа

33027 м.Рівне, вул.С.Дем'янчука

МЕСУ

ПЕРШОГО

№716

Перевірено 2014

Дем"янчук С.Я., Дем"янчук А.С.
м. РІВНЕ

Педагогіка миру :історичний аспект.

Миролюбні відносини людей своїми коренями розрослися ще в дави і цивілізації. В багатьох історичних та педагогічних пам'ятках відзначається про те , що протиборство між війною і миром виникло в глибокій давнині, біля 5000 років тому. Це протиборство протягнулося через багатовікову історію людства, охопило багато народів і держав. Постійні війни були великою бідою людей. Вони забирали дітей , стариків , державних діячів, приносили біль і рани людям і державам... Страхіття війни пробуджувало передову думку людства шукати шляхи, щоб позбутися від цього лиха.

Від давньо-шумської, давньо-індійської, давньо-китайської та давньо-грецької миролюбних систем, поглядів вчених епохи Відродження, віку Просвіщення, Великої Французької революції, і до розробки концепції виховання учнівської молоді в дусі ідей миру вченими сучасної епохи - такий основний шлях миротворчої діяльності. Значний вклад в обґрунтування ідеалів миру і виховання молодого покоління в дусі миру внесли Е. Роттердамський, Я.Коменський , Д.Локк, Ж.-Ж.Руссо та ін. Розвиток миролюбних їх концепції продовжували соціалісти- - утопісти. Т.Кампелла, Ш.Фурье, Р.Оцен, К.Сен-Сімон вважали, що досконалим світом може бути тільки світ без війн.

Дуже цінні думки про виховання дітей в дусі миру і взаєморозуміння ми знаходимо в працях

видатного чеського педагога Я.Коменського. Він основною причиною війн вважав різницю між думками, які виникають з неповаги людей. Рівна освіта, одержання всіма людьми універсальної освіти, на думку Коменського, могли б сприяти не тільки людям позбавитися від злиднів, але й війн. Проблеми війн і миру висвітив у своїй книзі "Роздуми про мир і війну" російський педагог В.Ф.Маліновський. Він говорив, що ненависть є багате джерело попередження народів, а щоб народи поважали себе, вони повинні більше знати один одного.

Декабристи широко обговорювали питання миру і війни. На їх думку з перетворенням суспільства і держави на основах демократії та республіканського способу управління повинно піддаватись повній реформі і військово оновленій країни. У наполеонівські війни було втягнуто багато країн і народів Європи. В цей період активізується розвиток ідей миру і пошуки практичних миротворчих дій, зароджується пацифізм, виникають організації, які виступають за мир /перше товариство миру в Нью-Йорку /1815 р./, в Лондоні /1816 р./, в Парижі /1820 р./. В 1848 р. в Бруселі відбувся Перший міжнародний конгрес миру, а в 1867 р. в Женеві була створена міжнародна організація в захист миру - "Ліга миру і свободи". Платформою всіх цих організацій був пацифізм - система взглядів, які засуджували всякі війни.

У перші роки нашого віку ідеї пацифізму проникли в теорію і практику освіти і виховання. Так, в 1908 р. в США була створена "Американська ліга боротьби школи за мир", в 1925 р. в Женеві було створено Міжнародне бюро освіти, головною метою

якого була пропаганда пацифізму. Теоретичні аспекти пацифізму в справі виховання молоді досліджувались Пьером Бове, Едуардом Клапаредом, Марією Монтесори, Адольфом Ферьером, Жан Піаже та ін.

Ідея виховання молодого покоління на ідеях миру значно збагатилася науковими відкриттями видатних вчених світу К.Е.Ціолквського і В.І.Вернадського. Мирне освоєння космосу - велика гуманістична перспектива вчених, значно наблизило людство до створення єдиного суспільства. Великий вклад в справу виховання молоді на ідеях миру внесли Т.Г.Шевченко, І.Я.Франко, Л.Українка. В їхніх творах звучить могутній голос про те, що підрастаюче покоління повинно жити в мирі і злагоді.

Сучасна епоха особливо загострила проблему війни і миру, зробивши її однією із самих ключевих для людства. Угроза ракетно - ядерної війни, глибоке розуміння такого факту, що допустити її не можна, викликали великий рух за мир. В цей рух влилися разом з народами світу вчені багатьох країн. Почались дослідження проблеми виховання молоді на ідеях миру і Австрії, США, Англії, Канаді та інших країнах . В 60 - 70 роках сформувався науковий напрямок, який одержав назву "Педагогіка миру" . В 1970 р. в Німеччині вийшов збірник "Педагогіка миру", в якому вчений - педагог Г.Рьорс разом з іншими вченими зробили спробу висвітлити проблему миру, як в історичному , так і педагогічному аспектах.

Виховання в дусі миру знаходиться в центрі уваги міжнародних громадських організацій. Особливо велику увагу приділяє цій проблемі ЮНЕСКО. Рекомендації її конференції /1974, 1994 рр./ лягли в основу виховання учнівської молоді багатьох країн

світу. Значний вклад в дослідження цієї дуже актуальної проблеми вносять вчені - педагоги України. Над розробкою системи виховання учнівської молоді в дусі миру працюють С.Я.Дем"янчук , В.С.Заслуженюк, М.Н.Ямницький, Л.П.Петрук та ін.

свящ. Андрій Горобець

***Проблема миру у ранньому християнстві
та її сучасний стан.***

В наш складний , бурзливий час людина , як і завжди це було, займається пошуками пркрасного і справедливого. Бачучи недосконалість нашого сьогоденного буття, мимоволі хочеться звернутись до історії, релігії тощо. Вивчаючи історію, торкаючись спадку світової культури, в людській душі може виникнути безліч сумнівів, незгод та протеріч. Чмало їх виникає і під час ознайомлення з духовно - релігійним досвідом попередніх поколінь. Релігія вимагає до себе особливої уваги; в її світлі вже знайомі речі набувають іншого значення та особливого змісту. Релігією не можна ототожнюватиз будь - якою галуззю сучасної наукової думки. В той час , як наука крокує від відкриття до відкриття, від дослідження до дослідження - релігійні засади залишаються незмінними. Наука ніколи не зможе сказати свого останнього слова, оскільки вона постійно розвивається. Релігія ж сама є ось тим вагомим та вирішальним словом, котре торкається усіх без винятку сфер людської діяльності. Це стосується й проблеми миру. Головною характерною

ресою перших християн було їхнє митрне співіснування. "А люди, що ввірували, мали серце одне і одну душу, і жоден із них не вважав щось з маєтку свого за своє, але в них усе спільне було... І нови перебували і науці апостльській, та в спільності братській, та в молитвах". /Діян. Ц. 32; 2Ю42/ - так словами можна охаоактеризувати первісний стан Христової Церкви.

Дохристиянський світ не знав високих моральних законів. Головною перешкодою цьому був егоїзм як тодішніх юдеїв, так і поган. Під його впливами кожен поганин, переслідуючи в читті тільки свої особисті цілі, неминуче порушував людські права. Поганський світ породив здобу людини до людини, ворогування окремих особистостей і суспільств. Християнство ж принесло вжиття оновлення - вчення про братство і любов між людьми. Христос говорив Своїм учням, що саме виконання заповіді любові буде вказувати на те, що вони є його учнями. Християни апостольського часу будували своє життя, справді на законі Христа. "З"жднані взаємною любов'ю члени християнських громад проводили життя в праці та молитві. Зокрема мали місце вечори любові /'ауапое/ - спільні вечері християн, які починались і закінчувались молитвою та миттям рук. В тодішньому язичницькому суспільстві користувались популярністю гладіаторські бої. Людиновбивство заради забави, викликало обурення в середовищі християн : вони не лише не відвідували гладіаторських боїв, але навіть відлучали від церкви тих , хто полюбляв там бувати. Проте, Християнська Церква не була уособленою релігійною організацією. Подорожуючі, немічні, сироти, вдови -

всі хнаходили підтримку й допомогу в християн. Суспільні біди викликали ів християнському середовищі найвище братолюбство та благодійність. Так святий Деонісій Олександрійський Описує дії християн під час морової язви : "Багато хто черех надлишок любові та братолюбства не жаліли саміх себе, але підтримували хворих, невтомно доглядаючи за ними, і, роблячи це заради Христа, разом з ними радісно вмирили. Тому що співстаждаючи іншим, вони добровільно приймали їхні муки, щоб подолати хворобу й спасти від неї своїх братів... Зовсім інакше чинили язичники; вони втганяли від себе хворих..., викидали на двір напівмертвих, не ховали мертвих, таким чином, намагаючись спастись від мерті."

Заклик до миру та взаємопорозкміння проходить через весь Новий Заповіт. "Слава Богу на висоті, і на землі спокій, в людях добра воля!" /Лк. 2.14/ - в цій короткій ангельській пісні розкривається вся сутність християнського віровчення. Людство покликане до гармонії в стосунках з Богом. Отже з приходом на землю Христа постала потреба в духовному переродженні. Іван Хреститель закликав юдеїв зустріти Царство небесне в покаянні. /Мф. 3, 2/. Пізніше Христос акцентуватиме на цьому увагу в розмові з Никодимом "Коли хто не народився з гори , то не може побачити Божого Царства" /Ін. 3.3/. Всі Ісусові притчі та повчання плекають в людських душах мир та терпеливість. Вони закликають до наувищої досконалості /Мф. 5.48/. Лише справді віруюча людина може зрозуміти слова Христа : "Любіть ворогів своїх, благословляйте тих , хто вас проклинає, творіть добро тим , хто ненавидить вас, і моліться за тих , хто вас переслідує" /Мф. 5.44/.

Богослужіння Православної Церкви завжди починаються закликком віруючих до спільної мирної молитви. В мирі / 'ev 'eepnvn/, тобто в духовному спокої , з чистою совістю та взаємною любов'ю. Такий стан душі настільки необхідний для молитви, що Христос заборонив Боргуючим приносити жертви до храму /Мф. 5.23-24/. Тому в древній Християнській Церкві , згідно 93 правила Карфагенського собору, від ворогуючих суворо заборонялося приймати пожертви. Якщо Талмуд /Вавіл. Іона . л. LXXXVI/ дозволяв прощати гріхи людині лише тричі, то Христос не робив тут жодних обмежень /Мф. 18.22/. Не дивно, адже Бог є Богом миру /Рим. 15,33; 2 Кор. 13.11; Кол. 3.15/ й сином Божим є тільки той , хто прагне миру /Мф. 5.9/. Але прагнення добра зовсім не свідчить про лояльність зла. Навпаки, це заперечує Сам Христос : "Не думайте , що Я прийшов , щоб мир на землю принести, - Я не мир принести прийшов, а меч" /Мф. 10.34/. Отже Він закликає до непримиренної, невтомної боротьби зі злом. Ця ідея розкривається і в апостольських посланнях : "... візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати опір дня злого, і, все виконавши, витримати. Отже стійте, підперезавши стегна свої прадою, і зодягнувшись у броню праведності, і взувши ноги в готовність Евангелії миру. А найбільш над усе візьміть щита віри, яким зможете погасити всі вогненні стріли лукавого. Візьміть і шолома спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже" /Ефос. 6.13-17/. Ап Павло намагався запліднити в душах християн дух лицарства : "...терпи лихо, як добрий воїн Христа Ісуса" /2 Тим. 2.3/... зброя бо нашого воювання не тілесна, яле

мійна Богом на зруйнування твердин~ь..." /2 Кор. 10.4/.

Сьогодні , як і в минулі часи , проблема миру залишається однією з найактуальніших. Невпинно шукаються шляхи її вирішення, пропонуються різні методи тощо. Її вирішити неможливо шляхом нарощування потужності військово-оборонного комплексу чи примусового повного роззброєння. Ми ось вже в котре забуваємо слова Ісуса Христа : "Царство Боже в середині вас І" /Лк. 17.21./. Тобто почати необхідно з себе, полем бою за мир повинна стати перш за все наша душа. Люди ніби не усвідомлюють, що вони є істотами духовно-тілесними, тобто створеними за образом та подобою Божою /Бут. 1.26-27/. Про це ще в 57 році нашої ери коринтським християнам нагадував апостол Павло : "Чи не знаєте ви, що ви - Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває ? Якщо хто нівечить Божого храма, того знівечить Божий святий, а храм той - то ви" /1 Кор. 3.16-17/.

Лацюк О.

Рівненський економіко-гуманітарний інститут

Ідеал любові в християнстві.

Основним, найвагомим внеском християнства до культури людстває ідеал всеохоплюючої любові на основі людського буття.

Християнство усвідомлює себе носієм принципово нової етики, новогорозуміфння людини, її місця в світі, нових законів людського буття. Нагорна проповідь Христа будується на принципах зняття

древньої моральності новою, заснованою на засадах любові. Нові заповіді даються найчастіше не як розвиток старих, а як їх заперечення, зняття.

"Ви чули, що сказано : "око за око, і зуб за зуб." А Я кажу вам : не противтеся злому. Але як хто вдарить тебе у праву щоку твою, обернись до нього і другою ; і як хто захоче судитися з тобою і взяти в тебе сорочку, віддай йому і верхній одяг..." /Мф. 5, 38-40/.

Гордіня не дозволила людству в цілому правильно зрозуміти і оцінити новий ідеал і новий шлях, запропонований християнством - шлях всеосяжної і всепоглинаючої любові.

Непротівлення злу в християнстві ні в якому разі не означає повної пасивності і бездіяльності. Христос в Новому завіті закликає не противитися злому фізично, бо через такий спосіб ми лише подвоюємо зло, до першого зла додаємо нове зло, таким чином зменшуючи добро. Єдиний ефективний спосіб боротьби із злом - подолання його добром, збільшення добра - що приведе до зникнення зла, бо всюди буде добро. Активною і діяльною силою і цій боротьбі є любов.

Ідеал всеосяжної , всепроникливої, всепрощаючої любові виник і сформувався в пізньоантичному світі в найбільш цілісному і завершеному вигляді в сфері релігійної свідомості, тому що без освячення божественним авторитетом він практично не міг стати надбанням суспільної свідомості древнього світу.

Сам Бог подав людям приклад безкінечної і рятівної любові і християнство на протязі всієї своєї історії

невпинно закликає єдиновірців до наслідування божественної любові.

"Ітак, наслідуйте Богу, як чада возлюблені, і живіть в любові, як і Христос возлюбив нас і віддав себе за нас в дарунок і жертву Богу, в пахощі прємні" /Еф. 5, 1-2/.

Любов до ближнього, тобто до кожної людини, в Новому завіті - необхідна умова любові до Бога, головна сходинка на шлях до нього. Апостол Павло палко доводить римлянам б"... Той, хто полюбив іншого, виконав закон", бо всі заповіді Христа "заключаються в сьому слові : "люби ближнього твого, як самого себе". Любов не робить ближньому зла ; таким чином, любов є виконанням закону" /Рим. 13. 8-10/.

Любов людей одне до одного здатна втвести їх з рабського, приниженого стану, що породжений ненавістю та ворожнечею, та зробити їх друзями не тільки між собою, яле і самого Бога. Антична філософія знала два види любові - чуттєву любов /Афродиту земну/ і божественний ерос /Афродиту небесну/, як космічну силу, але практично не знала всепроіцаючої любові до ближнього, яка , за християнськими мірками, тільки і робить людину подібною Богу.

Бог є любов - ці лаконічна формула вмістила всю загальнолюдську суть християнства, яка до цієї пори , на жаль, залишається в цілому не зрозумілою людству. Перші захисники і пропагандисти християнства зрозуміли новозавітне вчення про любов перш за все як наказ про гуманні відносини між людьми, про людяність як головний принцип соціального буття.

Всеосяжна, всепрощаюча любов до людей стає головною зброєю християн проти всякого зла і насильства, і вся християнська культура спрямована до втілення ідеалів християнського гуманізму в життя.

Бог подарував людині мудрість і людинолюбство, тому для християн на першому місці стоїть релігія - пізнання і шанування істинного Бога, але безпосередньо за нею іде людинолюбність - милосердя, людяність.

Гуманність, милосердя, співчуття, любов до людей - це сфера почуттів і моральних принципів, відкрита християнством і поставлена ним в основу побудови нової культури.

Любов до людей, до кожної конкретної людини як безкорисливе служіння, як постійне піклування про обездолених і допомрга їм, як безперервна молитва за всіх перед Богом відрізняється від "любові мирської", тобто до суетного світу і його насолод. Кожний із цих видів любові руйнує інший, а початки їх заключені в подвійній природі людини. Душа людини тягнеться до духовної любові і духовних насолод, а тіло - до насолод суетного світу, до слави, багатства. І тому душа охоплена любов'ю до Бога, а тіло - до "миру", і боротьба між цими видами любові відбувається майже в кожній людині.

Поєднання з Богом в акті божественної любові - мета життя християнина; воно обіцяє йому спасіння і безкінечне блаженство. Цей шлях лежить через морально-етичну сферу - правильний, з християнської точки зору, життєвий шлях, тобто через виконання божих заповідей і перш за все заповіді любові до ближнього.

Клюйко В.

Рівненський економіко-гуманітарний інститут

Виховання нової людини в релігійному майбутньому

/за Д. Андреевим/

В унікальному за своїм змістом і способом написання творі Д. Андреева "Роза Миру" обґрунтовується думка про те, що релігійна творчість людства в майбутньому прийде до створення панрелігії - Рози Миру. Вона не буде замкнутою релігійною конфесією, а стане міжнародним релігійним товариством на кшталт теософічного, антропософського або масонського. Це буде інтеррелігія, або панрелігія в тому розумінні, що її слід вважати універсальним вченням, яке має на меті перетворення соціального стану людства. До Рози Миру людство прийде через воз'єднання християнських конфесій і подальшу унію всіх релігій. Це буде зроблено заради загального зосередження всіх сил на удосконаленні людства і на натхненні природи. В цьому автор вбачає надрелігійність та інтеррелігійність Рози Миру.

В цій праці розкриваються питання про місце Рози Миру в історії, про метаісторичний та трансфізичний методи пізнання, про потенційні можливості людства.

Особливо цікавим представляється бачення автором педагогіки майбутнього, педагогіки, корені якої живляться невмирущими ідеями християнства.

Однією із найважливіших задач Рози Миру стане виховання людини благородного образу.

Основними рисами такої людини повинні стати :

- сміливість і воля, скеровані на удосконалення спочатку себе, потім умов формування іншої особистості, а далі - на наповнен любов"ю удосконалення інших;
- висока правдивість і відчуття товариськості /але не "товариське" в старому значенні, коли існував примат колективногонад особистим, а товариське в значенні доброзичливого партнерства/;
- духовно діяльна життєрадісність;
- привнесення творчого імпульсу в будь - яку діяльність;
- здатність до споглядальних роздумів;
- потреба в знаннях і пізнанні світу.

Дійсним пафосом прийдешньої педагогіки буде "...зростання духу любові; творчість, вірніше богосотворчість у безлічі видів і форм просвітлення природий вищі форми богопізнання..." /Д. Андреев. Роза Миру. -М., 1993. -с.258/.

Розумовий образ нової людини характеризується :

- безперервно зростаючим прагненням до знань;
- навиками самостійного мислення;
- інтелектуальною незалежністю;

Естетичне обличчя нової людини окреслюють;

- розвиток невід"ємної потреби художніх вражень;
- високорозвинений смак;
- знання і розуміння мистецтв минулого та їх пам'ятників;
- органічна потреба в художній творчості;
- вільне і щасливе почуття захвату перед явищами прекрасного;

Моральний облік людини майбутнього відзначається:

- діяльною добротою по відношенню до оточуючих;

- здатністю до співчуття та здатністю сприйняти іншого як свою власну;
- почуттям єдиності загальнолюдського;
  - вільне і щасливе почуття благоговіння перед явищами Високого.

Релігійний образ нової людини має такі риси:
 -внутрішня робота над розкриттям органів духовного сприйняття:

- знання релігійних форм минулого і сучасності;
- вміння розуміти досвід і вчення кожної релігії як відображення одного з рядів духовної реальності;
- імперативна потреба власної учасності в релігійному житті і творчості людства;
- здатність до почуття глибокої радості і від участі в них.

Виховні та освітні зусилля педагогіки Рози Миру будуть спрямовані в основному на розвиток цих задатків та якостей.

У відриві від природи досягнути цього буде важко, тому основним типом загальнообов'язкової середньої школи Д.Андреев бачить коледж-інтернат, розташований або за містом, або на його окраїні. Це не буде закрита установа сучасного інтернатного типу, просто інтернат забезпечить найбільш доцільне використання часу, його уклад дозволить більш різносторонньо впливати на учня. Від педагогів таких шкіл буде вимагатися, безумовно, високий рівень підготовки, тонкий педагогічний такт, глибоке розуміння своєї задачі.

Порівняно із сучасною середньою школою поглибитися і розшириться гуманітарний цикл. Збільшення курсу історії і введення курсу історії релігій буде вимагати додаткових годин. Таке

розширення гуманітарного циклу викликане тим, що з розвитком матеріальної бази потреба в інженерно-технічній інтелігенції почне зменшуватися, а потреба в гуманітарних кадрах-зростати. Потреби людства естетичного ряду стрімко виростуть, а потреби релігійні змінять свій характер, стануть значно різноманітнішими і тісніше зв'язуються із світом природи та культури.

Ковальова А.

Рівненський економіко-гуманітарний інститут

*Олександр Мень про смерть і
безсмертя.*

Людина створена за образом та подобою Божою - така суть біблійної антропології. Релігійному досвіду Божество відкривається як Сила, яка перевищує механічні причинність світу; як ивща Свобода і вища Творчість. І перше, і друге належить також і людині.

Бог, який відкривається, як абсолютна Досконалість, залучає людину до процесу вічного удосконалення. Зрозуміло, що цей процес не може бути обмежений коротким відрізком часу людського буття; безсмертя людської особистості є запорукою її богоуподібнення.

Єдиний потік життя не преривається на Землі ось уже сотні мільонів років. Біосфера в самій собі містить принцип боротьби із смертю. Організми як би кидають їй виклик тим, що ще до свого розпаду передають нащадкам негаснучий факел життя.

Естафета спадкоємності вперто захищає філогенетичне дриво від загибелі.

Ця чудова якість живих систем є однією із ознак перемоги творчого початку у Всесвіті, але перемоги часткової, котра віноситься тільки до Цілого, родового, загальнобіологічного. Ця перемога далека від закінчення, і тому життя повинно постійно підтримувати боротьбу проти натиску смерті.

В особі людини перешкоду вмиранню і хаосу ставлять вже не тільки генофонд та фізіологія, але і інший, трансфізичний вимір буття. Він виявляється в людській особистості, що концентрує в собі думку, свідомість, творчість і свободу. Розум реалізує свій життєвий принцип інакше, ніж організм, духовна діяльність рятує свої плоди від невиможливого часу більш досконалим способом, ніж спадкова інформація генів. Саме це унікальне явище виводить людину за межі біологічного розвитку.

Свідомість неруйнівності духу завжди була притамана людям. Про початкові фази віри у безсмертя говорять уже сліди ритуальних поховань у мисливців кам'яного віку. Широке розповсюдження віри в те, що смерть не несе за собою повного руйнування особистості-факт, який заслуговує на увагу. Він свідчить про майже вроджене почуття безсмертя "Я", навіть коли воно не усвідомлюється чітко. Іноді його намагаються зв'язати з інстинктом самозбереження. Але думка про безсмертя-нік не біологічний феномен. Перш за все вона-проявлення духу, який інтуїтивно відчуває свою нерозкладну природу.

Більшість великих представників людської думки від Платона до Бергсона і Тейяра де Шардена

розділяли та філософськи обґрунтовували вчення про безсмертя.

Після фізичної смерті організм розпадається на ті елементи, з яких був створений. Між тим духовне в людині якісно відрізняється від тілесного, і його не можна розглядати як комбінацію частин та елементів. Духовне життя є первісна єдність, що не розкладається. Ця єдність духу є основою його цілісності і невмирушності.

Заперечення безсмертя будується на чисто нечистивних передумовах, недоліки котрих є очевидними поряд із специфічними особливостями духу як початку нематеріального та особистості як феномену позачасового і позапросторового.

Колись зародившись у Всесвіті, вогонь духу, як і життя, не міг згаснути. Він втілювався не тільки в колективну свідомість виду, але і в кожен його одиницю, найвищий шедевр миротворення-особистість.

Якщо безсмертя-настільки важлива для еволюції властивість духу, то виникає питання: чому наші уявлення про подальшу долю особистості такі неясні та незмістовні? На це є дві відповіді. Перша говорить, що людство коли-небудь пізнає ці тайни, зараз вони мало досліджені. Друга відповідь-по цій межі проходить кордон, який ми не в змозі перейти, знаходячись по цей бік буття. І все ж таки, розвиток вже тут наближає її до споглядання світу зверхсвітнього. Початок онтогенезу людини відрізняється від такого у тварин. Але на наступних етапах людина стає більш здатна віддзеркалювати в собі світло Вищого.

Посмертя неможливо уявити собі у вигляді пустої бездіяльності, втомлюючої та одноманітної=воно є процесом невинного становлення та сходження до вічного вдосконалення.

Людина, за Писанням, єдуховно-тілесна єдність. Тому її роль в світобудові не може обмежитися збереженням і вдосконаленням тільки духу посеред загального розкладу матерії. Незрима енергія, якою наділена людина, ще не реалізувала своїх можливостей.

Через своє тіло людина злита з природним космосом. Еволюція біосфери-це втеча від смерті, історія людини-це шлях до воскресіння та одухотворення матерії. Таким чином, неруйнівність духу є лише етапом, а не вершиною прогресу людства.

Земне існування дано людям не випадково і не без мети. Формуючи свій дух на життєвих шляхах, ми готуємо його до вічності. Ця підготовка повинна втілюватися в нашій діяльності на землі. Крім фізичних, існують закони духовно-моральних і вони діють з визначеною послідовністю. Кожний несе в посмертя те, що приготував собі тут. Зло та духовна вбогість на землі луною відгукнеться в посмерті. Саме тому кожному потрібно дбати про "спасіння душі", до долучення до Божественного Життя.

Тимощук Володимир
Волинська Духовна семінарія

Сутність моралі в християнському віровченні.

Етика є вчення про діяльність людини, так як вона оцінюється з точки зору вибору між добром і

злом. Виходячи з цього положення ми повинні визнати абсолютну цінність і загальнообов'язковість добра і розглядати його як вічну реальність, а не як тимчасову цінність, що змінюється під впливом економічних відносин /як це роблять марксистичи/.

Добро-є Бог-вічне буття, зло-відступлення від Бога; зло не самобутня сила, воно виникло історично.

Істинна мораль повинна бути пов'язана із сенсом життя і кінцевою ціллю світу, а не тільки з якоюсь однією соціальною нпохою.

З давніх часів мислителі прагнула визначити добро і зло, а також вказати на ціль людського життя і знайти той критерій, котрий допоміг би людям правильно і щасливо жити. Сократ, Платон, Аристотель, епікурейці, стоїки, матеріалісти-всі вони по-різному бачили основу моралі і шдях до досягнення щастя.

Нова філософія не розповіталась до цих вічних питань. Марксизм, з його проповіддю войовничого атеїзму, взагалі не може побудувати власну етику, так як відкидає абсолютні духовні цінності і будує їх на тимчасових економічних відносинах.

Мораль-від Бога, хоч в різні періоди історії вона була то більш, то менш інтенсивною. Християнське вчення вказує і на основу моралі, і на ціль світу, і на ту основну чесноту, котра допомагає людям орієнтуватися в соціальному середовищі.

В.Стадник

Рівненський економіко-гуманітарний інститут

Гіманістичні принципи християнської етики

Ніхто з живих істот, окрім людини, Ю ніколи не задумувався над смыслом буття, ніколи не віднімався вище фізичних потреб. Тому вже з найдавнішої часів людину супроводжувала релігія. Вона з'являється разом з поривом людського духу до вічності, до небуденних цінностей.

Християнство існує вже навпротязі двадцяти століть. Для багатьох поколінь людей воно стало не лише "ідеологією" і системою оудядів, а динамічною силою, що охоплює всі сторони життя.

Основою християнської моралі є любов. Життя людини без неї пусте, сіре, замкнуте і огідне. Любов розпочинається з простих почуттів, а на вищому рівні це пісня серця, котре відкрите іншим. Це стосується всілякої любові - материнської, статевої, родинної, християнської. Різні її види не замінюють, а доповнюють один одного. Найбільш високою формою любові є християнська любов - здатність не лише відчутти у іншого таку ж абсолютну цінність, яка закладена в нашому "я", але й зуміти поставити інтереси іншого вище своїх власних. Це найсамовідданіша любов. "Заповідь нову даю вам, любіть один одного, як Я полюбив вас, така і ви любіть один одного", - сказано в Євангелії від Іоана. Новизна цієї заповіді в тому, що вона підкреслює жертвий характер християнської любові. Саме із-за любові до людства Ісус залишився на спалюєній, кривавій і грішній землі. В християнській любові людина нехтує собою.

Християнська любов включає в себе і любов до ворогів, бажання добра їх душі. Що ж корисного несе в собі християнська любов для сучасного суспільства? Щоб відповісти на це запитання, необхідно відзначити, що сила будь-якого суспільства у його єдності. Людська ж єдність передбачає наявність соціальних і духовних зв'язків. І найвищою формою взаємовідносин між людьми є любов. Саме людство-це по суті єдиний організм і у фізичному, і у духовному плані. Людська нетерпимість і зненависть підриває з середини здоров'я цього організму. А любов з'єднує людей, євищою ступінню розвитку людства. Літілін Сорокін в зв'язку з цим зауважував: "Коли головною енергією людства буде любов, тоді і розвиток людства стане зовсім іншим".

Суспільство повинне зрозуміти, що принципи християнської моралі є гуманістичними і що вони існують не стільки для його підкорення, скільки для служіння його інтересам.' Але, щоб могло зрозуміти суспільство, повинна зрозуміти окрема людина, яка живе в цьому суспільстві і безпосередньо залежить від нього. Людина створена за образом і подобою Бога. Подібність ця не фізична, а духовна. Втрата духовності перетворює людину просто на біологічну істоту, тобто відбувається зворотній процес еволюції людства.

Саме зараз людина все більше перетворюється на носія певних часткових суспільних функцій. Позитивні почуття сприймаються як недоліки, що заважають повноцінному існуванню людини. Це явище булопомічено А. Швейцером, який висловив його у зауваженні: "Чим ширша сфера діяльності людини,

тим частіше їй потрібно приносити свої почуття в жертву суспільному обов'язку".

В ХХ ст. на території нашої країни (в складі СРСР) набула розповсюдження т.зв. "атеїстична віра", що ставила на місце Бога щось обмежене - сили природи, соціальні утопії, політичних вождів тощо. І вже зараз можна вважати атеїзм однією з головних причин того бездаддя, яке тут діється. У суспільстві відсутня та шора, яка повинна стримувати його від морального падіння. В сьогодення ця роль повинна належати християнству з його гуманістичними засадами, вірність який є перевіреною віками.

Стасюк Л.П.

Волинський держуніверситет

Прагнемо дійти до душі дитини.

Звичайно, як і кожна людина, так і народ прокладає свій тернистий шлях, свою стежину до власного храму душі. Українці - народ емоційний. Згідно з відомою психологічною закономірністю, емоційна енергія загальномовних зовнішніх дій мусить розрядитися всерерині, у фантазії, уявленні, що й зумовило утвердження татої риси української психіки, як інтровертизм. Інтровертивними народами вважають творців культури, схильних заглиблюватись у духовно-моральні пошуки, естетичну творчість. В основу естетики і моралі кожного народу мають лягати набутки його попередніх поколінь, краса рідної землі, слова, шанобливе ставлення до цих святинь, оборегів роду дорослих і дітей.

Природньо , що свої інтровертивні духовно-моральні пошуки українського характеру наш народ пов'язував із християнськими цінностями - любов'ю до ближніх, богообраністю страждальців, що було співзвучним його очікуванню правди.

Ніщо не здатне так потужно стимулювати розвиток емоційності, як страждання, муки. В них зростають висока чутливість, співвчуття, співпереживання біди. А наш народ страждав з асвою довгу історію достатньо. Свідченням того, що емоційність його пов'язана із стражданнями, є наші вірші, пісні, котрі викликають подив у естетично чутливих людей усього світу. У них народ вилив свою тугу за волею, за правдою, прагнення до одбра, любові, показав свою життєрадісну, доброзичливу вдачу.

Раніше у багатьох із нас не було можливості стати справжнім православним віруючим, бо за це платилося не лише досить хитрим становищем у суспільстві, а й власним життям.

Але віра у нашого народу була завжди - у добро, чесність, порядність, кожен у глибині душі вірив у Бога. Людина намагалась охрестити дитину після народження, освятити свій шлюб у церкві і в останню годину отримати прощення земних гріхів. Народ прагнув виховувати підрастаюче покоління за всіма законами загальнолюдських цінностей, в основу яких покладено 10 заповідей Божих .

Кожна людина піклується - і повинна піклуватися - про себе, про свої потреби. Але вона мусить не забувати і про родинні почуття , про своїх близьких , а також про сусідів, земляків.

**Федорась Т.
РЕГІ**

Війна та внутрішній світ, людини.

Давно помічено, що війни залишають в душах людей незаліковані рани, які стають причиною подальших відхилень у психічному та моральному житті, вносять в її внутрішній світ нові уявлення та цінності про життя та смірт, обов'язок та совість, кару та милосердя, наслідком чого у суспільстві з'являються нові спалахи люття, жорстокості, мстивості, насильства над слабкими тощо. І не випадково, що не тільки під час війни, але й після її закінчення зростає кримінальне напруження, загострюються взаємовідносини між людьми, посилюється процес психологічної та моральної деформації особистості. Найгірше, що ця психодинаміка стає некерованою, глибоко проникає у внутрішній світ людини, захоплює його своєю волею, що кінець кінцем призводить до того, що людина перестає розрізняти добро та зло не тільки ззовні, але й у своєму серці. Іншими словами, людина повністю поддається владі зла, яке стає повелителем її думок, почуттів та прагнень. Коли така людина втрачає мир в собі, тобто злагоду між собою та тим, що дарував їй Бог - вона стає легкою здобиччю руйнівних сил зла.

Ми багато говоримо про необхідність збереження миру. Пояснюємо, що кожна війна пов'язана з відбудовою знищеного, відродженням та відтворенням соціальних та культур надбань, здобутих десятиріччями, що займає великі проміжки часу, але забуваємо, що після війни ще довго живуть -

в пам'яті прийдешніх поколінь небезпечні рецедиви завершення незавершеного. Ось чому виховання любові до миру повинно починатися з перемоги людини над своїми почуттями, подолання внутрішнього зла. Той, хто не тільки розумом своїм, але й серцем відчуває відразу до насильництва, ненависті та помсти, буде завжди ненавидити війну, бо вся душа такої людини протестує проти знущання над правом людини на життя. Вбивство завжди залишається вбивством, найтяжчим гріхом, якорю немає прощення на Страшному суді. Коли людина свідомо вбиває людину, то цим вона вбиває в собі віру в Бога, стає боговідступником.

У вихованні любові до миру ми часто починаємо з кінця, тобто з того, що будь-яка війна повинна закінчитися миром. Тим самим визнаємо неминучість війн, а мир розглядаємо як засіб їх припинення. Чи не цього пішла приказка : "Краще поганий мир, ніж добра сварка" ? На мою думку, педагогіка самовиховання особистості на ідеях миру повинна починатися з того, що будь-яка війна є наслідком невлаштованого миру, порушення людиною природного стану свого існування, яке обумовлено її божественним походженням. Адже людина - не звір, кожному з нас властиві почуття людяності, які стримують агресивні наміри та регулюють міжособові, групові та міжнаціональні відносини в межах норм людського співіснування. Людина завжди зможе порозумітися з людиною, якщо вони будуть слухати своє серце а не довірятися сліпим інстинктам. "Мирися з супротивником твоїм, - сказано в Євангелії, - доки ти ідеш на дорозі з ним".

Отже , мир як природний стан людського існування починається з людини, з гармонії її внутрішнього світу, єдності з Богом. А війна - це кара порушення гармонії, зневаги до заповідей Ісуса Христа. Звертаєчись до людей, Він сказав Я прийшов до вас з миром". Але не промовив, що приніс мир , і тим самим з'єднав ідею миру як знак Божої благодаті з духовним переображенням людини. Іншими словами, прагнення людини до миру співвідноситься з її моральним самовдосконаленням. Бо як сказано в Євангелії : "Блажені миротворці, бо вони назвуться синами Божими".

Кобилянська В.

РЕГІ

***Мир як усвідомлення провини та взаємне
рощення.***

Поняття "мир" має декілька означень. У самому широкому смислі слова - "мир" є те ж саме, що відсутність чвар, ворожнечі, незгод, війни, боротьби, а також синонім дружби, доброзичливості, тиші, спокою тощо. Іншими словами , мир є показник моральної культури у взаємовідносинах між людьми, групами, народами, державами.

У вузькому смислі поняття "мир" має політичні або правовий аспект, виражає стан, який досягнутий після боротьби, угоду, яка на певний термін усуває взаємні претензії з обох сторін та створює основи для регулювання спірних питань без застосування сили. Такий мир має проблематичний характер. Він

зберігається до тих пір, поки не виникнуть нові суперечності, які несуть в собі загрозу нових конфліктів та інших форм протистоянь. Конфлікти виникають не раптово, корені їх походження лежать в порушенні принципу справедливості, який був допущений або при заключенні миру, або при порушенні умов миру. Прикладом можуть служити грубі прорахунки в проведенні національної політики у колишньому СРСР. Національна ворожнеча, яка сьогодні охопила цілі регіони, це - розплата за недалекоглядність політиків, які на угоду збереження та зміцнення імперії нав'язали народам, великим чи малим, насильницький мир. Але насильницький мир - це кривда до правди.

Для такого рівня політичного мислення характерна ідеологія минушого миру, тобто завойованного, а не досягнутого на основі взаємної любові та поважання суверених прав. Мир, який став наслідком воєнних та політичних завойовувань, це - усвідомлена перевага одній з сторін свого права диктувати іншим народам умови миру, які можуть на деякий час послабити напруженість, але не внесуть дух умиротворення.

Такий мир не може бути тривалим, бо він рано чи пізно створює прецеденти відновлення справедливості.

Жахливі наслідки ідеології насильницького миру наявні. Ми відчуваємо їх у кожному пострілі чи вибуху, у кожній безвинній жертві, у кожному спалаху люті, коли людина йде "стінка на стінку", сподіваючись, що таким шляхом можна здобути вигідні для себе умови миру. Але це глибоке заблудження. Адже давно було сказано, що якщо хочеш миру, "мирись попереду з совістю своєю".

Сутність справжнього миру за християнським віровченням полягає у засудженні вбивства, запереченні будь - яких форм насильства по відношенню до інших людей, усвідомленні потреби в моральному самоочищенні свого внутрішнього світу від зла через каяття та взаємне прощення. Бо не той мир, де вчорашні вороги торгуються між собою за вигідні для себе умови, а тільки той, коли вони визначають за собою взаємну провину, яка стала причиною ворожнечі і просять один одного простити їм за содіяний гріх перед Богом та людьми. Тільки у такому разі ще можна зберегти надію, що людство знайде шлях до свого спасіння від загрози масового знищення.

Діхтяр А.
РЕГІ

"Христос як миротворець".

Посилаючи апостолів до мирян, Христос наказував їм : "Як зайдете в місто якое чи в село то розвідайте , хто там достойний, і там перебувайте, аж поки не вийдете. А входячі в дім, вітайте його , промовляючи : "Мир дому цьому !" І коли буде достойний той дім, - нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться ... Поправці кажу вам : легше буде країні содомській й гоморрській дня судного, аніж місту тому" (МТ. 10 : 11 -15). Бо Господь попереджує : "для безбожних спокою немає". (Іс. 48 : 22) ... "Загибель іде, й вони будуть шукати спокою - та не буде його" (Єз. 7 : 25).

Отже, мир є вісником Божої правди. Він несе людям радість у праці, щастя ц сімейному житті, злагоду та взаєморозуміння у громадській діяльності, зміцнює зв'язки між державами та народами. Але, як попереджував Ісус Христос, не кожний гідний миру. Адже мир - ознака божої благодаті, яка через розум та мораль перетворюється у вищу мету людства, ідеал мирного співіснування. Ідея миру закладена у світобудову, у гармонію та вседність цілого. Те, що ми називаємо звичайним словом "мир", під час творення світу коли ще не було політики та поняття ворожнечі, мало інший смисл. Бог заздальгідьподбав, щоб у світі панував порядок, який виклбчав можливість відтворення хаосу та зростання активності деструктивних сил. Але людина першою порушила встановлений порядок, ставши на шлях поділу та жачи до панування. З невеликих підозр, безпідставних звинувачень, домагань, образ виникла ворожнеча, яка перетворила людську історію у поле без переможців та переможених, бо ніхто, крім Бога, не може мати владу над світом. І той, хто став на небезпечн й шлях війни "вісх проти всіх", позбавлений божественної ласки, а тому навічно приречений на загибель від власного зла, яке стало зброєю досягнення його мети.

Зрозуміти цю правду не важко, принаймі ля тих, хто звертається до історії. Важко жити нею та черпати з неї сили для свого морального вибору.

Адже у житті ми щоденно стискаємося не тільки з любов'ю, але і з ненавістю, з дружною та ворожнечою, допомогою та заздрістю, вдою та кривдою, з гідністю та безчестям, милосердям та жорстокістю. І як часто людина, що не спирається на

силу Божої благодаті, перестає чинити опір негативним супутникам свого життя, втрачає свою добродетельність та опиняється в тенетах зла. Втрачаючи мир "в домі своєму", людина втрачає спокій, радість, щастя, а разом з ними, смисл свого життя. У своїх пршальних словах до апостолів Христос сказав : "Як Отець мене полюбив, так я вас полюбив. Це сказав вам для того, щоб була у вас моя радість і щоб ваша радість була повна". Отже, ніщо в людині не зможе замінити те, що дає Господь наш - Ісус Христос, який робить наше життя "пербуванням у любові", коли не тільки ми з Христом, але Христос в нас. Тільки тоді ми відчуваємо душевну рівновагу, яка не пропустить в наші серця ворожнечу та помсту і не дозволить злу затьмарити повноту людського щастя.

Справжнє щастя може бути тільки у злагоді, спокою, у мирі. Тоді, коли ти впевнений у своїх близьких та друзях, знаєш, що ніхто не буде перешкодувати тобі робити добрі справи, не буде перел ідувати, не мучить невизначенність майбутнього, нарешті, коли спокійно спиш, а вранці з легкою душею берешся за нову справу. І здається, для цього не так вже багато і треба : внутрішньої культури і, особливо, культури самовиховання, терпіння, поваги, вміння прощати ворогів і, безперечно, навчитися любити та поважати людину, цінити її особистість. Прості, знайомі кожному з нас слова. Але, щоб вони стали дороговказом у житті, потрібно величезне напруження душевних сил та свідомості, перемога людини над собою. Адже той, хто постійно перебуває в полоні своїх пристрастей, вважає, що зло допомагає йому у житті, у боротьбі з суперниками, або просто з неугодами людьми, хто справами своїми сіє навколо

себе ворожнечу, страждає більше ніж цього жертви, бо не знає миру, а значить і спокою. Звичайно, погано, коли така людина серед нас. Але набагато страшніше, коли боговідступник - над нами, своєю владою примушує підданих зраджувати Закону Божому, ставати співниками його чорних справ. Звертаючись до народу, Господь сказав: "Коли ходитимете в моїх установах і пильнуватимете мої заповіді, і будете їх виконувати, то я посылатиму вам дощі у відповідну пору і земля даватиме свій урожай, і дерево, що в полі, приносить свої плоди ... Я ходитиму проміж вас і буду вашим Богом, а ви будете моїм народом ... А коли ж ви не послухаєте і не виконуватимете всіх моїх заповідей, то ось що я зроблю з вами: напущу на вас страх, сухоти й пропасницю, від них померкнуть очі і погасне життя".

Христос прийшов до нас як миротворець, щоб примирити родини та народи, з'єднати в одне усіх тих, що поділені. Він дав нам сили для захисту миру від його ворогів, навчив нас, що для цього ми мусимо зробити. Рештою залежить від нас..

**Конаныхин Ю.П.,
Москва**

***Воспитание учащейся молодежи в духе
общечеловеческих ценностей.***

При составлении и обсуждении в Тверской лаборатории воспитания детей и учащейся молодежи в духе общечеловеческих ценностей программ подготовки школьников из экспериментальных старших классов к будущей семейной жизни мы

решили опереться не только на соответствующие воззрения официальной и народной педагогики, но и на мнение самих воспитуемых. В исследовательском замысле обосновывалась целесообразность проведения массового тематического опроса старшеклассников и их родителей с последующим включением добытых данных в процесс определения эталона, соответствующего которому молодые люди, исподволь готовые вступить в брак и достойно выполнять предназначение семьянина, могли бы обогащать свой общечеловеческий потенциал. Под такой эталон исследователи - экспериментаторы и намеревались создать программу основательной подготовки занимающихся в старших классах к образцовому выполнению супружеских и родительских обязанностей, к добросовестному исполнению возникающих в связи с этим семейно - гражданских ролей.

Как и ожидалось, ответы на анкетные вопросы у представителей разных групп респондентов оказались неодинаковыми. Тем не менее, располагая столь значимой информацией из первых рук, можно было достаточно уверенно осуществлять оперативную коорректировку общепринятой модели современного идеального семьянина.

Практически единогласно участники опроса вывели на первое место среди характеристических показателей образцового семьянина 90 - х годов XX века

м и р о л ю б и е - осознание, переживание и возведение в жизненно - практический принцип необходимости строить взаимоотношения в обществе на благоприятных началах ненасилия, сотрудничества и

реальної взаємодопомоги, захисти прав и достоїнства громадян, неприязня агресивности и жестокости во всех проявленнях. Производным от полученного результата колективних розмишлень на заданную тему стало наповненнясоответствующих разделов общешкольного плана воспитательной работы с учащимися юношеского возраста, а также планов внеучебных занятий..

Шевчук С.В.
Рівненський педінститут

***Вирішення проблеми виховання
взаємоповаги між людьми різних націй
(при вивченні і порівняльному аналізі
фразеології української та німецької мов).***

Українська та німецька мови належать націям , зародження , розвиток і становлення яких відбувалося з різних основ, на різних територіях, під впливом різних історичних подій та суспільно - політичних явищ . Але відносно невелика відаль між територіями, які були населені німцями та українцями, сприяла взаємопроникненню і взаємовпливові різних лінгвістичних явищ на розвиток кожної з мов. При вивченні і порівняльному аналізі української і німецької мов, або їх розділів, в школі слід звернути увагу дітей на міцність дружніх стосунків між ФРН та Україною, на взаємоповагу і взаєморозуміння між німцями і українцями, на вражаючу подібність лінгвістичних принципів побудови обох мов.

Фразеологія -це багатий скарб і невичерпне джерело народної мудрості та культури, духовне багатство кожного народу. У фразеологіях української та німецької мов знайшли відповідну естетичну оцінку мало не всі явища суцільного життя і побут народів. Історичний аналіз фразеології дає всі підстави стверджувати, що структурні і семантичні зміни фразеологізмів обох мов зумовлені : 1) дією внутрішніх законів кожної мови, інтралінгвістичними факторами і 2) історичними змінами в житті народу, творця і носія цієї мови, - екстралінгвістичними факторами.

Серед фразеологічних одиниць, поява яких зумовлена мовними процесами, розрізняють такі :

1) фразеологічні звороти, в яких ідіоматичність створюється немотивованістю всіх компонентів словосполучення. Напр., jemanden Sand in die Augen streuen - туману напустити на когось;

2) фразеологізми, в яких йдеоматичність створюється немотивованістю окремих компонентів словосполучення. Напр., Fersengeld geben -накивати ігятами;

3) фразеологічні одиниці, утворені внаслідок і іперболізації образу. Напр., mit Siebenmeilensfüßen gehen - йти семимільними кроками;

4) фразеологізми, утворені внаслідок евфемістичної заміни слів чи виразів. Напр., hof'dich der Geier 1 der Penker 1 der Kuckuck ! - Чорт забирай І;

5) фразеологізми, що утворилися внаслідок запозичень з інших мов. Напр., auf grobem Fuß leben - жити па широку ногу;

6) видозмінені сталі словосполучення. Напр., im Schuribe deines Angesichfs (sollst du Brofessen) - в поті чола свого (мусиш заробити хліб свій) ;

7) апелятивізація власних імен. Напр., demPefer Neehmer und dem Paul geben - у Петра взяти і Павлові дати.

Професійна діяльність людей, жаргонна лексіка, певні соціальні умови та різні життєві ситуації, міфологія та сучасна художня література, окремі історичні факти були використані за рівноцінну основу для появи багатьох ідіоматичних зворотів. Серед фразеологічних одиниць, поява яких зумовлена супільними факторами, розрізняють такі :

1) фразеологічні одиниці, що виникли внаслідок відмирання певної суспільної практики людей (з мови теслярів, шевців, ковалів, стельмахів, рибалок, канцеляристів, військових, церковних служителів, митців). Напр., einen Sparren zu viel haben - йому бракує клепок, auf den Leim gehen - потрапитися на гачок;

2) фразеологізми, що виникли внаслідок відриву від першоджерел. Напр., das Schwerf des Damokles - Дамоклів меч (старогр.); in Abrahama Schob sifzen - як у Бога за пазухою (біблійне).

З наведених витще прикладів можна зробити висновок, що обидві мови рівноцінні у своєму багатстві, у своєму впливові на мовця. Вивчаючи і переймаючи надбання інших мов, люди збагачують і примножують довершенні сть своєї рідної мови, носіями якої вони є..

Кисіль О.

РЕГІ

"Війна людей між собою - війна проти Бога".

Нарешті землю залишив холодний північний вітер. Сірі хмари розійшлися по небу і відкрили, нарешті, довгожданне сонце. Воно дарувало своє проміння для замучених довгоб зимою, відчасних повсякденними турботами, розчарованих важким життям людей. Сонце зігрівало їх душі і серця, давало надію на перемогу добра, тепла, весни.. Дзюркіт струмків здавався наймелодійнішою музикою.

Та такий день був наповнений смутку і горя. Я не змогла не розповісти про це, бо саме напередодні проводжала в останню путь свою вчительку. Їй було лише тридцять дев'ять років. На очах у переляканий дітей, їх наставницю завезла швидка, і в лікарні вона померла. Ще свіжі мої враження від сліз хлопчика вісьми років і дівчинки дванадцяти років, - вони востаннє бачили свою маму.

В Божому храмі лише священник міг дати відповідь на те питання, яке тихим криком читалося в дитячих очах : "Чому ? Чому їх мама ?"

Бо лише Бог дає нам життя, лише Він має право в нас його забрати. Лише з Його волі, Його глибокого задуму здійснюються справи, які вершаться на Землі.

Я описала цей приклад, щоб стало краще .«розуміло, яке горе приносить одна смерть для суспільства, забираючи з його рядів незамінну особистість.

Яке ж горе принесе не одна смерть, а десятки, Сотні, тисячі, мільйони втрат ? Втрат які несуть з собою війни.

Вони стають кровавими плямами в історії народів, підривають розвиток їх країн, залишаються сльозами на щоках нащадків, стають тріщинами в молодих, безвинних душах.

За останнє століття ці війни стали ще більше жорстокими і масштабними. А беруть вони початок іще від початку створення життя на Землі :

"Бог взяв земний порох і з нього утворив чоловіка. Тоді Він вдихнув в нього ніздрі життя, і став чоловік живим.

Потім Бог навів на чоловіка глибокій сон і вибив одне з його ребер, і з нього утворив жінку ...

... Чоловік і жінка мали двох синів : називались вони Каїн і Авель. Авель був вівчар. Каїн був рільником. Вони принесли жертву Господові. Каїн пожертвував плоди землі, Авель приніс звірів із свого стада. Богові була угодною жертва Авеля, але не прийняв жертви Каїна. Каїн засмутився і вбив свого брата Авеля. І Бог прокляв Каїна" (книга буття 4).

І з тих пір мандрують сини Каїнові по грішній землі, сіють роздріб і неспокій, нещастя і сльози.

Століттями люди прикривали війни благородними цілями, та ціль у всіх війнах була одна - пройшовши через трупи збагаттитися , дістати владу і багатства. Нерідко війни, що прикривалися Божими образами сіяли смерть, кропили свою зброю і руки кров'ю невинних людей. А в Святому письмі про них сказано :

"Не кожний, що каже мені : "Господи ! Господи !" ввійде в Царство Моє , а виконуючий волю Отця Мого Небесного. Деякі скажуть Мені в той день : "Господи ! Господи ! Чи не від Твого імені ми

пророкували ? чи не Твоїм ім'ям нечистих проганяли ? чи не Твоїм іменем багато чудес творили ?

І тоді оголошу я їм Я ніколи не знав вас; підійдіть від Мене, творця беззаконня" (Євангеліє від Матфея 7).

Проблеми століття, і зараз земля не збідніла на таких людей. Змінбиювався побут, зброя , та люди і їх цілі халишилися ті ж самі.

Горем нашого століття було нашестя коришневої чуми. Прагнення одного народу підкорити собі інші. Орда завойовників змішали з кров"ю підкорених народів загарбану землю. Та беззаконня знищили свідомі і відважні захисники. Відгуки цієї страшної війни іще і досі відкликаються на долях людей, вони не стерлися і через п'ядесят років. Та чи була це сама сграшна війна всіх часів і народів ?

Во що чекає нас в майбутньому ? Майбутнє попередні покоління урочисто передають в наші руки. Серед цієї спадщини і нова наддосконала зброя. І день, коли людство її застосує, буде останній в історії суспільства.

Це буде подібно Великому Потопу. Та на цей рал не вря тується ніхто, бо не буде ні такого Ноя, ні їдкого Ковчега, який зміг би мандрувати серед снігів Ядерно і Землі. Не буде такого Мойсея, який П< ренеде людство через пустелю вічної смерті, бо не буде на нашій планеті такого куточка, де є той іановіший край Ханаан.

Для всіх настане той день, про який століттями говорили пророки :

"Коли Господь прийде в славі своїй з ангелами суди і и людей, вони зібрані будуть і розділені,одні

направо, інші наліво, так пастух розділяє в стаді овець від козлів. І Бог Суддя скаже стоячим направо:

Ви будете спадкоємцями Царства Мого, приготованого для праведних від створіння світу. Коли Я був голодний , ви нагодували Мене, коли Я хотів пити, ви напоїли Мене, Я був мандрівником, ви прийняли Мене в свій дім, був роздягнений - ви одягнули Мене, хворий був, і ви доглянули Мене, в'язниці - ви прийшли до Мене.

І запитають Його стоячі направо :

- Коли ми бачили Тебе і допомогли Тобі ? Суддя відповість їм :

- Коли в вашому житті ви робили це одному із людей, менших братів моїх, ви робили це Мені.

І праведники підуть в життя вічне, а стоячі наліво, не творивші добра ближнім, підуть на страждання, в вічний вогонь ".

Притча про Страшний суд надихає нас робити добро. Добро, яке ми створимо для ближнього, повернеться добром для Бога. А той, хто, сіючи війни, вбиває тисячами людей, без Божої волі відправляє на Небеса безвинні душі, той творить Зло, і обертається воно проти Бога.

Тому всі війни, які б вони не були : релігійні, національні, територіальні - всі вони сіють смерть і горе для ближнього, а значить , вони є війнами проти Бога. Всі війни зводять на нівець цінність людського життя, вони зводять його до рівня нижчої тварини, примушують забувати про своє вище призначення, про моральні людські якості. Людина не рахується за особистість, а є лише гвинтиком у бездушній машині, перед якою дороги б вбивати або бути вбитими..

А вчення нашого Господа ґрунтується на любові до ближнього :

"Один вчений запитав Ісуса : "Учителю, котра є найважливіша заповідь в законі ?" Ісус відповів йому : "Люби Господа Бога твого, всім твоїм серцям і всіма твоїми силами. Це є найважливіша заповідь. Але є ще друга, яка є також важлива : "Люби ближнього, як самого себе".

Любіть ваших ворогів. Робіть добро тим, хто вас не люблять. Моліться за тих, хто вас проклинає і говорять про вас зле слово. Дайте все, щось тим, хто вас просять. Як ви хочете, щоб вам люди робили , ви робіть їм так само" (Євангеліє від Луки 10).

Господь дарує нам зі Свої Воскрешенням віру в краще , дарує тепло і надію. Це є торжество світлих сил над злими, темними.

Тож нехай Великдень стане для васне лише свяченими яйцями та святешною паскою, а внесе в паші душі добро і надію, любов і віру. Наповнить їх любовію до свого Отця, од свого ближнього, дасть нам спокій. Це торжество Весни над Зимою, Тепла над Холодом, Добра над Злом, Миру над Війною. Так нехай в ваших душах торжествує Тепло, Добро, Весна, Мир І

Христос воскреся !

Лавренюк П.

РЕГІ

***ХРИСТИЯНСЬКІ ПОГЛЯДИ ВІДОМОГО
ФРАНЦУЗЬКОГО МАТЕМАТИКА
Б. ПАСКАЛЯ***

Блез Паскаль відомий у всьому світі як визначний французький математик і фізик, і тому,

мабуть, багато хто з нас здивується що ця людина була віддана християнській вірі присвятила себе служінню Богу.

Блез Паскаль народився 19 червня 1623 р. у французькому місті Клермонті, і ще будучи малим хлопчиком з великою зацікавленістю відносився до науки, його жадоба до знань була необмеженою, в усьому, що він чув і бачив кругом себе йому хотілося завжди добратися до самої суті діла і визнати головну причину всього. Допитливість ця була у ньому настільки сильна, що він до тих пір не заспокоювався доки не знаходив відповідей на хвилюючі його запитання. Навіть заборона батька хлопчику не перешкодила він самостійно відкривав для себе щось нове думав не залежно від того що було написано в книгах.

Багато ще часу було у Паскаля попереду для заняття наукою. Але тут в ньому з'явився великий душевний переворот який заставив його докорінно змінити свій погляд на життя і розпочати нове життя, що не схоже на попереднє.

Через посередництво духовних осіб він пізнав істину Християнської віри став жити по законам Христа і служити Богу. Паскаль був вражений справедливістю християнських повчань він задумується перша заповідь Христа: "Возлюби Бога свого всім серцем своїм всією душею своєю і всім розумом своїм, а друга, возлюби ближнього свого як самого себе. Я, знав це але від чого не робив так? А від того що пристрасть розуму заслірпіла мене". І розумів тоді він що не Бога, не людей любив, а не наситну пристрасть розуму свого і вирішив відкинути цю пристрасть і припинити займатися наукою і

присвятити всі свої розумові сили на пізнання Бога з тим, щоб підпорядкувати йому своє життя. Для людини, говорив Паскаль, всяке знання що має на меті задоволення допитливості розуму не корисне чим більше із простого зацікавлення бажаю я знати, і знаю, тим більше розумію самого себе і своє місце в житті, тим менше знаю що я повинен робити, як жити, всяка проста добра і нічого не знаюча людина знає це краще мене і живе правильніше.

Раз і назавжди встановив він правила для свого життя і щодня строго наслідував їх, ніколи не дозволяючи собі відхилитися від них не тільки з ЛНІ, а й навіть по хворобі ніяка біль не всилах була заставити зробити полегшення собі чи смутити радісний спокійний стан його душі. На думку Паскаля людина в порівнянні з оточуючим її світом не більше ніж слабка тростина, але вона - ця тростина обдарована розумінням, одне тільки розуміння підносить нас над всім останнім. Будемо ж цінити і підтримувати наше розуміння і воно освітить наше життя, покаже нам в чому добро, в чому зло.

Він особливо підкреслює те, яке значення має пошук і « гини в житті людини "Я бажав би пробудити людей на пошук істини і звільнення від своїх пристрастей, що заважають їм йти туди де вони можуть знайти істину я вважаю правими тільки тих і к ідей, котрі шукають істину страждаючи і жертвуючи собою бо не тільки сама істина дає впевненість, але й одне шукання дає їй спокій.

Разом з тим він говорив, що людина яка пізнала Бога ще далеко до любові до Нього, тобто виконувати волю Божу і тому не має нічого дивного в тому, що проси люди вірять в Бога без всяких роздумів. Так і

повинно бути. Бог дав їм любов до Нього і прихилив серце їхнє до віри, якщо б Бог не притягував до себе людей то не могло б бути і Віри. Віра відкривається людині тоді коли вона відчуває це притягування. Про це саме говорив і Давид: "Прихили серце моє до откровенень своїх, а не до користі". Паскаль вважає, що серце має свої особливі почуття яких не знає розум. У серця свої закони, у розуму свої. Серце по безпосередньому закону притягує чи відштовхує, розум же діє на основі доказів, правил, суджень. Розум пізнає істину, серце відчуває її.

Смішно було б намагатися примусити людину серцем полюбити свого ближнього застосовуючи для цього різні судження, докази і правила тому, що навіть коли б нам вдалося, така любов була б справжньою істиною.

Істиний християнин бажає добра не тільки ближнім своїм але й ворогам і не тільки своїм ворогам але й ворогам Божим. Тому любов його до людей часто приносить йому незадоволення, а страждання.

Дійсно, за його словами, Бог є любов і втіха, Він поповнює нашу душу і володіє нею, Він гармонійно поєднується з душею людей, що вірять в Нього, наповнює її радістю, довірою, любов'ю і робить їх нездатними до іншої мети, як тільки служити Богу.

Багато людей бідкається у пошуках свого щастя і не можуть його знайти, для таких людей Паскаль дає розумну пораду, пошук щастя здебільшого зводиться в одних в політиці, у других в науці, у третіх в багатстві. Ті ж люди, які дійсно близькі до свого блага розуміють, що воно не може бути в тому чим володіти тільки деякі люди а не всі вони

розуміють, що істинне благо людини таке , що їм можуть володіти всі люди разом без розподілу, воно таке, що не може пошукати його якщо не захоче.

Істинна природа людини її істинне благо, істинне творіння добра і істинна віра в Бога все це нерозривно пов'язано між собою в нашому розумі. Мислитель прагне повернути нашу увагу до своїх слів щоб вони не були пустим сухим насінням , а щоб кожен з нас ще раз здумався і осмислив свою сутність буття , що нагріє і зволожить насіння яке незабаром проросте і пристрасно потягнеться до верху.

Богословець О.М.

***Окультизм, як вияв бездуховності,
боротьби проти миру***

Человек, созданный по образу Божию, изначально направлен к своему Творцу. Когда он тнряет бога в своем сердце, образуется вакуум который заполняется суррогатами духовности. Это находит свое выражение в заговариваниях, колдовстве, толковании знаков и выбора дней, сомнительных сеансах ясновидения, предсказаний, опрашивания мертвых и других формах, что ведет к глубочайшему духовному ослеплению и контакту с сатаной. Многие вдаваясь в суеверия и колдовство для увеселения и времяпрепровождения, не подозревают, что таким образом заигрывают с властями тьмы. Через предсказания, знамения и чудеса сатана склоняет к человека суеверию и идолопоклонничеству. Больные позволяют лечить себя "магнитопатам",

заклинателям, парапсихологам, телепатам. В газетах постоянно помещаются гороскопы- унаследованное толкование звезд из языческой древности для познания жизненной судьбы. Многие не располагая духовной зрелостью и религиозным опытом по своему легкомыслию и невежестве легко становятся жертвами, самообмана, усваивая из окультивных учений только то, что посильно их неокрепшему разуму и блуждающей душе. Не в состоянии правильно оценить окультизм,

изголодавшись по духовной пище, человек всеядно поглощает всякую мистическую отраву, предлагаемую ему определенными силами, пытающимися уничтожить христианство и насадить, "другой тип религии", заключающийся в поклонении антихристу.

На Украине были, есть и будут различные культы. Этому способствует наше законодательство. И среди 18 тысяч религиозных организаций, представляющих 65 конфесий религиозных деноминаций и направлений, действующих у нас, есть немало таких, чья деятельность во многих странах запрещена.

В отличии от окультизма христианство предлагает всем людям любовь, милосердие, мир, дружбу, уважение. Милосердие Бога, которое является идолом человеческого милосердия, проявляется в том, что Бог хочет спасти людей от греха. В мессии его Сына этот факт становится очевидным. Кто не в состоянии распространить познанное Милосердие Божье на ближних своих, тот заслуживает суда и наказания. "Ибо суд без милости не оказавшему милости: милость превозносится над судом".

Любов - то, что дано Духом Святым; наряду с верой и надеждой Любовь является одним из центральных понятий в христианстве. Образцом любви является Христос, который во имя своей Любви к людям пожертвовал собой. И эта высшая жертва обязывает нас понимать истинную цену своего искушения и своих грехов.

Идеологическим кредо современного окультизма - сеяние хаоса, страха, вражды непримиримости, ко всему что принято христианством. Окультизм пропагандирует враждебность к христианскому вероисповеданию, уводит неустоявшиеся личности от истинных христианских ценностей.

Евангелие предупреждает, что кто занимается чародейством, будет осужден Богом.

Рожко О.

Проблема становлення молодї сім'ї : пошуки і підґрунтя

1. Становлення сучасної молодї сім'ї є досить актуальною проблемою сьогодення. Молоді люди стикаються з безліччю проблем, які їм були невідомі до одруження. Ці всі проблеми можна вирішити, але не всі знають як. Результат розлучення ята розбиті долі. Виникає питання, хто порадить, хто допоможе?

2. В основі подружніх стосунків можуть лежати принципи загальнолюдської чи християнської моралі, стосунки можуть будувати, порадившись з батьками або навіть інтуїтивно.

3. Шлюб щось більше за кохання. Шлюб це таїнство Боже, образ союзу між Христом та його церквою. Розуміти шлюб слід з боку християнина, керуючись виключно принципами християнської моралі.

4. Нажаль не всі знають якою має бути християнська сім'я. Відповідь можна знайти тільки у Біблії.

5. Біблія дає зрозуміти, що таке шлюб. В книзі Буття сказано: "Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та пристане до жінки своєї. І стануть вони одним тілом." (Бут.2,24) Християнський шлюб це таємниця. (Еф.5,32)

6. Християнська сім'я створена за подобою царства Божого. Саме в ній повинні проявлятися мудрість і м'якість, єдність і твердість, слухняність Богу, основані на взаємній довірі. Побудова церкви неможлива без попередньої побудови сімейного життя. Християнська сім'я створена для слави Божої та шанування Бога. Сама же сім'я належить Богові. Він створив її та її структуру, обгрунтував призначення, визначив ціль. Насправді, наш шлюб - Його шлюб, наша сім'я - Його сім'я, наші діти - Його діти.

7. ось порядок, встановлений Богом для сім'ї: "Всякому чоловікові глава Христос, а жінці - глава чоловік, голова ж Христові- Бог." (1 Кор. 11,3)

8. Божі настанови для чоловіків. Чоловік повинен любити свою дружину і бути готовим на самопожертву. Чоловік відповідає за утримання сім'ї. Чоловік повинен приймати дану йому владу над дружиною не як своє право, а як свій обов'язок. "Чоловіче, віднося до своєї дружини, як до скарбу, даного тобі Богом, люби її, поважай її, признавай її

таланти, оцінюй її намагання, будь до неї привітний і уважний".

9. Божі настанови для дружини. "Дружини, коріться своїм чоловікам, як Господеві, бо чоловік- глава дружини, як і Христос- глава церкви. І як коріться Церква Христові, так і чоловікам у всьому. (Еф.5, 22-24). Покірність чоловікові - це рабство. Покірність чоловікові не принижує, возвеличує, як покірність Церкви Христу возвеличує її. Дружина повинна бережливо розпоряджатися сімейним бюджетом. Кохайте своїх чоловіків, як Церква кохає свого Господа.

10. Настанови для подружжя: "Пристати одне до одного" - ось поняття, яке відображається в кожному аспекті взаємовідносин між чоловіком та дружиною.

11. Нами було проведено соціологічне дослідження на тему:

"Визначення моральних засад, на яких базується сучасна молода сім'я ". Дослідженням було охоплено 25 молодих сімей м. Острога Рівненської області. Для цілей нашого дослідження була розроблена анкета. В результаті аналізу даних ми прийшли до висновку, що:

- основні мотиви, якими керувались молоді люди при укладанні шлюбу були кохання - 80%,

прив'язаність до партнера- 20%, гроші- 0%, опитаних;

- главою сім'ї є чоловік- 87%, дружина- 7%, батьки чоловіка чи дружини- 6%;

- християнами є всі члени сім'ї- 60%, не всі- 40%;

- в основі подружніх стосунків лежать принципи загальнолюдської моралі -60%, християнської моралі- 20%, стосунки будують інтуйтивно- 20%;

- знають, якою повинна бути християнська сім'я -20%, не знають - 34%, не зовсім знають -46% опитаних;

-змінилось у подружніх стосунках- 14%, не змінилось - 86%;

-основні проблеми з якими стикається молода сім'я - матеріальні (95% опитаних) ;

- молоді подружжя в основному проводять разом 15- 17 годин (85% опитаних);

- спільні інтереси: музика- 20%, туризм- 10%, секс- 20%, діти -20%, література- 5%, робота- 20%, інші- 5%;

- відпочивали молоді сім'ї за останні два місяці в санаторіях, в будинках відпочинку 20%, в родичів, знайомих, друзів- 60%, в інших місцях- 20%.

12. Отже, ми намагались показати що таке християнська сім'я, на яких моральних засадах базується сучасна молода сім'я, на яких засадах вона повинна базуватись.

Прокопчук А.П.
РЕГІ

Мир - наше спасіння

Якщо хочеш ввійти в життя вічне, то виконай заповіді: не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідкуй не правдиво. Шануй батька та матір, і люби свого ближнього як самого себе."

/ЕВАНГЕЛІЯ ВІД СВ. МАТВІЯ/

Заповідь "не вбивай " порушувалася ще з тих часів, коли Адам пізнав Єву і вона народила йому двох синів Авеля і Каїна: після того як Господь "взглянувся на Авеля і жертву його, а на Каїна і жертву його не взглянувся ", сталося : "...постав Каїн на Авеля, брата свого, - і вбив його". З цього часу йде боротьба доброго і злого; добро допомагає людям, робить їх щасливими і вселяє в душі віру і надію в Бога, в його благословення; зло- це горе і сльози, воно вселяє в душі ненависть, зневірення в силу Бога, зло залишає свій слід в історії людства, що покритий мільйонами людських трупів. Люди вмирають від нещасних випадків, від хвороб, але нічого не приносить людству стільки безглузких смертей ні в чому неповинних дітей, жінок, старих людей, як таке страшне зло - війна. Прикладів людських війн можна приводити безмежну кількість; великі та малі , короткі та довгі, але всі вони пов'язані між собою тим, що несуть майже в кожний дім горе і розбивають долі людей, знищують їх віру. З кожною новою війною зброя винищення ускладнеться: від кам'яної сокири до атомної бомби, яка є зброєю масового знищення. Початок є: в серпні 1945 року наказом президента США Трумена була скинута бомба на Хіросіму та Нагасакі, де в пеклі атомного полум'я загинуло багатотисячне населення, а від міст залишилися руїни. Вогнища війни тліють в наш час по всьому світу: Сербія і Хорватія, Чечня і Росія, та багато ін.

Але війна йде не тільки між людьми, долі цілих народів порою залежать від того, що одержить перемогу в одній людині- добро чи зло. Заповідь "не

вбивай" вчить нас не вбивати не тільки ближнього , але й самого себе. В наш час люди знищують себе вживанням алкоголю, наркотиків та ін.

Я вважаю, що люба війна людей між собою і в середині себе, це і війна проти Бога, тому що: по-перше, життя людині дано Богом і тільки бог визначає скільки років ми проживемо, по-друге, Бог не вчив і надавав нікому права на вбивство подібного собі.

Якщо ми хочемо щоб Бог простив нам гріхи наші та прийшов до нас, ми повинні виконувати заповіді, душі наші повинні бути сповнені добром, а вчинки приносити радість оточуючим нас людям. Господь Бог вчить людей бути миролюбивими та праведними: "Я-Господь, Бог твій, що навчає тебе про корисне, що провадить тебе по дорозі, якою ти маєш ходити. О колиб ти прислухався до Моїх заповідей, то був би твій спокій, як річка, а твоя справедливість немов морські хвилі". Якщо ми "перекуємо мечі свої на орала, і коп"я свої - на серпи; не підніmemo народ на народ, та не будемо більше вчитись воювати", то будемо ми жити щасливо та на землю прийде царство Господнє, але для цього треба ще виконувати те, чому вчив в Нагорній проповіді Христос.

Бегей Н.

Ячменева Л.

РЕГІ

МОРАЛЬНІ ЗАСАДИ ХРИСТИЯНСЬКОГО ВІРОВЧЕННЯ.

Християнське віровчення і мораль можна вивчати в атмосфері невимушеного і добровільного вибору віри. Бо

тільки ця добровільність вибору може змінювати життя багатьох людей, позитивно впливати на їх професійну діяльність, а також на людей, які їх оточують, на суспільство, в якому вони живуть.

Звичайно кожна людина, кожний народ потребує свого власного храму. Так має бути. В основі етики і моралі народу мають лежати надбання попередніх поколінь, краса рідної землі. Але сьогодні не можна так довго і повільно відроджуватися. Ми втрачаємо покоління найменших, яким через 3-5 років буде пізно або важко закладати основи моралі і етики. Не можна сказати, що в цій царині нічого не робиться школою. Вона на доброму рівні ознайомлює дітей з народознавством, вивчає звичаї, традиції свого народу, формує ментальність на основі сучасності, культури, історичної правди літератури своїх геніїв. Але гуманізація народної школи зумовлює актуальність проблем морального виховання. Водночас саме школа повинна сформувати особистість майбутнього громадянина, готового правильно співвіднести цінності і ідеали навколишнього світу. Нові соціальні релігії вимагають нових підходів до проблем морально виховання. Це визначається кількома факторами. По-перше, зміни в загальнолюдській свідомості у зв'язку з визнанням людини "мірилом всіх речей" зумовлюють зростання значення гуманістичних завдань сучасності. По-друге, практика морального виховання, що склалася, характеризується суперечливістю. Це зумовлено недоліками суспільного розвитку, негативними прикладами дорослих, що нині повсюдно вкорінилися: невідповідність слова і діла, соціальна індиферентність, жорстокість і байдужість у ставленні до оточуючих. По-третє, сьогодні в моральному вихованні підрастаючого покоління ми повинні звернутися до книги книг, до основної книги для всіх християн - Біблії. Всім відомо, що в основі християнського віровчення лежать загальнолюдські моральні принципи: не вбий! не вкради! полюби ближнього свого. Але не всі,

напевно, звертали увагу на те, що саме є зосередженням душевного і духовного життя людини. Цим органом, на думку багатьох філософів та богослужителів, є людське серце. Підтвердження цієї думки ми неодноразово знаходимо в Біблії.

Саме серце є центром морального життя людини. В серці з'єднуються всі моральні стани людини від величної любові до Бога: “Бог - скеля серця мого і моя доля навіки” (Пс. 72,26), до тієї зарозумілості, яка, обожнюючи себе, каже: “Я - Бог ... серце моє на рівні з серцем Божим” (Ез. 28,2). По відмінності моральних недугів серце затмарюється, робиться жорстоким (Іс. 63,17), кам'яним (Ез. 11,19), нелюдським, звіриним (Дан. 4,13). Є серце лукаве (Ер. 16,12), серце суєтне (Пс. 5,10), серце нерозумне “зникчемніле своїми думками і запоморочилось нерозумне їхнє серце” (Рим. 1,21).

Серце - вихідний пункт усього доброго і злого в словах, думках і вчинках. Є добрий і злий скарб людини: “Добра людина із доброї скарбниці добре виносить, а лиха із лихої виносить лихе. Бо чим серце наповнене, те говорять уста його” (Лк. 6,45).

Серце складає найглибшу частину нашого ества. Людина повинна віддати Богу одне своє серце, щоб стати йому вірні у думках, словах та вчинках: “Дай мені, сину мій, своє серце” (Пр. 26,23).

Вчитель, якщо він дійсно хоче розвивати в дітях моральні якості, повинен знаходити такі слова, які впали б на дитяче серце. Розум, безперечно грає неабияку роль в духовному житті людини, та священні письменники все-таки вважали, що розум це тільки видма вершина того життя, яке первісно і безпосередньо криється в серці.

Тільки приписи серця можуть стати справжніми моральними законами. Тільки за покликом серця людина піде на подвиг, на самозречення.

Біблія розкриває великі можливості перед вихователем. Дає йому можливість знайти саме ті слова,

які відкривають перед ним людські і особливо чисті дитячі душі.

Белобров А.

РЕГІ

Заповіді Божі.

У біблійі наводиться чимало різних заповідей та приписів, які нібито виголошував бог-отець, Посилаючись на ті чи інші заповіді, священослужителі, богослови та рядові віруючі твердять, що Біблія - основа моральності, і тільки виконуючи її моральні приписи, можна бути чесною, високоморальною людиною. При цьому на перше місце вони, як правило, виставляють Декалог - 10 заповідей Мойсея, які вчать поважати батьків, не красти, не вбивати, не лжесвідчити, не розпусничати ... їх ми і розглянемо, оскільки саме на них посилаються як служителі церкви, так і рядові захисники біблійної моралі.

“Я Господь, Бог твій ... хай не буде в тебе інших богів, крім мене.” Це перша заповідь. Культ єдиного Бога в єдиному святилищі відповідав політичним і економічним умовам суспільного життя. Це видно хоча б з того, як вони ретельно складали рецепти спокутувань різних гріхів ягнятами, баранами. Наскільки іудейські жерці боялися, щоб народ не служив “іншим богам”, свідчать жрецькі приписи того часу негайно убити будь-кого, хто агітуватиме вірити в іншого, не єврейського, бога.

“Не створюй собі кумира і ніякого зображення ... не поклоняйся їм і не служи їм.” Ця заповідь служила для того, щоб не наводити віруючих на небезпечні роздуми. Адже поклоніння, іконам, хресту, статуям, мощам - це, по суті, не що інше, як ідопоклонство. За багато віків церква створила широкий культ ікон, храмів, монастирів.

“Не вимовляй імені Господа, бога твого, даремно” - гласить третя заповідь. Ця заповідь забороняє клятися, божитися, вживати слова “Бог”, “Господь” як слова - паразити. Заповідь про заборону даремно вимовляти ім'я Бога виникла тому, що його ім'я було звичайним табу. Замість його власного імені іудеї вживали такі слова, як “Господь”, “Всевишній”, “Творець”.

Четверта заповідь гласить: “Пам'ятай день суботній, щоб святити його ... не роби в цей день ніякого діла, ні ти, ні твій, син, ні дочка твоя, ні раб твій, ні рабиня твоя, ні худоба твоя, ні пришелець, який у житлах твоїх.” Слов'янські народи не знали суботи. День, в який важалось працювати шкідливо, називався “неделею” (від слова “не делати”).

“Шануй батька свого і матір свою” - вчить п'ята заповідь. Шанування батьків, любов до них, а особливо до матері - це закон життя. Ми спостерігаємо це навіть у світі тварин.

Шоста заповідь гласить: “Не вбивай”. Біблія з одного боку забороняє вбивати, але з другого - чорним по білому наказує вбивати. Сам Мойсей разом з жерцями показали разучий приклад. Біблія про це каже так: “... від імені Бога наказав Мойсей: “візьміть кожен в рики меча свого, пройдіться до табору і вбивайте кожен брата свого, кожен близького свого...”

Сьома заповідь вчить: “Не прелюбствуй”. Цим засуджується розпуста, багатоженство та зрада в подружньому житті.

Восьма заповідь гласить: “Не кради”. Забороняється не тільки нищпорити в чужих кишенях, ламати двері, а й взагалі загарбання чужого.

Дев'ята заповідь повчає: “Не лжесвідчи на ближнього свого”. Забороняється брехати, ошукувати.

Десята заповідь навчає: “Не бажай дому ближнього свого, не бажай жони його, ні осла його, нічого, що є у ближнього твого.” Десята заповідь, як і восьма, від імені

Всевишнього захищала приватну власність від зазіхань на неї, щоб навіть у думках “не бажали” чужого добра, чужої власності.

Носова В.

ПРОБЛЕМА МИРУ У РАНЬОМУ ХРИСТІЯНСТВІ ТА ЇЇ СУЧАСНИЙ СТАН.

Релігія, церква, релігійні рухи, пам'ятки церковної архітектури, живопису і архітектури викликають у нас живий інтерес. Чого тут більше - національної самосвідомості, яка прокидається, почуття провини за тривалий культурного безпам'ятства страху перед сьогоденням, чи невіри у майбутнє? Мабуть, усього разом, але усвідомлення глибинного зв'язку між власною долею і долею своєї культури.

Проблема вивчення історії, становлення, функціонування та розвитку релігії, релігійного виховання школярів набагато складніша, ніж це видається на перший погляд. Безумовно, що формування духовності підростаючого покоління чималою мірою залежить від серйозного ознайомлення з духовною спадщиною людства, загальнолюдськими цінностями, зосередженими у вченнях світових релігій.

Так, без знання історії релігій культура доби Відродження буде незрозумілою і чужою. Ми залишимося глухими до музики Баха, Бертняського і Веделя, не осягнемо творчості Сквороди, Шевченка. Не зуміємо побачити у просторових формах буддійської архітектури провідної ідеї буддизму - зосередження людини на своєму внутрішньому світі як шляху досягнення гармонії.

Християнська традиція невід'ємна від культури України, започаткувала особливий спосіб розуміння людської особистості та її трансцендентного призначення,

ставлення до природи і суспільства, праці і сім'ї, власного бажання права, свободи і соціальної відповідальності.

Сьогодні в умовах активізації релігійного життя, появи нових громад і конфесій (у цілому в Україні зареєстровано понад 50 конфесій) постає питання про взаємини релігії і школи, вірніше церкв і школи. З цього приводу існують різні точки зору: від уже звичайного - заборонити - до до запровадження в усіх без винятку школах Закону Божого. Прихильники останнього практикують служителів культу для проведення уроків релігієзнавства, Закону Божого. Така діяльність не зовсім етична, адже Україна - держава поліконфесійна. В одній школі, в одному класі є представники різних релігійних течій, і надання переваги тій чи іншій конфесії може викликати їх невдоволення.

Поглиблене вивчення релігії, релігійне виховання повинні здійснюватись за межами загальноосвітньої школи і за бажанням батьків і учнів. З цією метою створюються недільні школи.

Незнання елементарних основ історії релігії призводять і до того, що практично без перешкод двері шкіл відчиняються для різних псевдорелігійних організацій. Скажімо, таких, як релігійна громада посвячених Атма (велике Біле братство). З ініціативи релігійних наставників цієї громади, яка, до речі, не зареєстрована, деякі школяри залишили домівки, навчання. Діти стають заляканими, байдужими до батьків, фізично ослабленими.

Вивчення історії релігії має не тільки теоретичне, а й важливе практичне значення. Релігія в сучасному світі справляє істотний вплив на свідомість і поведінку широких верств населення, особливо молоді. Невміння відрізнити одну конфесію від іншої, незнання суті її віровчення і призводить до того, що духовним світом дитини заволодівають велике біле братство і їм подібні.

Практичне значення вивчення історії релігії полягає і в тому, що моральні повчання світових релігій у більшості своїй являють елементи людської моралі, вироблені досвідом сотень поколінь.

На уроках релігієзнавства Біблія вивчається не тільки як культурна пам'ятка, а й як історичний документ, з'ясовується вплив її на зміст і форму культури християнізованих народів, акцентується увага на моральних настановах. Релігія не одне століття була невід'ємною складовою життя нашого народу.

**Ковач М.
РЕГІ**

ХРИСТІАНСТВО І ПОЛІТИКА.

Навряд чи можна сумніватись в тому, що ми живемо на передодні загального релігійного оновлення. Можливо, навіть релігійної реформації. Церковна організація та її ставлення до світської влади, ідеї та принципи християнського віровчення, навчально-виховні завдання середньої школи й спеціально школи духовної - все це постійно вимагає перегляду й погодження з новими запитами релігійної свідомості, з новим, збагатченим усім історичним досвідом розуміння Євангельських істин. В усіх цих питаннях мало не перше місце займає за своєю невідкладністю питання про ставлення християнства до політичного життя. Релігія не може відродитися, якщо вона не перейматиметься духом свободи. Але вона не може бути вільною в політично поневоленій державі, якою досі була наша вітчизна.

Л. Менгер у своїй книзі "Нове вчення про моральність" відзначає, що "даремно християнство проповідувало протягом двох тисячоліть надмірну любов до ближнього, оскільки одночасно воно давало свої благословення й майновому ладові, і військовій державі, і

абсолютизмові, короче кажучи усім тим установленням, які відокремлюють людину від людини.” Політичне життя і стосунки в християнських державах не тільки й досі суперечать основоположенням християнської етики, але ці суперечності навряд чи хоч трохи згладились за цей час.

Взаємодія релігії і держави досі принципово заперечуються не тільки невіруючими, але багатьма з тих, хто визнає себе істинними християнами. Дуже чпсто говорять про відмінність цілей релігії та державної політики, проте, що релігія не зацікавлена суспільним улаштуванням земного життя, що вона цілковито тяжіє до потойбічного ідеалу царства Божого і ставить собі за мету тільки порятунок душі, а зовсім не земну благополучність, що взагалі християнство щодо політики перебуває начебто в четвертому вимірі. Основою таких поглядів найчастіше є дві відомі євангельські тексти. Перший містить слова Спасителя про відплату кесаревого Кесарю, а други - слова апостола Павла про покірність “влястям предержажим”. Перший з цих текстів тлумачиться в тому розумінні, що Кесареви і Боже зовсім різні сфери людської діяльності, що служіння Кесарю, не маючи нічого спільного із служінням Богові, завжди з ним сполучне. Другий текст дістає більш спеціальне тлумачення в розумінні вимоги повної покори державній владі і, що ще найважливіше, ця влада визначається такою, що володіє божественною санкцією.

Християнство, що має на меті утвердження правди і добра в людській природі, не може бути байдуже до всього того, що прямо стосується цієї ж правди і добра. Політика неменуче торкається цього; в політиці завжди точиться боротьба між правими і винними, між брехнею та істинною. І все це може бути не причетним до релігії, не може бути об'єктом її суду і рішення.

Отже, політика не відокремлювалася від християнства, але припускалась вже його основоположеннями. І якщо християнська політика досі

не здійснена, то на тому, що її істини було так важко вивести з християнства, а тільки тому, що для її здійснення потрібні зусилля людської волі й щире сповідування християнства не тільки в церковних обрядах і віровченнях, а й у царині людських взаємин і дій. Цю програму й має заповнити оновлене християнство. Це оновлене християнство й має бути за найближче громадське завдання християн, завдання хоч і не політичне, але таке, що обумовить і визначить все політичне життя країни.

Роняк Т.Г.
Волинський державний
Університет.

*МИРОТВОРЧА СПАДЩИНА
ІВАНА ОГІЄНКА.*

Іван Огієнко залишив помітний слід у розвитку педагогічної науки. Він відповів на ряд важливих у наш час питань: якою новина бути система навчання та виховання у національній школі, якими шляхами і засобами втілювати її в життя, як досягнути високої результативності на уроках, як виховувати дітей у душі миру і злагоди. Вчений довів, що в навчально-виховному процесі, повинні формуватися, насамперед, свідомість і самосвідомість, світогляд, патріотизм, глибока повага до споконвічних традицій свого народу, любов до України. Його погляди на вироблення стабільної державної політики в галузі народної освіти, піднесення ролі української національної освіти, піднесення української національної школи в житті суспільства, у вихованні дітей в душі миру вагомі і сьогодні. Працям Огієнка притаманні глибина висновків, простота викладу думок, висока громадянськість. В його підручниках, наукових дослідженнях відображені глибокий патріотизм, любов до

України. Педагогіка вченого ґрунтується на глибокому розумінні природи дитини, сутності пізнавальних процесів, історичного розвитку науки, а також особистій зацікавленості в позитивному розв'язанні питань навчально-виховного процесу в національній школі. Своїми положеннями про виховання історією, мовою, фольклором в душі миру та іншими засобами етнопедагогіки І. Огієнко засвідчує талант вченого вченого-педагога високого рівня. Підкреслюючи надзвичайно велике значення відродження пластів духовності нашого народу, І. Огієнко вважав, що давньоукраїнська міфологія, різноманітні жанри фольклору містять у собі згустки національної філософської думки, першопочатки самобутнього світорозуміння нашого народу, його моральних чеснот і естетичних вершин. Застосування ідей І. Огієнка про міфологію, дайбожицьку культуру, концепцію про виховання в душі миру, фольклор сприяє вдосконаленню української національної системи виховання. Його поеми, драми, проза, мовознавчі і літературознавчі статті, монографії про Т. Шевченка, Б. Хмельницького, К. Острозького та іншими видатними діячами України відображають велику миротворчу діяльність в галузі виховання молоді.

Підхід І. Огієнка до виконання своїх обов'язків, відповідальність за результати роботи, готовність поліпшувати навчання і виховання шляхом впровадження власних розробок, підручників, посібників є високим прикладом для працівників школи, котрі дійсно вболівають за свою справу і прагнуть досягти високих показників на освітянській ниві.

І. Огієнко на протязі всього свого життя бував відданим патріотом своєї Батьківщини - України, проповідував ідеї миру, надавав великого значення вихованню молоді в душі миру, допомагав нашому народу вести боротьбу за мир і незалежність. З його ініціативи

було засновано Фонд допомоги духовенству, що терпіло від нападу польських боївок, жорстоких крававих переслідувань з сторони німців. Аналіз його діяльності показує, що він подавав велику допомогу військовополоненим, які втікали з німецького полону. З його милості багато українців не вивезли на роботу в Німеччину.

Миротворча діяльність І. Огієнка в Україні, Польщі та Канаді - це зразок вірного служіння своєму народу, своїй Вітчизні - Україні.

Омелянюк Ю.А.

Волинський державний Університет

*ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЯК ЗАСІБ
МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ школи.*

Пишні будівлі, розкидані серед багряного простору тополь, дубків, рясних фруктових дерев. І тільки напис на головній із них й та принадна неповторна атмосфера дитячої присутності нагадують: Це школа. Тут на протязі багатьох років працював директором видатний педагог України В. О. Сухомлинський. Немає такого напрямку виховання, якого б не досліджував він. В його багатьох книгах і наукових статтях широко висвітлені питання розумового, морального, естетичного виховання школярів. Багато уваги в своїх дослідженнях звернули науковці країн світу.

У Павлівській школі панувала педагогіка жива й ненав'язлива. Тут панував культ не тільки навчання, а й всебічного виховання учнів, проводилась з ними велика миротворча робота. Вона пронизувала весь навчально-виховний процес школи. Значна робота в цьому плані велась на заняттях з фізичного виховання школярів. Доречі, саме проблема фізичного виховання учнів

Павлиської середньої інколи в душі миру слабо досліджена вченими-педагогами. На нашу думку, питання фізичного виховання на засадах миру висвітлено в педагогічній науці недостатньо. А досвід Павлиської середньої школи в цьому напрямку вартий наслідування. Взяти питання виховання учнів на традиціях героїв-батьків. Виховати традиції, зберегти їх - надзвичайно важливе завдання виховної роботи. В школі В.О. Сухомлинського вміють це робити. Щорічний літній похід по місцях героїв-батьків - це традиція школи. Кожен клас здійснює туристські мандрівки: приміром, четверті класи - до Корсунь-Шевченківського, шості - до Полтави і т. д., в залежності від того, який розділ вивчають учні. Велику радість приносять дітям рухливі ігри. Вони виховують почуття громадянського обов'язку, загартування. В.О.

Сухомлинський говорив, що виховання фізичної культури - це, по-перше, піклування про здоров'я і збереження життя як найвищої цінності; по-друге, система роботи, яка забезпечує гармонію фізичного розвитку й духовного життя, миротворчої діяльності людини та багатогранної її діяльності. Аналіз навчальних планів та книжок В.О. Сухомлинського, де йшлося про фізичне виховання, показує, що він звертав основну увагу на масовість, рухи і старту для всіх. Не тільки на уроках фізкультури потрібно "натаскувати" окремих спортсменів, в кожній школі потрібно займатись загальнофізичною підготовчою, організовувати прогулянку і працю, те, що педагог назвав самовихованням. Спортивні свята завжди глибоко продумані, часто тематичні, цікаві вікторини про кращих спортсменів, про мирну політику нашої держави - завжди були в арсеналі роботи вчителів школи. Ми зупинились лише на окремих питаннях роботи Павлиської середньої школи з питань фізичного виховання учнів. Її досвід роботи показує, що педколектив не тільки піклувався про здоров'я дітей, а й прикладав багато зусиль, щоб вони гарно проводили вільний час, відпочинок. Разом з тим

вчителі виховали їх в душі миру, злагоди й взаєморозуміння, ростили їхню відданими патріотами України, її захисниками.

Стасюк Л.П.

Волинський державний Університет

ПРАГНЕМО ДІЙТИ ДО ДУШІ ДИТИНИ.

Звичайно, як і кожна людина, так і народ прокладає свій тернистий шлях, свою стежину до власного храму душі. Українці - народ емоційний. Згідно з відомою психологічною закономірністю, емоційна енергія загальмованих зовнішніх дій мусить розглядатися всередині, у фантазії, уявленні, що й зумовило утвердження такої риси української психіки, як інтровертизм. Інтровертивними народами вважають творців культури, схильних заглиблюватись у духовно-моральні пошуки, естетичну творчість. В основу етики і моралі кожного народу мають лягати набутки його попередніх поколінь, краса рідної землі, слова, шанобливе ставлення до цих святинь, оберегів роду дорослих і дітей.

Природньо, що свої інтровертивні духовно-моральні пошуки українського характеру наш народ пов'язував із християнськими цінностями - любов'ю до ближнього, богообраністю страждальців, що було співзвучним його очікуванню правди.

Ніщо не здатне так потужно стимулювати розвиток емоційності, як страждання, муки. В них зростають висока чутливість, співпереживання біди. І наш народ страждав за свою довгу історію достатньо. Свідченням того, що емоційність його пов'язана із стражданням, є наші вірші, балади, пісні, котрі викликають зачарований подив естетично чутливих людей усьогосвіту. У них народ вилив усю свою тугу за волею, за правдою, прагнення до добра, любові, показав свою життєрадісність, доброзичливу вдачу.

Раніше у багатьох із нас не було можливості стати справжнім православним віруючим, бо за це платилося не лише досить хитким становищем у суспільстві, а й власним життям.

Але віра у нашого народу була завжди - у добро, чесність, порядність, кожен у глибині душі вірив у Бога. Людина намагалась охрестити дитину після народження, освятити свій шлюб у церкві і в останню годину отримати прощення земних гріхів. Народ прагнув виховувати півдоростаюче покоління за свіма законами загальнолюдських цінностей, в основу яких покладено 10 заповідей Божих.

Кожна людина піклується - і повинна піклуватися - про себе, про свої потреби. Але вона мусить не забувати про родинні почуття, про своїх близьких, а також про сусідів, земляків.

Ніби підіймаючись сходами, ми приходимо до обов'язку перед своєю країною, врешті перед усім людством. Так чи інакше показником моральності людини може бути кількість "сходинок", які вона охоплює своїми почуттями і своєю діяльністю. Необхідно слідкувати за тим, щоб, піднявшись на чергову "сходинку", людина не залишила жодної із попередніх. Недаремно з недоброю посмішкою згадують людейкотрі люблять людство, але байдужі до страждань ближнього.

На сучасному етапі спостерігається відродження духовного потенціалу народу. Школа чим може, тим допомагає цьому. Вона знайомить дітей з народознавством, звичаями, традиціями українського народу, збирає, вивчає, обладнює світлиці, формує ментальність на основі сучасної культури, правдивої історії, літератури своїх геніїв.

Виходячи з того, вчителі будують свою виховну роботу із школярами молодших класів. Повага до почуттів дитини її ідей віросповідання виявляються у прихильному ставленні вчителя до них, у підтримці дитини.

Наприклад, класовод уважно з'ясовує причину спізнення, відсутності школяра на уроці, на зборах.

Вчитель чи вихователь вчить співчувати і підтримувати у горі, ділити радощі, піклуватися про ближніх, прощати, виконувати обіцянки, не втрачати надію, робити вірний вибір у житті. Добрим джерелом формування моральних норм поведінки є вдало підібрані матеріали для читання з Біблії для дітей, бесіди за оповіданнями з неї. Окремі з них вчитель знайде у дитячій пресі (наприклад: журнали “Барвінок”, 1990, №4, с. 18-19; 1994, №4, с. 14-15, де розміщені оповідання з Біблії та молитви дитини за матір та батька; газета “Розкажіть онуку”).

Доцільним є проведення екскурсій у храми, розповіді про їх величну красу та зодчих, які їх зводили та дітей, що їм допомагали. Доброю традицією стала сповідь перед початком навчального року, коли учні отримують причастя і чують благословенні напутні слова із вуст служителів церкви.

Необхідно турбуватися про ті молоді паростки, які хочуть знати більше, стати справжніми патріотами своєї землі, віри.

**Рудик В.
РЕГІ**

КІНЕЦЬ СВІТУ В РЕЛІГІЯ НАРОДІВ.

Есхатологія - це наука про Кінець Світу. Есхатологічні пророцтва лежать у більшості релігійних систем і насамперед християнського віровчення. Цікаво те, що усі варіанти мають подібні риси кінця світу. Як правило, настання його пов'язують з приходом месії - Христа, Майтрея (у буддизмі). Месія приходить щоб перемогти зло і здійснити Страшний суд. Фоном Страшного суду є Світова катастрофа - руйнування світу,

потоп, пожежа, тощо. Після очищення світ знову відроджується.

Найбільш давні тексти пророцтв про Кінець Світу дає Авеста - священна книга давньоіранської релігії зороастризму, згідно якої Бог-творець Ахурамазда визначив строк існування Всесвіту у 12 000 тис. років. У перші три тисячі років Ахурамазда створив духовний світ в якому не було зла, воно прийшло потім і почалось всквітне протистояння добрих сил і сил зла. Ця епоха, по Евесте повинна закінчитися катастрофою. Тоді прийде чудовищна зима, а потім, коли Земля очиститься у огні, світ знову відродиться і здобуде незмінний порядок.

Про три епохи говорять і релігійні тексти давніх індійців, які вважають, що всесвіт три рази зміниться. Але на відміну від зороастрійців вони оперують більш тривалими строками. За їх уявленням тривалість існування Всесвіту - доба Брахми - складає 8 640 000 000 років, і поділяється на золотий, срібний, мідний та залізний віки. Зараз, за уявленнями індійців ми живемо на самому початку залізного віку і до кінця світу ще чотириста років.

Подібним образом загибель світу зображена і у “Страшної Едді”, давньоісландському епосі, де загибель світу супроводжується світовою пожежею та наступним холодом, “трьома зимами без літа”. Це відбудеться тому, що зло проникне у світ і настане час Вовка.

В іудаїстської есхатології кінець світу супроводжує страшнийсуд, який вершить Грозний Бог-Яхве, про прихід якого оголошує месія Машиах, після цього кінчається епоха вигнання і народ ізраїлевський збирається у гори Сион. Космічна катастрофа, яка знаменує кінець світу, супроводжується землетрусом, кам'яним градом, темрявою тощо.

Подальша розробка ветхозавітного сюжету зроблена в християнстві. Есхатологічна боротьба добра і зла зроблена Іоаном Богословом у “Апокаліпсисі” - у

перекладі з грецького “Відвертість”. Загально прийнята точка зору така, що Іоан Богослов не мав на увазі будь-яку конкретну катастрофу, тим більше здійснену у минулому. Він опирається на ветхозавітні тексти, на пророцтва про страшний суд, на описання загибелі Содома і Гоморри, на апокаліпсичну літературу того часу. Кінець світу Іоан Богослов віщує у самому найближчому майбутньому, коли прийде Христос і покарає людей за скоєні гріхи.

Для давнього народу грізні явища природи сприймалися як прояв волі верховного божества. Він був беззахисний перед грізними стихіями і гостро відчував своє безсилля. Так само і сучасна людина відчуває можливість самознищення у ядерній війні, у зв'язку з екологічними катастрофами. Тому можливість подальшого існування цивілізації, так само, як і самого життя, більш всього залежить від того, наскільки людство буде моральним по відношенню до самого себе.

**Яскал Л.
РДПІ**

МУДРІСТЬ АПОКАЛІПСИСУ ІВАНА БОГОСЛОВА.

“Я думаю, що Біблія це найкращий дар від Бога, який будь-коли був даний людині,” - так заявив Авраам Лінкольн - 16-й президент США. Він не єдиний у своєму переконанні. Біблія написана з метою давати духовне керівництво перш за все. Але, читаючи її ми знаходимо певну гармонію із точного наукою. Ми можемо знайти дані з анатомії, архіології, астрономії, ботаніки, геології, медицини, історії. Хоча ці галузі підтверджують Біблію, однак віра в неї засновується не на цьому. Немає більшого доказу, що це є дар від Бога, ніж сповнення пророцтв,

сповнення пророцтв, записаних у ній. Так у 8 главі книги Даниїла ми знаходимо передбачення встановлення і повалення Мідо-Перської держави. Це було передбачення пізніше було підтвердження історією.

Тривожні повідомлення про екологічні, стихійні лиха, національні зіткнення, економічну нестабільність, які ми отримуємо з різних куточків світу, не залишають нас байдужими. Окрім почуттів обурення, співчуття все це викликає тривогу і запитання: “Яким шляхом будуть розвиватися держави і світ?”, “До якого часу світ буде піддаватися руйнації?”.

Відповідь на ці питання намагатися дати вчені, політологи, соціологи, метеорологи, роблячи прогнози, на якийсь найближчий час.

Світова історія є доведенням істини про абсолютну єдність “Божественної і людської природи” (Гегель). Саме ця думка доводиться у книгах “Біблія”. Невміле користування прабатьками Адамом і Своєю свободою волі привело до розриву єдності між людством в цілому і Богом. Це привело до того жалюгідного стану, який ми спостерігаємо. Отже, взаємовідносини людина - Бог та історичний процес знаходиться у прямій залежності. Біблію пронизує думка відновлення єдності, іцо забезпечить гармонійне життя і розвиток світу. Ця книга містить розповідь про етапи цього процесу від розриву до відновлення єдності, що приведе до завершення сучасного стану речей. Звідси випливає, що хід історії не залежить від людей чи ідей, але хід історії є чітко визначений, запрограмований. Саме Біблія містить код цієї програми, що потребує розшифрування. Біблійні пророцтва є зарання написаною історією. І сама ж Біблія дає ключ до їх розуміння, оскільки кожний символ програми має своє стале значення.

С. Булгаков відзначає, що “Апокаліпсис” або “Одкровення” учня Христа Івана Боголсова містить основну суть історії світу, яка викладена за допомогою

символів і образів. В. Канигін у книзі “Шлях аріїв” відзначає успішні практичні кроки тибетських монахів у прогнозування ходу історії за допомогою апокаліптичних пророцтв. Зокрема, згадаємо попередження про аварію на ЧАЕС, яке отримувало Міністерство енергетики СРСР.

Апокаліптичні пророцтва містять інформацію про світову історію у її суті і перебігу, враховуючи внутрішній контекст процесу. Потрібно відійти від зацикленості на матеріалістичній ідеї розвитку людства і глянути безсторонньо на GG-ту книгу “Біблії” “Апокаліпсис”, з якої бачимо, що історія світу визначена при його закладанні. Обмежившись дослідженнями “Хронік ООП”, знаходимо повне узгодження із окреслених пророцтвах сучасним станом речей. Отже, “Откровения” є книгою про те, “ що буде і як буде” (С. Булгаков).

Возний А.
РЕГІ

РЕЛІГІЙНА ПОЛІТИКА Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Б. Хмельницький - одна з найвидатніших постатей в українській історії. Він, як ніхто до нього, був виразником і захисником загальнонародних інтересів, зумів згуртувати в єдиний повстанський табір різноманітні соціальні сили і привести їх до перемоги у Визвольній війні. Політична діяльність Хмельницького стала предметом глибокого наукового дослідження вітчизняних і зарубіжних істориків, проте, еволюція його релігійних засад потребує подальшого осмислення.

Українська історіографія ще не дала відповіді на питання, якої віри - православної чи католицької - притримувався Хмельницький в юнацькі роки. Відомо, що він навчався у Львівській ієзуїтській колегії. Ця школа служила знаряддям окатоличення українців і боротьби

прот приваславної церкви. Але ієзуїтські вчителі організували окреме юнацьке братство, змушували молодь брати участь у католицьких маніфестаціях та святах. Пізніше, ставши провідником боротьби українського народу проти польського панування, Б. Хмельницький рішуче вимагав ліквідації ієзуїтських шкіл на території Запорізького війська, бо вони несуть, незгоду в релігії та порушення миру. 1

Однією із основних причин Визвольної війни українського народу проти Речі Посполитої було релігійне гноблення. Тому на всіх її етапах цементуючою ідеєю для всіх соціально активних груп - козаків, селян, міщан, шляхти та духовенства - була християнська віра. Це дуже добре розумів Б. Хмельницький і проводив мудру політику по відношенню до православної церкви і монастирів. Він повністю перебрав на себе православну програму боротьби “за віру руську”. Перш за все, матеріальна підтримка православ’я, захист церковного землеволодіння були для Хмельницького необхідною умовою для створення української незалежної держави. Тому в Гетьманських універсалах практично завжди передбачалось суворе покарання тих, хто зазіхався на церковне майно і землі.

Необхідно відмітити, що між релігійними настроями провідників українського народу та широкими масами існувала відчутна різниця. Якщо керівництво, захищаючи православну віру, вважало головним противником уніатську віру, то рядові козаки та селяни - католиків та іудейів. Для останніх це означало трансформацію у соціальні та національні проблеми: “католик-поляк - пан, іудей-єврей - орендатор”. Тому для рядових учасників визвольної війни боротьба з поляками пов’язувалась із великими надіями на покращення їх матеріального становища. Для козацької старшини та православної шляхти релігійні мотиви не були першорядними. Основне

для них - добитися власного панування на звільнених від поляків землях.

Усвідомлюючи таку ситуацію, Б. Хмельницький зумів своєю гнучкою релігійною політикою не допустити зротання реально існуючих протиріччя на етнічному та конфесійному ґрунті у повстанському таборі. Протягом усього життя він відстоював принципову тезу про те що “непристойна й тяжка справа, коли хто поневолює неохочих до своєї віри”² Всіми силами відстоюючи генеральну лінію свого життя - визволення рідної землі від іноземного панування та створення незалежної Української держави - Б. Хмельницький змушений був маневрувати, йти на поступки різним соціальним та конфесійним групам. Беззаперечна підтримка православ'я ця нзиція стала наріжним каменем величної перемоги у Визвольній війні українського народу.

1. Крипякевич І.Богдан Хмельницький. Львів, 1990, - с. 44
2. Смолій В. Державотворець. (Київська старовина. - 1995. - №4. - с. 11)

Прадун К. РЕГІ

ВІЙНА ТА МИР В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО МИСЛЕННЯ.

В Біблії сказано: “Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть” (Мат. 5:9). В цих словах закладена Божественна мудрість і любов. Та людина, що йде проти Бога і замість милосердя, миру і любові сіє ворожнечу, ненависть між людьми, не може розраховувати на спасіння через прощення своїх гріхів. Бог створив цей світ для щастя, а не для воїн, вбивства,

людиноненавистства. Кожна людина, якщо вона виконує Заповіді Божі, повинна стати захисником миру на землі.

Захисти миру - це не пропандистське гасло, не тимчасова політична компанія, а справа, від якої залежить, чи буде у нас, у наших дітей та онуків майбутнє. Той, хто стоїть за мир ненавидить війну і всі її наслідки. Війна - це не поле, яке прославляє людину за кількість вбитих та покалічених. Війну починають противники миру на землі, політики, а страждають від неї всі люди.

Деякі критики Святого Писання заявляють, що війни були завжди одним із способів вирішення конфліктних ситуацій, стверджуючи, що особливих хвилювань і турбот з цього приводу не мусить бути. Що ж відкриває нам Біблію в своїй останній книзі “Одкровення Святого Івана Богослова”, яка ще також називається “Апокаліпсисом”? В пій ми знаходимо слова, які відповідають на причину багатьох минулих і мйбутніх подій в цьому неспокійному світі. Одна з них - війна в світовому масштабі. Разом з тим ми впевнюємося зі сторінок цієї книги, що Бог дійсно є Вседержителем і ситуація повністю Ним контролюється. Хоча кровопролитні війни завжди були частиною історії людства стільки жертв як в цьому столітті, ще не було. З часу 1-ої Світової війни, в якій приймали участь 38 держав, на нашій планеті не було жодного дня без війни, а з 11-ої Світової - загалом зафіксовано більше 200 воєн! І в наш час палає вогонь війни - бувша Югославія, Таджикистан, Чечня, не кажучи вже про локальні воєнні конфлікти, військові перевороти, масовий тероризм тощо.

Пропаганда війни і масового насильства набула масового характеру. Роста кількість молоді, яка захоплюється подвигами героїв війни, мріє про те, щоб прославитись в ній, часто не усвідомлюючи, що вони стають виконавцями чужої волі. Завдяки мілітарній політиці деяких країн в людях підсвідомо вкорінюється

образ ворога, що призводить до жорстокості, непримиримості до різних поглядів на історію світової цивілізації. Виникають когорти молодиків - "героїв". Такий "героїзм" має і зворотній бік медалі, бо той хто не знає цього "героїзму" знаходить штучні засоби для реалізації своїх потенцій - спочатку на своїх товаришах, а потім починає займатися відвертим тероризмом. З точки зору Біблії такий "героїзм" сіє в душах людей моральне жорстокосердя, розбиває в ній гуманні риси характеру, руйнує поняття милосердя, миру.

28 червня 1982 року один з номерів журналу "Ньюсуік" відкрився великим матеріалом під заголовком "Війни без кінця". Армагеддон - фінальний трагічний тріумф "зла" над "добром". Скрізь ми бачимо навколо себе неминучі ознаки насуваючого фіналу трагедійної історії людства. Ми всі з відчаєм боремося за те, щоб вижити в умовах загрози глобальної війни, а зокрема ядерна та інша зброя масового знищення тільки засіває тривогу в наших серцях. І не дивно, що раз по раз лунають різні псевдопророцтва про кінець світу, вин тікають лжемесії...

Господь Ісус Христос через Апостолів в Євангелії попереджав нас, що це має бути. Мають бути війни, слухи про них. З цього ми робимо висновок, що не мусимо мовчати ми і спокійно спостерігати за тим, як деякі народи світу вбивають один одного, порушуючи Божі Заповіді. Наше завдання сьогодні звернутись до духовних надбань наших поколінь. Церква повинна призивати людей до покаяння, навернення до Бога.

Отже Біблія засуджує війну, як братовбивство і головне - порушення Заповіді Декалогу. Ми сьогодні мусимо вибрати - на чийй стороні ми перебуваємо. Якщо ми маючи у своєму серці огиду до війни, ненависть до зброї будемо всілякими засобами сіяти в людях любов до миру, милосердя до ближнього, то це значить, що ми є носіями християнських цінностей.

**Ренкес С.
РЕГІ**

*ХРИСТИЯНСЬКА СІМ'Я, ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ ЯК ЗАПОРУКА МИРУ В ДЕРЖАВІ І
СУСПІЛЬСТВІ.*

Сім'я - малий осередок, не тільки держави, суспільства, а з точки зору Біблії, всесвіту, яка не існує сама по собі . А значить несе відповідальність за благополучність і мир на Землі, за збереження і розквіт суспільства. Отже, благополучність всесвіту залежить і від благополуччя шлюбів і виховання дітей. Па жаль, статистика розлучень на Україні, що дедалі збільшується, примушує нас задуматися і шукати причини і шляхи спасіння шлюбів, а значить і суспільства. Шлюби, котрі живуть по Святому письмі, не відносяться до них. Тому як Бог робить їх союз нерозривний. Він охороняє їх від всяких небезпек, загрожуючи їм як ззовні, так і з середини, і сам, таким чином, гарантує їх непорушність. "Що Бог спарував - людина нехай не розлучує". (Матвія 19,6)

Божі заповіді для подружжя ніде не викладені так чітко і однозначно, чим в самому першому Біблейському поясненні відносно взаємовідносин між чоловіком і жінкою "Покине тому чоловік батько і матір, і предстане до дружини своєї, - і стануть обоє вони одним тілом".(Матвія 19,5). Це поняття - "пристане до дружини" відображається в кожному аспекті взаємовідносин між чоловіком і жінкою. Яка б проблема не виникала між подружжями, вирішити її можливо шляхом більш глибокого осмислення згаданого поняття - "прилепиться один до одного" зробиться однією плоттю зі своїм чоловіком чи жінкою.

Бог створив нас чоловіком і жінкою як частину свого глибокого самовираження. Коли Він створив

людство “за образом Своїм”, то не обмежився створінням лише чоловіка. Так як це було не повне створіння. І Бог сказав: “Створив йому помічника, відповідного йому”. (Бут. 2,18). Сказавши так, Він створив жінку із ребра чоловіка і отримав дещо повне і ціле. Чоловік і жінка з’єднались в одне, виразив таким чином Божий ідеал завершеності.

В цьому складаються Божі наміри, щоб чоловік, як правило, не залишався один, а вступав в шлюб, знаходив собі помічника і друга. Це підтверджується і статистикою. В світі народжується приблизно однакове число чоловіків і жінок. Коли ж в результаті чергової війни, чоловіків стає значно менше, відбуваються дивні речі: вже у наступному поколінні чоловічого полу стає особливо багато. На протязі одного покоління рівновага статті відновлюється.

Чоловік і жінка в основі, яка присутня їм обоїм, є батьками своїх дітей, відповідальними за їх виховання. Це те, що дитинна отримує з віку. Саме у сім’ї закладаються основні принципи, норми, правила. Життя суспільства, тут ми знов повертаємося до сім’ї, в якій бере початок життя і пізнання дитина.

Батьки повинні усвідомлювати той факт, що Бог покладає на них відповідальність за виховання своїх дітей. Якщо вони виховують і навчають їх в відповідності з Його словом, то отримують схвалення Його і благословіння. Якщо ж не справляться з цією місією, то накликають на себе гнів Його “настав юнака при початку шляху його: він не відхилеться коли і постаріє” (ІП 22,6)

Правдивість, віра і скромність - ось три головні добродієння юності. Під відповідним керівництвом їх не тяжко отримати, і вони ж лежать в основі істинного християнства. Починати однак, потрібно з самих батьків. Глибоке несприйняття неправди, без віри, нескромності повинно перш за все бути укорінено в їх самих. Тільки годі це може бути передано дітям. Якщо ці три

доброчесності вкоріняться в дітях, то батьки не боячись, а навпаки випробуючи велике задоволення, можуть спостерігати затим, як ростуть вони і покидають дім.

Здоровий християнський шлюб, виховання дітей в душі поваги до дорослих, батьків, близьких є запорука миру і спокою в державі, бо народна мудрість говорить - “де лад і мир в сім’ї, то і суспільство здорове”.

Міцкевич С.

РЕГІ

ВИХОВАННЯ НА ІДЕЯХ МИРУ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.

В період глибоких соціальних змін суспільно-політичного та соціально-економічного життя країни і народів зростає значущість збереження миру, виникає потреба перегляду таких складних моральних якостей, як: патріотизм і миролюбство.

Розуміння людини-миролюбця незалежне від національності і формується в межах ліберально-демократичного світогляду. Тут миролюбство трактується як володіння всіма необхідними для суспільного ЖИТТЯ правами і свободами, тобто як абсолютний суверенітет.

Сучасні концепції пріоритету загально-людських цінностей, різні теорії прав людини беруть свій початок у християнстві та інших світових релігіях. У християнстві ставлення до людини визначається, по-перше, зповіддю любові, яка лежить в основі всіх моральних заповідей. Особливість цієї християнської любові є той факт, що вона охоплює всіх і в рівній мірі, тобто поширюється на своїх і чужих, на друзів і ворогів.

Існуючи методичні та науково-теоретичні розробки мети, засобів, змісту та методів навчання математики не тільки не співпадають з сучасними реаліями, але не

забезпечують необхідного рівня навчання та виховання дітей в дусі миролюбства

Спостерігається неспроможність вчителя знайти систему відповідних форм роботи з дітьми для використання можливостей уроку математики закладених у цілеспрямованому процесі навчання. Складовою частиною цього процесу має стати творче ставлення до вивчення математика в ім'я миру на Землі.

Традиційно вчителі забороняють всякого роду підказки, списування та будь-яку взаємодопомогу. Очевидно, що слід переглянути поведінку кожного учня на уроці математики до самого себе, узгодити стосунки учнів між собою на уроках та в позаурочний час, виходячи із розуміння людини у християнстві та її моральних цінностей - честі, совісті, чесності, доброти, милосердя, співпереживання, гостинності. З огляду на це, ми в своїй роботі практикуємо навчання математики малими групами (по 5 - 7 чоловік), які формуються вчителем за різним ступенем розвитку (гетерогенні групи). В таких групах визначається лідер - учень з високим розумовими здібностями і готовністю творчо працювати в області математики. Робота в таких групах на уроці здійснюється у відповідності до програми, за діючими навчальними посібниками.

Однак навчання забезпечує не тільки вчитель-класовод, а й лідер групи - учень. Право на підказку та взаємодопомогу не тільки не забороняється, а й заохочується. Розроблена нами система уроків із застосуванням малих гетерогенних груп допомагає поліпшити духовну атмосферу між учнями, науково-теоретичний і практичний рівень викладання математики.

**Ураскіна С.
РІС**

ХРАМ НАДІЇ.

Перший храм (слово, яким окреслювано як християнські, так і юдейські, язичницькі, святині в Новому Заповіті) створив з наказу Божого пророк Моисей, коли Господь дарував йому Закон на горі Синай.

Протягом тисяч років свого існування в Україні церква виконувала роль центру християнського життя, формуючого обличчя українського народу, його світогляду, характер та ідеї, зміст і форму релігійних творів духовної і матеріальної культури.

Творені на українських землях у перших десятиріччях християнізації за візантійськими та болгарськими зразками пам'ятки архітектури, мистецтва, а особливо письменства, скоро набувала свого незворотного національного характеру.

Для кращого розуміння ролі християнства у тисячолітньому процесі духовного розвитку українського народу треба було б усвідомити собі, у яких ділянках життя брало воно участь які ідеї плекало, проповідувало і обороняло та що забороняло та з чим боролось.

Незапереченим і безсумнівним є те, що в духовному житті українців протягом минулого тисячоліття Храм, Церква, незалежно від усяких перепон і труднощів, була постійно, для кожного покоління, Домом молитви і Слова Божого, яке вказувало свім хто його сприймав, християнську етику життя і записані у Святому Письмі ідеальні стосунки поміж людьми. Храм виховував у душі пошани й любові до другої людини, не обмежуючи віросповіданням чи расою загальнолюдської заповіді: "Люби ближнього свого, як самого себе", - та другої гуманітарної заповіді, яка має охороняти основну

моральну християнську вартість, цебто людське життя, яка виражається в наказі: “Не убій!”.

Храм крім того, що був місцем релігійного життя, був центром культури, науки і літератури. Після зайняття західноруських земель польським королем Каземиром Великим, а Надніпрянських - татарами, пізніше литовцями, які створили з поляками польсько-литовську державу, єдиною інституцією, що не випала з рук поневолених українців, була відроджена з руїн Церква, яка так як і за давніх княжих часів стала меценатом культурного життя українців, особливо від часу заснування Митрополитом Петром Могилою Києво-Могилянської Академії. Покликана главою Церкви Академія, члени якої виводились, як правило, з духовенства, мала вирішальне значення у тому, що література українського бароко має релігійний характер. Поширювані християнські ідеї, теми, вартості, стиль, герої (“Слово” Іларіона, “Сад Божественних пісень” Сковороди, “Марія” Шевченка, “Мойсей” І. Франка, “Собор” Гончара тощо) свідчать про безперервне існування від XI до XX століття християнської течії в українській літературі. При Церквах зосереджувались братства, які закладали друкарні, шпиталі. На стінах Храмів записувано найважливіші події з життя міста, села чим всього народу навали татарів, прихід козаків, люту зиму, голод, завдяки чому творився своєрідний літопис.

Сьогодні знаємо, що завдяки Храму почавсь новий період в історії українського народу - епоха його національного відродження.

**Андрійчук А.
РЕГІ**

*ПРИЙШОВ БЛАГОВ-СТИВ
МИР ВАМ ДАЛЕКИМ І
БЛИЗЬКИМ ЕФ.2:17*

*ІДЕЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ МОРАЛІ В
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.*

Сучасний світ переповнений насиллям. Вже у 1990 році зброї масового знищення було накопичено досить для того, щоб 16 разів знищити все живе на планеті. Людству необхідна термінова допомога. Такою реальною допомогою може бути виховання сучасного суспільства в душі високої моральності, що взяти за основу? Існують найрізноманітніші етичні та моральні вчення, але нічого кращого за те, що приніс у цей світ Ісус Христос не може бути. З науки Його дивувались, бо Він навчав , як той , що має владу, а не як книжники (Мр. 1:22)

В основі суспільного життя більшої половини країн світу лежать норми поведінки, яким научи людей Ісус Христос біля двох тисяч років тому.

Ми всі чекаємо, коли світ стане кращим, але не питаємо себе, чи будемо ми гідні цього світу. Світ стане кращим лише тоді, коли стане кращою кожна людина, що живе в ньому. Починати вдосконалення світу слід із вдосконалення себе, із самовиховання.

Багато людей розуміють слово “мораль”, як щось, що перешкоджує їм отримувати задоволення в житті, насправді, моральні норми можна порівнювати з інструкціями, що забезпечують правильну роботу механізму людського суспільства.

Здоровий глузд означає практичний, дійовий розум. Людина, що ним володіє завжди думає про те, що робить і

що в наслідок цього може трапитись, Бог не любить лінощів у сфері інтелекту, так само як і в будь-якій сфері людської діяльності.

Сучасна початкова школа дозволяє формувати у молодших школярів чітку систему норм і правил, пов'язаних з навчанням, дисципліною на уроках і перервах, взаємини з однокласниками. Учень повинен вчасно вставати, дотримуватись правил шкільного розпорядку, готувати уроки поводитися певним чином у школі, на вулиці і в дома, додержання вимоги контролюється адміністрацією школи, класним керівником, що сприяє формуванню у дітей стриманості, врівноваженості, гуманізму.

Важливим місцем у шкільному навчанні математики відіграють емоційні реакції школяра на переживання інших. Наші дослідження показали наявність у молодших школярів уміння співчувати своїм однокласникам.

Так, із 24 учнів 2 - Б класу СШ №25 м. Рівне 20 висловилося за відміну покарання вчителем Максима О. а запитання: “чи помітили Ви переживання у Максима”, - 22 відповіли “Так”. Дослідження показали, що дитина помічає переживання однокласника, прагне йому допомогти, вмявляє співчуття та уважне ставлення до його проблем.

Розроблені нами способи і прийоми формування і розвитку уявлень про християнську мораль у молодших школярів значно посилюють виховний вплив уроків математики, дозволяють розвивати розумові здібності дітей. Вчитель, працюючи з класом зобов'язаний відчувати дитячу душу, враховувати особливості емоційного стану учнів. Цим досягається духовна стабільність, моральна чистота, гуманістичне ставлення до оточуючих.

Завдання майбутніх вчителів - піднявши моральний рівень кожної людини на ту висоту, яку пропонує нам Ісус Христос, тоді люди не зможуть так легко, як зараз,

вбивати один одного. В суспільстві високоморальних людей війна стане неможливою.

Чепелюк С.

РДШ

*ОЛІМПІЙСЬКИХ РУХ - ЗАПОРУКА
ЗЛАГОДИ ТА МИРУ НА ЗЕМЛІ.*

Олімпійський рух посідає особливе місце в історії людства. Його значення і вплив на розвиток суспільної свідомості, на різноманітні сторони людського буття незрівнянні.

Відродження в кінці ХІХ ст. Олімпійських Ігор, які зародились в Стародавній Греції в 776 році до нашої ери і постійно проводились більше 1000 років, базувалось на основі таких взаємолюдських цінностях, як чесне змагання та повага до суперника. Засновник сучасного олімпізму П'єр де Кубертен, будучи суспільним діячем, розумів Олімпійські Ігри як всесвітнє свято спорту, об'єднуючи молодь у чесному і мирному змаганні, трактував їх як майбутній засіб виховання людей в дусі взаєморозуміння і доброї волі, розглядав спорт як умови формування цілісної особистості.

Як просвітитель-гуманіст П'єр де Кубертен вбачив у спорті “школу морального самовдосконалення”, головний засіб формування сильної особистості, гаарного характеру і добрих почуттів, справедливо вважаючи, що такі люди будуть гідними членами суспільства.

Аналізуючи столітню історію сучасного олімпійського руху, переконаєшся, що ідеали, які лежали в основі Олімпійських Ігор Стародавньої Греції, вічні і притягуючі до всього людства. Саме боротьба за них не тільки дозволила відродити Олімпійські Ігри, але й зробила олімпійський спорт сучасним явищем, яке охопило всі континенти і держави, і стало одним із засобів

укріплення миру і дружби між народами. Мир являється головною умовою існування міжнародного олімпійського руху. Спорт зв'язаний з мирним положенням об'єктивно. Тому, поряд з Олімпійськими Іграми, отримали розвиток Ігри доброї волі - змагання, присвячені збереженню миру. Один, із Олімпійських конгресів (1973 р.) пройшов під девізом "Спорт на сторожі миру".

Зимові Олімпійські Ігри, які проходили в Ліллекхамері мали великий гуманістичний резонанс, стали помітним внесенням в об'єднання зусиль людей з різних країн в боротьбі за мир. В Ліллекхамері від імені МОК прозвучало звернення президента Міжнародного олімпійського комітету до припинення усіх військових дій в усіх куточках планети на час проведення XVII зимніх Олімпійських Ігор. Це звернення, як і проголошена там підтримка - і моральна, і матеріальна - мешканців страждаючого від озброєного конфлікту боснійського міста Сараєво (де в 1984 р. проводились XIV зимові Олімпійські Ігри), - знайшли широке розуміння в світовому суспільстві. А ряд спортсменів-олімпійців, наприклад норвежський конькобіжець Ю.У. Косе, перерахував в Фонд допомоги населенню міста Сараєво грошові призи, які були отримані за успіхи в олімпійських змаганнях.

Олімпійський рух в Україні є складовою частиною міжнародного руху. Його цілі:

1. сприяти гармонійному розвитку фізичних, духовних і моральних якостей, покращувати здоров'я людей;

2. поширювати і пропагувати олімпійські ідеали і принципи, які являються діючими засобами зближення народів і збереження миру;

3. закріпляти і підвищувати престиж українського спорту на міжнародній арені.

В сучасному олімпійському русі спортивні, виховні сторони тісно переплелись з соціально-філософськими,

економічними і політичними, що зробило його універсальним явищем, прикладом ефективної співпраці людства в ім'я гармонійного розвитку і поваги особистості, укріплення миру і взаєморозуміння між державами і народами. Вічні цінності олімпійського спорту, яким являються його ідеали, закладені ще стародавньогрецькою цивілізацією, дозволили олімпійському рухові досягнути неймовірну постійність і авторитет, досягнути всесвітньої підтримки світового співтовариства на порозі ХХІ століття, в положенні, коли весь світ переповняють гострі економічні і політичні протиріччя, економічні і демографічні потрясіння, олімпійський рух є запорукою злагоди та миру на землі.

Сіроткіна М. РЕГІ

АПОКАЛІПТИЧНІ ПРОРОЦТВА СВ. ІВАНА БОГОСЛОВА ЯК ПРОБЛЕМА ІСТОРІЇ.

Серед християн особливою популярністю користується - Апокаліпсис або Откровения св. Івана Богослова, остання книга Біблії. На підставі самого тексту "Откровения" вчені ще в минулому столітті встановили, що ця книга була написана в період з червня 68-го по січень 69-го року н.е. . З асловами Ф. Енгельса книга "Откровения" - "не тільки єдина книга Нового завіту, дата якої дійсно встановлена, але й найдавніша з цих книг". Ця книга відображає в собі картини і пророцтва страшного суду, кінця світу, пришествия антихреста і наступні перемоги над ним, прихід царства небесного. Містичні відення Івана Богослова, нагромадження фантастичних образів та жахів, туманість та таємничість викладу - все це до цих пір продовжує приваблювати до Апокаліпсису увагу людей. Поскільки кінець світу та страшний суд ще

не наступив, то церква своїм авторитетом говорить, що це все ще буде в майбутньому.

Але, при уважному читанні Апокаліпсису проблискує те, що Іван відносить свої надії та мрії в пророчій формі не до далекого майбутнього і не до наших з вами часів, а до того часу, коли він написав своє “Откровения”. “Апокаліпсис віщував близьке пришествя визволителя - месії: “Час близький” (22,10), “отже, гряди скоро” (22,12) і т. інш. ... Це свідчить про те, що первісні християни-євреї чекали появи месії з дня на день. Ось чому іудейсько-римську війну 70-років багато хто вважав “кінцем світу”. А коли вибухнуло повстання євреїв проти Риму в 132 - 135 р.р., то його керівника Бар Кохбу було проголошено місією. Проте він був убитий, а повстання придушене.

Перед нами предстають багаті безліччю подробиць і надзвичайно красиві картини життя християн. Тут і натовпи віруючих, відданих Ісусові душею і тілом, а поряд - несправедливість, обурливі інтриги і чвати серед членів громад, сектантські відступництва і зради, падіння моралі і навіть моральна зіпсованість. Тільки в одному Апокаліпсисі згадується про секти миколаїтів, варлаамів, іудеїв. Книга містить картини і символи, які сучасника автора розшифровували дуже легко і вірно. Наприклад, вавилонська блудниця, яка сидить на звірові з сімома головами (Откр. 17,7) - це Рим, який розміщений на семи горбах. Такий же натяк на “сім царів, з числа яких п'ять впали, один є, а другий ще не прийшов, і коли прийде, не довго йому бути” (Откр. 17,10). Мається на увазі п'ять Римських імператорів - Августа, Тіберія, Калігулу, Клавдія та Нерона; “один є” - це шостий імператор Гальба, який правив всього півроку, а сьомий - Отой, який протримався на престолі дійсно не довго - три місяці.

Але все ж , як вже зазначалося страшний суд так і не наступав ні при життя Івана Богослова, ні потім, і для

майбутніх поколінь реалії, які мав на увазі автор, стерлися з пам'яті, забулися.

Але апокаліптичні відення, образи в силу своєї загадкової виразності продовжували впливати і зараз впливають на релігійну та естетичну свідомість та фантазію (достатньо тільки згадати “Вершників Апокаліпсису” А. Дюрера, “Страшний суд” Мікеланджело, а з теперішні - “Апокаліпсис” Кшиштофа Пендерецького).

Чому у сучасному світі багато уваги приділяється проблемам, пов'язаним з Біблійними текстами, зокрема Апокаліптичними пророцтвами Івана Богослова? Справа в тому, що загальний хід історії має певну логіку розвитку. Виходячи з того, що “історія повторюється”, стало зрозумілим зацікавленість Біблійними пророцтвами у сучасності. Нинішній час у якомусь розумінні сприяє всьому цьому. Це важкий та переломний час. Загроза знищення усього живого нависла над людством в результаті застовсування зброї, вражаюча дія якої перевершила всяку фантазію та уяву, тероризм, наркоманія, СНІД, страшні катастрофи (ЧАЕС), критичний стан природнього середовища та інші явища - все це призводить до “воскресіння минулих часів” і “кінця світу” ідей та настроїв.

Автор Апокаліпсису зачіпає важливі питання: мир, любов, добро, милосердя, краса, гармонія, взаємодопомога - все це як нам відомо, є вічними проблемами життя, вічними проблемами всього людства.

Люди завжди тянулися до світла, істини, миру, одним словом, до раю. Якщо б ми дотримувалися маздеїзму, проголошуваного іранським пророком Зороастром, ми б чекали дня, коли на землю повернеться минула, недоторкана краса. Якщо ми б жили в стародавній Греції, ми, напевно б, мріяли побачити “острови щастя” або повернення “золотого віку”, описаного в VIII ст. до н.е. поетом Гесіодом. Індійське

плем'я гуарані з Південної Америки до цих пір шукає “землю в якій не має зла”.

“Золотий вік”, “Острови щастя”, “Земля в якій не має зла” - всі ці назви взяті з цілого ряду подібних їм, які виражають довгождану надію на кращий світ

Світ - наш світ, без всякого сумніву - це є не ідеальне місце для життя. Злочини, які здійснюються з неперевершеною жорстокістю, братовбивчі війни, які ведуться з невиданою здібністю, геноцид, байдужість до страждань інших людей, злидні та голод, безробіття, роздробленість, екологічні проблеми, невиліковні хвороби мільйонів людей - цей список нещасть нашого часу можна продовжувати без кінця.

Люди віками мріяли про мир, в якому правлять злагода, справедливість, любов.

Гайдучик Н.С. Волинський держаний Університет

ВИХОВУВАТИ СЛОВ І ОСОБИСТИМ ПРИКЛАДОМ...

Дитинство - важливий період людського життя, не підготовка до майбутнього життя, а яскраве самобутнє, неповторне життя.

І від того , як пройшло дитинство, хто вів за руку в дитячі роки, що ввійшло у розум і серце її з оточуючого світу - від цього залежить, якою людиною стане сьогоднішня дитина.

Правильний шлях виховання не в тому, щоб виправляти, допущенні в ранньому дитинстві помилки, а в тому, щоб не допускати цих помилок, попереджувати необхідність перевиховання.

“Людина стала тим, ким вона стала до п'ятирічного віку”. (Януш Корчак у своїй книзі) “Коли я знову стану

маленьким” писав, що ніхто не знає чи більш отримає школяр, коли дивиться на дошку, чи тоді, коли сила сонця повертає голову соняшника, заставляє учня глянути у вінко. Що корисніше, важливіше для нього в цей момент - логічний світ затиснутий біля чорної шкільної допіки, чи світ, який пропливає за склом?

Перш, ніж давати знання, потрібно навчити дитину думати, сприймати, спостерігати. Необхідно добре знати про здоров'я дитини, індивідуальні особливості.

Потрібно впливати на почуття, уяву, відкривати віконечко в оточуючий світ, споетеного серця, але поступово. Не обрушувати на дитину лавину знань.

Відкривати щось одне, але таке, щоб кусочок життя загравав перед дітьми всіма фарбами райдуги. Залишати завжди щось недосказане.

“Буду виховувати словом і особистим прикладом. Діти повинні читати в словах і вчинках правду і красу. За кожним словом повинна стояти теплота, сердечність, душевність.” (Сухомлинський).

Пробудження хороших почуттів починається з самолюбіві. Нехай добрі справи стануть для дитини звичкою, потім, вони пробудять серце.

Без добра - справжньої теплоти серця, яку одна людина віддає іншій - неможлива краса. Корінь, джерело краси в творчості, в створенні, в утвердженні життя і краси.

Добро нерозривно зв'язане з красою.

Досвід підтверджує, що хороші почуття повинні входити своїм корінням в дитинство, а людськість, добро і ласка, добробажання народжується в праці, турботах, переживаннях про красу навколишнього світу.

Добре почуття, емоціональна культура - це середовище людскості. Якщо добрі почуття не виховані в дитинстві, то їх ніколи не виховаєш, тому що справжнє людське утвердження в душі одночасно з пізнанням

перших і важливих істин, одночасно з переживанням і відчуттям найтонших вітнінків рідного слова.

**Коржова О.
РДШ**

*ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ
УЧНІВ НА ІДЕЯХ МИРУ НА СУЧАСНОМУ
ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.*

Сучасна епоха особливо загострила проблеми війни і миру, зробивши їх ключовими для людства. В останні роки виникли великі зміни в трактовці проблеми війни і миру, збереження миру на планеті. Включення проблем війни і миру у масову свідомість, перетворення антивоєнних настроїв в базову моральну установку значної частини населення планети створили позитивну ситуацію для усвідомлення широкими масами населення Землі необхідності збереження миру на планеті як пріоритетної загальнолюдської цінності. Таке положення речей привело до формування у свідомості значної більшості людей філософії миру (або, по крайній мірі, її зачатків), уявляє собою "... нове бачення цілей світової політики і шляхів боротьби усієї величезної кількості сучасних людських товариств".

Загроза ракетно-ядерної війни, глибоке усвідомлення того факту, що допустити її неможна, викликали до життя в наші дні найширокі за всю історію людства рух прихильників миру. В його рядах - представники всіх країн і народів, всіх соціальних верств населення, люди різних світоглядів і професійних занять.

В русі за виховання в душі миру найбільш зацікавлену роль грають діячі освіти, вчителі, вихователі молоді, які виступають за те, щоб школи, університети, всі навчальні заклади стали "інститутами миру".

На фоні досліджень з проблеми миру виникли як їх складова частина і педагогічна трансформація концепції “виховання в душі миру”, які сформувались в специфічне наукове направлення, яке одержало назву “педагогіки миру”.

Педагогіка миру - нове, формуєчне направлення загальної педагогічної теорії і практики. В завдання педагогіки миру входять дослідження процесів виховання і навчання різних вікових груп в умовах кардинальних змін у громадській свідомості населення всіх народів під впливом ядерно-космічної епохи, розробка створення умов саморозкриття і самореалізації особистості, формування особистої відповідальності кожного за свої вчинки.

Вчені-філософи, історики, економісти, соціологи, психологи, фізики, спеціалістів галузі медицини, проаналізували широке коло питань, які пов’язані з проблемами наслідків ядерної війни, розбросення, впливу на особистість воєнної загрози, ролі людського фактору в запобіганні війни, формуванні нового світогляду на ін.

Багато з цих питань знайшли відображення в публікаціях таких вчених, як П.Н. Федосеев, Г.А. Арбатов, Є.І. Веліхов, В.В. Загладіи, І.Т. Фролов, Н.Н. Мойсеев, І.С. Андреев, І.В. Іванян та ін.

Поряд з загальними питаннями одержали розвиток теорія і практика виховання в душі миру. Вченими-педагогами вивчаються історичні аспекти розвитку ідей виховання в душі миру, сучасних західних концепцій, узагальнений проаналізований досвід по вихованню на ідеях миру, розроблені концептуальні підходи з таких питань як освіта і розбросення, освіта і права людини, принципи педагогіки миру та ін. Авторами наукових праць з цих питань є Н.В. Кабатченко, В.В. Мітіна, Є.С. Соколова, І.О.К. Бабанський, С.Я. Дем’янчук, З.А. Малькова.

Великий інтерес з точки зору розвитку ідей виховання в душі миру являються собою науково-практичні конференції, які проходять на міжнародному рівні в

багатьох містах. Тільки на протязі 1992 - 1995 р.р. матеріали досліджень з проблем миру обговорювались і доповідались на конференціях: “Виховання учнівської молоді в дусі миру і взаєморозуміння”, “Педагогіка єдиного і цілісного миру”, “Педагогіка миру в навчально-виховному процесі школи та вузу”, які були підготовлені і проведені в Рівненському державному педагогічному інституті та Рівненському економіко-гуманітарному інституті на базі лабораторії з проблем виховання учнівської молоді на ідеях миру, керівником якої є академік С.Я. Дем’янчук.

Галіакбарова І. РЕГІ

БОГ У МОЄМУ ЖИТТІ.

З виникненням християнства у нашу свідомість пі йшла ідея загального миру як головної ідеї збереження світу.

Хоча це звучить парадоксально, але загроза світу йде саме від людини, яка у боротьбі за існування зруйнувала природню гармонію, щоб утвердити своє панування над усім світом. Християнство не змогло припинити війни, але воно було і залишиться серйозним та останнім попередженням всьому людству про рокову неминучість трагічного кінця людської історії. І тут вже не має значення під якими числами починається війна; важливіше її кінцевий результат - руйнування та смерть. Отже, страшно слухати тих, хто стверджує, що війни є рушійною силою історії, суспільно-історичною закономірністю, демонстрацією захисту національної гідності тощо. Війнами людство само собі виносить вирок.

Чим далі, тим гірше. Ще сто років тому ніхто і в думці не мав, чим може бути світова війна. А їх вже було

дві і всі ми відчуваємо наближення третьої. Але, що залишиться після неї? Люди зневірилися у “політиці миру”, за фасадом якої йде гонка озброєнь та сколочування військових блоків.

Ось чому сьогодні все більше і більше людей, віруючих та невіруючих, звертаються до Бога, шукають в Його мудрості, освітленій променями космогенезу, Слово, яке врятує світ. Бо Бог наш - Бог - визволитель. Він створив нас і ми - Його творіння. Але людина - не скульптура різьбаря, яка завжди залишається втіленням генія у мarmorі, залишаючись нерухомою та незмінною протягом всього свого існування. Людина завжди в пошуках, вона невтримна в прагненнях своїх, пробує створити навколо себе власний світ, в якому її “Я” стало загальним. Людина - вільна, а тому має право на помилку. Ще не усвідомлюючи ціни своєї свободи, вона прагне реалізувати свою мету, покладаючись на валенні сили. Але, як кажуть, сам себе за волосся не витягнеш. І людина опиняється в полоні своїх пристрастей, відчуваючи безпорадність і потребу у зверхлюдській мудрості - вищій Раді. Ось тоді ми, нарешті, і починаємо розуміти, чому називаємо Бога - визволителем.

Слово “бог” ми часто-густо вживаємо, як синонім безособового, підкреслюючи тим його безпредметність та необов’язковість. І не випадково, що багато людей, принаймні тих, кого я чула, говорять про Бога від імені всіх, відокремлюючи від особистого релігійного досвіду. Вважаю це помилкою. Я ще молода, але Бог увійшов у моє життя не як абстрактне поняття, а як живий Бог, як особистість. Він завжди зі мною, де б я не була та щоб не робила, служить живим прикладом мудрості та благочестя. Знаю, Бог - суворий, але справедливий. Його невимовні слова служать докором який утримує від необачливих намірів та вчинків. Він завжди в мені, і я завжди з Ним. І тоді свідомість такої духовної єдності викликає в душі мир, злагоду та любов, які стають не замінними радниками

та супутниками особистого життя. Я вірю, Бог ніколи не відмовиться від мене, поки я з Ним, навіть тоді, коли за недоумством або за чийсь злим намовленням вчиню гріх, який розіллється в душі полум'ям праведного сорому, примушуючи одночасно страждати та відчувати полегшення. Тому, що знаю: Бог прощає кожного хто звертається до Нього з мольбою про милосердя.

Ось чому так хочеться, щоб кожний з нас прихилився перед своїм Творцем, в думках і почуттях був завжди з ним та чистою річкою своїх сліз змив свої гріхи і почав би своє нове життя. Це зробити ніколи не пізно.

Лавренюк П. РЕГІ

ЩО ЗНАЧИТЬ БУТИ ХРИСТІЯНИНОМ?

Християнином людина не народжується - вона ним стає. Гірко слухати ту людину, яка вважає, що для того, щоб назвати себе християнином достатньо виконувати обряди, установлені церквою, а також додержуватися її вимог, не вникаючи у сутність їх священнодійства. Така людина не підозрює, що християнство - це наука про одухотворення людини, перемоги духу над плоттю, опанувати яку може тільки той, хто готує себе для внутрішнього подвигу, тобто служінню Богу. Щоб стати християнином не на словах, а в буденному житті, треба пройти через важкі випробування, перебороти пристрасті та спокусу, уникати пасток, які розставляє на нашому шляху диявольська сила, духовно загартовувати себе, визнати свою моральну недосконалість та потребу у духовному збагаченні. Така наука дається не кожному. Той, хто прагне стати справжнім християнином, повинен знати, що для цього потрібно, перш за все, навчитися

любити людей так, як заповідав нам наш Господь - Ісус Христос.

У світі існує чимало релігій. Але у кожній з них сила любові до людей не розкрита з такою невичерпною повнотою, щирістю та правдою, як у жертві Бога - Сина заради спасіння людей. Трагедія Ісуса Христа - це триумф вселенською любові, моральна настанова всім прийдешнім поколінням людей. Але, щоб любити людей, принаймі так, як написано у Святому Письмі, треба навчитися боротися з своїми внутрішніми ворогами - злом та його похідними - ненавистю, помстою, заздрістю, що вносять у наше життя дисгармонію, відчуття психологічної напруги у взаєминах між людьми. Адже любов - це найвища ознака злагоди та довір'я, яка долає будь-яку відстань та торує шлях до миру.

Любов покоїть та приємно розширює духовний простір людського серця, оживотворює його душевні сили. І навпаки, коли диявол, на правах не проханого гостя, оселяється у серці, то він своєю вбивчою вагою та вогнем, запалює в людині неспокій та ворожнечу до всього, що її дратує, або стоїть на шляху до її мети. Не владна боротися з таким злом, постійно відчуваючи в кожному близькому суперника або, ще гірше, ворога, людина вишукує способи компенсації своєї порушеної душевної рівноваги, не зупиняючись і перед помстою. Тоді людина здатна виробляти у своїй душі та думках зовсім протилежне тому, що говорить. Такий стан обертається проти людини її внутрішнім поділенням на дві несумісні постаті і вона, не знаючи до якого берега пливати, віддається пристрастям, що йдуть від її гріховної природи.

Серце християнина - це серце любові, милосердя та миру. А так, як любов несумісна зі злом, то вона завжди буде охоронцем доброчесності і допомагати кожному з нас у подоланні внутрішнього зла.

Зло, яке оселилося в серці, намагається за своїм беззастережним законом вилитися назовні і тим самим

протидіяти любові як засобу збереження миру. Але любов не знає обмежень та умов. Її сила не у перевагах, а у всепрощенні, навіть коли йдеться і про ворогів. Коли любов прощає своїх ворогів, то найлютіший з них мусить визнати свою неміч перед її незламністю, величчю та благородством. Навть у смерті своїй любов зберігає свою красу та недотокраність. Христос казав: “Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити Єноюю Своєму над злими і над добрими, і дощ посилає на праведних і на не праведних.” (Мг. 5 43 -45) Ці священні слова - вища премудрість цінного буття, які зберігають безцінний скарб миру та любові. Вони заповідають нам не порушувати миру заради збереження тлінного та перехідного, гріховної самовпевненості та героїзму, завжди віддавати перевагу принципам християнської моралі на яких будується ідея християнського миру.

**Морох О.
РЕГІ**

ТРЕТТЯ СВІТОВА ВІЙНА ЯК ПЕРЕДВІСНИК КІНЦЯ ЛЮДСЬКОЇ ІСТОРІЇ.

Війни ввійшли в наше життя як невід’ємна частка історії. Людський розум сприймає війни як неминучий наслідок політичного, економічного, національного, релігійного протиборства, як явище, яке вимагає теоретичного пояснення та виправдання. Тому війни завжди розглядають в контексті поступового руху історії. На цьому ґрунті виникли форми ідеологічного тлумачення війн, як продовження політики, не мирними засобами, захисту національних, економічних інтересів ві загрози зовнішнього нападу тощо. Але за цим всім стоїть

безперечний факт, що будь-яка війна не створює, а руйнує, не породжує, а нищить. Війна - це трагедія людськості, яке відчуває свою безпорадність у подолання зла. Наслідком будь-якої війни є не тільки спалені міста, зруйновані культурні здобутки історії, але й скалічені людські душі. І найгірше, війни освячують вбивство. Тобто перекреслюють заповіді, завішану нам Господом Ісусом Христом, “не вбивай”. Всі ми розуміємо, що війни виникають не раптово, що коли війна почалася - припинити її вже важко. Але ж і ненависть одного народу проти іншого народу також не приходить раптово. Її виховують заздалегідь і свідомо, щоб людина заздалегідь зняла з себе гріх за вбивство. Згадаємо пророцтва Господа нашого Ісуса: “Повстане народ на народ, і царство на царство”

(Мт. 24 7).

Перша Світова війна підтвердила мудрість цього передбачення. І хоча історія ще не знала раніше таких прикладів планетарної трагедії, через 25 років людство чекало ще більш страшна катастрофа. Але й вона нас мало чому навчила.

Війни продовжуються і нині. Після закінчення другої Світової війни в 1945 р. вже вбито у зтяжних та короткочасних війнах, відбулися в різних регіонах світу загинуло понад 25 мільйонів чоловік. Підраховано, що в середньому в різних регіонах світу щоденно відбувається 12 війн та військових конфліктів. Над усім світом нависла загроза третьої Світової війни. Тільки у США є достатня кількість, щоб 12 разів знищити наявну кількість населення світу. Це і є жахливе обличчя війни: “Чужого горя не буває: чи це Чечня, чи це Боснія, чи це Самалі.” Ми руйнуємо світопорядок, основою якого є вічний мир.

Війна є весвітнім злочином, грубим порушенням міжнародного права. Батько міжнародного права відомий голландський юрист Грацій у своєму трактаті з своїх книг назвав: “Чи може бути “справедливою” війна?” Зараз ми

гостро відчуваємо, що будь-яка війна, велика чимала, "справедлива" чи "несправедлива", може перерости в сучасний Армагедон, тобто взаємне знищення народів. Тому війна є злочин проти Бога проти його творіння.

Але в наш сучасний світ увійшла ще одна непомітна, насильна, неоголошена війна - війна злочинного світу, яка щоденно забирає тисячі і тисячі людських життів, демонструє наступ фізичного насилля проти суспільства. І якщо не ми самі, то хто нам допоможе? З усіх країн світу приходять повідомлення про зростання кримінальної напруженості.

І здійснилось послання св. Апостола Матвія: "Через розріст беззаконства любов багатьох охолола" (Мт 2-1 12). Важко визнати, але пожадливість у сучасному суспільстві стає рядовим явищем: "Будуть бо люди тоді самолюбні, грошлюбні, богозневажники..."

У свій час, щоб очистити Своє творіння від диявольських сил, Бог вчинив світовий потоп, забувати про попередження Апокаліпсиса, що нас може чекати ще одна Божа кара - очищення через вогонь.

**Хайнецька Л.
РЕГІ**

МИЛОСЕРДЯ ТА СУЧАСНА МОРАЛЬ.

В Біблії сказано: "Любов нехай буде нелицемірною; ненавидьте зло та туліться до доброго! Любіть один одного братньою любов'ю; випереджайте один одного пошаною... Тіштесь з тими, хто тішиться, і плаче з отими, хто плаче!.. Не платіть нікому злом на зло, дбайте про добре перед усіма людьми! Коли це можливо, якщо це залежить від вас, - живіть у мирі зі всіма людьми! (Рим 12:9 - 17). Безсмертні слова апостола Павла. Але вони перестали вражати нас своєю мудрістю та правдою. Людина сама

звільнила себе від відповідальності перед Богом, визначив собі долю, яка перетворила її життя у боротьбу за виживання.

В Біблійному Законі сказано: Хто бо підноситься, - буде понижений, хто не понижується, той піднесеться (Мт. 23.12).

Коли ми говоримо, що людина моральна, то тим самим підтверджуємо її милосердя. Така людина завжди готова прийти на допомогу, не рахуючись з своїми збитками, не чекаючи подяки. Милосердя для неї не обов'язок, не мета, а природній спосіб проявлення своєї сутності, духовна потреба, яка заповнює все її життя. Коли така людина поруч з тобою, ти впевнений, що не залишишся самотнім, що у тяжку годину свого життя вона буде першою коло тебе.

Справжнє милосердя - це виконання десяти Божих Заповідей. Якщо ж кожен із нас виконував ці десять заповідей, то на землі панували мир та добро. Але часто можна почути і побачити протилежне. Бездушність, жорстокість, злорадість до інших обертається бідною для себе. Бо не має такого гріха, який би Бог не помітив і не покарав. Радість, яку відістаєте від людей залежить від того, наскільки ви радієте за інших і наскільки друзі радіють за вас. Якщо наші вчинки викликають на обличчі людей усмішку, то ми зробили їй добру справу, хоча б тому, що поліпшили її настрій. Не потрібно також розпалювати і ненависть до друзів, щоб не згоріти в цьому полум'ї самому.

Корисним правилом у взаєминах між людьми є спроба зрозуміти їх, перш, ніж засуджувати. Я далека від думки, що це все залишиться тільки у книжках. Серед нас є багато людей, які жертвують своїм життям, рятуючи іншого. Дають кров хворим, збирають гроші на інші потреби, щоб підтримати хворих, знедолених. Але ж є факти протилежного змісту. І тому мусимо звертатися до тих, хто нехтує заповідями Господа нашого - Ісуса Христа,

до матерів, що відмовляються від своїх немовлят, до дорослих дітей, які забувають своїх немочних батьків, або поспішають віддати у будинки-інтернати - не чинить зло!

І *◊ воно повернеться до вас, від ваших дітей.

Слухайте пісню: Мамо, мамо, вічна і кохана Ви
пробачте, що був не уважний
Знаю: Ви молилися за мене дні і
ночі, сива моя пене!

Але як далі сказано справедливо: Ну що душа сліпа у щасті, а проте черешня всохне мати оцвіте. Лі мати - найдорожча в життя для нас людина.

Діти, які люблять і поважають своїх батьків, часто допомагають їм, приїжджають до них, якщо живуть в містах або навчаються. В пісні співається: “Приїжджайте частіше до дому, щоб не було лізно потому, не привозте грошей пі слави, будьте з рідними ніжні, ласкаві.” Щоб не було лізно потому, бо не вічні батько і мати, завтра можете їх незастати.

Як би було добре, щоб ці слова стали провісником Нового життя! Саме Господь звертається до нас: пам’ятайте, оберніться, придивіться, що робиться у вашій душі, поспівчуйте, подайте руку тим, кому потрібно, а також людям, які вже десять років живуть з незагоєними ранами Чорнобильської трагедії.

Проблему милосердя не слід зводити до одноразових акті і допомоги окремим особам або групам людей. Справжнє милосердя - це здоровий спосіб життя, який повинен бути піднятий на рівень державної політики та суспільної свідомості. Духовною основою милосердя може бути тільки християнська мораль, кожне слово якої просягнуто любов’ю до людини, турботою про збереження її доброчесності.

... перевага християнської моралі - в її вселюдкості, всепрощенні та позачасовості. Прикро але ця тема, ще не знайшла свого місця на сторінках наукових та учбово-методичних видань з етики, педагогіки, а також у практиці

виховної роботи, можливо з міркувань до християнства, яке залишилося нам у спадок від минулих часів.

В Біблії говориться: “Пора нам уже пробудитися від сну! Бо тепер спасіння ближче до нас, але ж тоді, коли ми вірували.

Ніч минула, а день наблизився, тож відкинемо вчинки темряви й зодягнімесь у зброю світла”.
Хай Матір Божа благословить вас па все добре!

Бубас Ю.

РЕГІ

ЛЮБОВ ДО МИРУ ЯК ОЗНАКА ДОБРОЧЕСНОСТІ ЛЮДИНИ.

Нещодавно людство відзначало 50 - ті роковини після закінчення Другої Світової війни, але весь цей історичний проміжок часу не приніс нам спокою - він був заповнений локальними війнами, військовими конфліктами, порушити рівновагу у міждержавних стосунках, політичним та воєним протистоянням. Ми всі знаходимось у чеканні планетарної катастрофи і найстрашніше, що цей процес в якому весь час відчувається наближення дзвонів Армагідону робить нас пасивними свідками наближення катастрофи. За окремими актами громадянського подвижництва, як “рух зелених”, або “Грінпіс” стоять одиниці. Людство ніяк не може згуртуватися, щоб поодинокі акти протесту проти політики війни перетворилася б у єдиний світовий загально-людський рух. Адже ми в цьому столітті пережили дві світові війни, третю світову війну людство вже не витримає, бо вона обернеться не тільки нечуваним знищенням створенням матеріальних цінностей, але остаточним руйнуванням людської природи.

З історії ми знаємо, що у кожній війні є свої герої, тобто, люди, які не знаючи страху, ризикуючи своїм

життям, допомагали здобувати перемогу. І це є правда. Але не вся. Ми чомусь соромимося визнати що будь-яка війна є аморальне зло. Що війна звільняє людину від відповідальності за свідоме вбивство. є. Або, як пише Ніцше: “Загартовує серце воїна”.

А як часто буває в житті, коли люди заздрять, ненавидять, мстять один одним. Хоч в Біблії написано навпаки: “Любіть ближнього і ворогів своїх”.

В Євангелії від Св. Матвія (5:43 - 44) сказано: “Ви чули, що сказано: люби свого ближнього, й не навидь свого ворога. А я вам кажу: любіть ворогів своїх, благословляйте отих, що вас проклинають, творіть добро тим, що ненавидять вас, і моліться за тих, що вас переслідують.”

Адже на віні людина намагається вбити не свого особистого ворога, а ворога держави, примушує себе забути, що він також людина, яка має право на життя. Іншими словами, війна - виховує почуття ненависті, помсти, деформуючи внутрішній світ людини, основою якого є такі моральні чесноти, як любов до ближнього, милосердя, співчуття та страждання. І не вина людини, що вона стає жертвою деформації; ось чому війна повинна бути засуджена. Але для цього потрібно судити політику, для якої вищим аргументом є інтереси влади. Жодна політика, на мою думку, повинна бути обмежена моральними “законами”, зразком яких є Закон Божий. Ми, нарешті, повинні визнати, що у людства не має вищої мети, як збереження миру від, якого залежить наше майбуття. Гадаю, що в сучасних умовах активною дією політичного екстремізму повинна стати Церква, як центр духовного об’єднання людей.

Сьогодні церква стала хорошим повчальним осередком багатьох людей. Я, вважаю, що це є дуже добре. Адже, коли людина звертається до Бога, просить Нього допомоги, значить вона вірить, що Бог є. За допомогою самосвідомості, людина може відкрити в собі

самого Ісуса Христа. Голос Церкви в умовах політичної конфронтації мусить мати таку ж саму силу, як і державна політика . Адже Церква повинна показати нам особистий приклад можливості досягнення загального миру шляхом усунення міжконфесійної боротьби.

Я, наприклад, ставлюсь до цієї проблеми, до проблеми християнського виховання позитивно, тому, що вірю, що Бог є, і це дійсно так. Сьогоднішні наші вчителі, філософи, професори, повинні виховувати молодь па ідеях миру та милосердя. Дбайливе ставлення до старців, до немічних, це говорить тільки про людину те, що вона доброзичлива, впевнена у своєму хорошому поступку.

Ми всі християни чекаємо, коли Церква заявить про себе, що вона не релігійна організація, а духовний храм, якому Ісус Христос вручив ключі, і зробить рішучий крок в об'єднанні всіх християн в лоно єдиної Церкви.

І останнє. Виховання людей в душі любові до миру є одночасно процесом її морального самовиховання, в душі принципів доброчесності, завішаних нам Богом: Десять Заповідей Божих.

6. Не вбий.

7. Не прелюбодійствуй.

8. Не кради

9. Не подавай на друга свого посвідчення неправдою.

Сьогоднішня наша педагогіка повинна виховувати сучасну молодь на прикладі захисту миру, добра, закликати людей для милосердя. Адже, коли люди будуть боротися за мир, тоді і краще будуть державні порядки, а також життя людей буде кращим. Щасливе життя український людей в сім'ї, побудова нового суспільства єдність між народами і боротьба за мир - це вимога нашого часу, від якої залежить наше існування; це є значення єдності всіх народів на земній кулі.

Ми хочемо почути, чекаємо, коли наші вчителі та професори будуть нас вчити не тільки про соціальні,

економічні причини виникнення війни та загальні умови досягнення миру, а будуть відверто висловлювати свою відразу до кожної людини, яка намагається виправдати війну.

Сова І.

Волинський державний університет

ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ДУСІ МИРУ.

Одною з найважливіших проблем, що стоять зараз перед людством на сучасному етапі, є проблема миру. До миру зараз прикута увага державних діячів, політиків, військових, вчених, письменників, художників, широкої громадськості різних країн. Представники всіх професій несуть свою долю відповідальності за долю всесвіту, але особливу роль в справі збереження миру і взаєморозуміння між народами і окремими людьми відводиться працівникам просвіти. Але майбутній учитель (формується в стінах інституту сьогодні.

Виховання молоді в дусі миру носить комплексний характер і передус утворенню окремих сторін ідейно-політичних, інтелектуальних, емоційно-вольових якостей особистості.

В процесі педагогічного спілкування в вузі і вирішуються завдання навчальною, пізнавальною і виховального характеру, ціль яких є виховання особистості студента. Завдання ідейно-політичної та професійно-педагогічної направленості всіх кафедр вузу.

Завдання студента сьогодні - збагнути необхідність (формування нового типу мислення, пов'язаного з новим розумінням місця людини в сучасному суспільстві, прагнення виховати майбутнє планети в дусі миру, миротворчого і взаєморозуміння. Виховання в дусі миру - справа студентів всіх спеціальностей. Вона повинна

здійснюватися і в рамках традиційних зайнять, позакласній роботі і в конкретній діяльності, пов'язаних з встановленням міжнародних контактів в боротьбі за мир.

Крім того можливі спецкурси і спецсемінари за тематикою, яка дає змогу виховувати студентів в душі миру.

Проблеми формування миротворчої спрямованості особистості повинні віднайти своє місце в навчально-дослідницькій діяльності студентів. Важливе значення має участь студентів у різноманітних миротворчих заходах.

Рух студентів за мир перетворився в політичну силу. Однею з активних форм виховання студентської молоді на ідеалах миру є бесіда. Бесіди про мир, про його захист повинні проводитися постійно. Проблема виховання миролюбивої спрямованості особистості повинна мати місце у науково-дослідницькій діяльності студентів.

Будучи серйозною глобальною моральною проблемою, виховання в душі миру і взаєморозуміння стоїть на чолі процесу вивчення виховання і освіти навчаючихся, є засобом формування особистості студента.

Миролюбие і шанобливе ставлення до інших разоджується в сім'ї. Сьогодні студент - це майбутній вчитель і сім'янин.

Для того, щоб жити в мирі, потрібно вчитися миру. Миру слід навчати. Завдання студента, як майбутнього вчителя, - боротися за мир в кожному колективі, кожному домі, прагнути до миру в душі кожної людини і в першу чергу - дитини.

Мир починається з кожного з нас. Він залежить від вміння слухати, розуміти і визнавати думку співрозмовника. Мир - це вміння вирішувати конфліктні ситуації, готовність піти на компроміс. Виховання студентської молоді в душі миру включає в себе всі ці цільові установки.

Вироблення у кожного студента прагнення діяти в душі миру, в ім'я миру, сформуванню активну позицію у

справі захисту - це одна із найбільш значимих прагнень виховання молоді.

Перебудова навчально-виховного процесу в вузі - вимога часу. Вона дасть можливість успішно вирішувати питання виховання студентської молоді в дусі миру. Сьогодні збереження миру на планеті стає турботою кожного.

Ковтун І
РЕГІ

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ МОРАЛІ В СИСТЕМІ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ.

Розвиток нашого суспільства потребує подальшого розвитку процесу морального виховання підростаючих поколінь. Теорія морального виховання розвиваються не ізольовано від інших наук про людину і суспільство. Вона спирається на дані філософії, соціологіє, психології і (фізіології). Дуже великий вплив на її розвиток має етика.

Етичне виховання є необхідною умовою формування ідейної і моральної стійкості підростаючого покоління, його духовного розвитку, підготовки до трудової діяльності. Па формування всебічнорозвиненої особи виливає мистецтво. Тому без високого рівня культури, освіти, суспільної свідомості, внутрішньої зрілості неможливий розвиток сучасної молоді. Моральне виховання молодого покоління дозволяє забезпечити розвиток, який випереджує загальний рівень культурного розвитку суспільства. Якби нові покоління в своїй поведінці лише виконували те, що було досягнуто попередніми поколіннями прогрес суспільства припинився б. Моральне виховання - це діяльність направлена в майбутнє. Розширенню фронту морального виховання сприяють також засоби масової інформації. їх ідеологічні дії на формування морального обличчя молодого

покоління дуже важко оцінити. В процесі морального виховання необхідно врахувати вплив засобів масової інформації, а також різноманітних видів мистецтв. Чому ж так зросла роль мистецтва у формуванні життєвих поглядів і переконань молоді? Передусім тому, що завдяки успіхам науково-технічного прогресу, небаченому успіху комунікації, як телебачення, радіо, кіно: мистецтво увійшло у дім кожної сім'ї. Тепер зустрічі з мистецтвом у молоді відбувається щодня, а інколи кілька разів на день. Сьогодні надзвичайно важливо, щоб представники радіо, телебачення, преси, кіно, представники педагогічних наук пішли на зустріч один одному для спільної роботи у справі створення програм для молоді і всього суспільства в цілому. Адже масовий наступ розважальної музики створює сьогодні немалі труднощі в галузі музичного виховання вже одним тим, що вносять сум'яття в роздуми молоді і підлітків. Не менш небезпечно, коли молодь проходить крізь справжнє мистецтво, задовольняючись модними пісеньками, ультрасучасними західними танцями та черговим детективом, демонструючи нерозбірливий, пецький смак. Що ж зумовлює вплив на моральне виховання молоді? Витоки впливу на моральне виховання особистості широкі і різноманітні. Зміни об'єктивних умов розвитку суспільства тягне за собою зміни характеру моралі. Тому залежність змісту морального виховання від етичних потреб суспільства - об'єктивна закономірність. Розглянемо це на прикладі панування релігійної моралі в раннього середньовіччя. Панування в ті часи релігійної моралі зумовило релігійний характер виховання. Духовенство виховало у дітей і у молоді релігійно-моральні якості, привчало до покорі, терпіння, знання міри, доброти. В нинішній час це знову відновлюється, налагоджуються стосунки між людьми, а також норми особистої, родинної і суспільної поведінки. Це означає, що зростають етичні потреби суспільства, а значить росте і зміст морального виховання суспільства. Тому потрібно

пам'ятати , що в сучасних умовах дуже важливо виконувати єдність навчання і виховання, комплексному підходу до трудового, морального і фізичному вихованню молоді.

Липська В.
РЕГІ

ПРОБЛЕМИ МОРАЛЬНОСТІ ТА МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ.

Проблема моральності, моральної свідомості та самовідданості, проблема совісті своїми коріннями сягає у сиву давнину. Вже за первіснообщинного ладу, мабуть люди прагнули будувати свої стосунки на основі своєрідної ідеї справедливості і на основі совісті.

Питання моральності займають помітне місце в теоретичній спадщини мислителів древності. Так, один з родоначальників давньокитайської філософії Куп Фуцзи (Конфуцій) 551 - 479 до н.е. вченню про моральність приділяв надзвичайно велику увагу. Основна ідея вчення Конфуція - не роби іншим того, чого не бажаєш собі, з античних авторів перш за все необхідно назвати Гесіода, його "Труди і дні" . Гесіод висловлює думку: людина тим і відрізняється від тварин, що знає, що таке добро чи зло. Давньогрецький філософ Демокріт мету виховання вбачав у досягненні добродійності, а його основу - у здатності до сорому. Сократ вищим проявом моральності вважав добродійність, сутність якої він вбачав у знаннях. Він відмічав, що людина"зло здійснює через незнання". Основною ідеєю давньогрецького філософа Платона виступає ідея блага, яке задовольняє всі вимоги добродійності, стародавній філософ Аристотель обстоював ідею, згідно з якою "у нашій владі бути моральним або поганим", добродійність не дається нам від природи".

Мораль, моральність, совість приділяли до себе увагу і діячів та широку громадськість середньовіччя.

Відповідно до вимог статуту Львівської братської школи, прийнятого 1586 р., вчитель має бути носієм високих моральних якостей, вчити і любити “дети вси заровно, так и сирот убогих”. В Італії гуманіст Вітторіно да Фальжуя організував школу “Будинок радощів”, основним принципом діяльності якої був гуманізм. Французький мислитель Мішель Монтень (1533 - 1592) закликав: “нехай совість і добродійність учня знаходять відображення в його мовленні і не знають іншого керівника, окрім розуму”.

Особливу увагу моральному вихованню приділяв Ян Амос Каменський, який у своїй “Великій дидактиці” формує 16 правил мистецтва розвивати моральність. Серед добродійності на перший план він ставить мудрість, помірність, мужність і справедливість.

Джон Локк (1632 - 1704) у книзі “Думки про виховання” завданням виховання вважав виховання джентльмена у становленні якого значну роль відіграє його моральна сфера. Жан - Жак Руссо у вихованні моралі пропагував ідею загальнолюдських ідеалів. Ж. Руссо формулював три завдання такого виховання - це виховання добрих почуттів, добрих міркувань і добро волі. Французький мислитель Клод Адріан Гельвецій, визначаючи мету виховання писав, що єдина мета виховання ... це зробити громадян більш сильними, більш освітленими і добродійними і, нарешті більш придатними працювати на благо того суспільства, в якому вони живуть”. Досить широко моральність тлумачив французький діяч Дені Дідро, включаючи до її сфери усі ціннісні орієнтири особистості, в тому числі і в галузі соціально-політичного життя.

Швейцарський педагог Гнері Песталоцці стверджував, що основи моральної поведінки закладаються

в сім'ї. Моральне виховання він розглядав у нерозривній єдності з релігійним.

Велику увагу звертали на моральне виховання Іммануїл Кант, Гегель, його сучасник Гербарт, який виходив з положення, що моральні ідеї є вічними.

Пристрастями пропагандистами ідеї гуманізму виступали російські та українські мислителі. Так, В.Г. Белінський моральне виховання вважав найважливішою складовою формування людської особистості: “Знаряддя і посередником виховання має бути любов, - говорив він, є метою людяність”. М.Г. Чернишевський і М.О. Добролюбов висували ідеал нової людини - істинного патріота своєї Вітчизни, духовно багатого, милосердного людинолюбця. Т.Г. Шевченко, І. Франко, Л. Українка багато уваги приділяли до виховання дітей в дусі відданості і любові до Батьківщини, Ушинський провідну роль віддавав учителю: “Будь-яка програма виховання, якою б доброю вона не була, - писав він, - пишається мертвою буквою, якщо вона не перейшла у переконання вихователя.

Отже проблема морального виховання на всіх етапах розвитку людства стояла в центрі уваги мислителів і світової громадськості і особливої значимості вона набуває у наш ядерний вік.

Глинянчук С.

Острозький Вищий Колегіум

ІДЕЇ ХРИСТІЯНСТВА В ІСТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ УКРАЇНИ.

Ідеї християнства гуртуються на ідеях миру і добра. Посієм таких ідей виступала і виступає православна віра. Будучи запозиченою, вона, проте,

прижилась на основі поганських уявлень українців. Саме тому ідея православ'я червоною ниткою через усю історію України, і як національна релігія чинить опір всіляким спробам втручання ззовні.

Національно-визвольний рух є реакцією на поневолення, культурне чи економічне. Часто національно-визвольний рух має настільки радикальний характер, що застосовується насильство як засіб досягнення мети. А це суперечить християнським ідеям. Іноді релігійні мотиви, тут християнські ідеї, стають гаслами в такому в такому руслі як домінантні, хоча першопричинами є соціальні чи економічні. Це дає змогу демагогам наголошувати на винятковій ролі таких ідей.

Для проведення цієї тези ми звернемося до огляду історії українсько-національного руху.

Уже у визвольній війні 1648 -1654 р.р. чітко простежується тенденція до перебільшення значення релігійного питання: за свідченнями істориків Б. Хмельницький не ставив безпосередньо питання про визволення православної віри. До того ж, православні нещадно розправлялися з інаквовірними, зневажаючи ідею миру і добра. Православ'я було позбавлене своїх апологетів і тому не могло протистояти католицизму ідеологічно. Єдиним виходом врятування віри був перехід її до протекції козаків, які боролися проти будь-якого впливу Речі Посполитої в тому числі релігійному.

Протягом багатовікового сусідства українці ненавидили татар і турків; хоч і називалися вони “невірними”, “бусураманами”, причини ненависті крилися зовсім не в цьому, а в загрозі поневолення України тими ж татарами.

У відомому міфі “возз'єднання” з Москвою постійно вказується на злуку православних в єдиній державі (через кілька років ці православні з ненавистю вбиватимуть один одного).

Нація вимагає свого самоусвідомлення в незалежній державі, тому українцям слід було зосередити всі свої сили на відділенні обох частин України від тих держав під владою яких вони були, зокрема Західна Україна - від Австро-Угорщини, Східна Україна - від Росії. Натомість ідеологи вірні засадам здорового релігійного консерватизму знову і знову покладали надію на братство слов'янських народів та федерацію з православною Росією (від Костомарова до Грушевського). Сумні наслідки національно-визвольних змагань 1917 - 1921 рр. переконливо доводили, що християнська ідея миролюбності не спрацьовувала в оточені живих "до ласового шматочка" сусідів. Але українці виявилися вірними консервативним традиціям: в ідеології націоналізму велику роль відіграє релігійність - як основа побудови держави на базі нації.

Християнська ідея єдності трохи похитнулася - про це яскраво свідчить існування кількох релігійних конфесій в Україні (УПЦ КП, УПЦ МП, УАПЦ, УГКЦ), які більше відрізняються в структурі організації, ніж в ідеології.

У розбудові незалежної держави важливу роль відіграють і ідеї християнства, як основи менталітету українців. Тому слід враховувати досвід історії і не змішувати релігійних та соціально-економічних мотивів, не плутати справи церкви з релігійними справами.

**Берковський В.
О.В.К.**

АПОКАЛІПТИЧНІ ПРОРОЦТВА СВ. ІВАНА БОГОСЛОВА ЯК ПРОБЛЕМА ІСТОРІЇ

Серед християн усього світу великою популярністю користується пророча книга Нового Заповіту - Апокаліпсис або Відвертості Івана Богослова. Хоча ця книга і

розташована на останньому місті в Біблії все ж таки це є перша книга Нового Заповіту. Вона містить в собі картини і пророцтва останнього суду над людством, кінця світу, приходу антихриста та слідуючою за цим перемоги сил світла і приходу “царства небесного”. Містичні бачення Івана Богослова, а також нагромадження фантастичних образів та тайність баченого - ось що продовжує притягати людей до Апокаліпсису.

Між тим Апокаліпсис відома не тільки як богословська книга, а й як книга що несе в собі певну історичну інформацію. У той час ця інформація настільки завуальована, що потрібно вкласти значні зусилля щоб знайти її Та не завжди виявлені факти приймаються всіма вченими. Існує багато тих чи інших поглядів на проблеми, що містять в собі певний історичний факт. Так, наприклад, вавилонська блудниця, що сидить на звірі з сімома головами (Відв. 17:3) - це Рим, тому що латинська назва Рома є жіночого роду, побудований на сімох пагорбах. Так само згадка про сім царів, з яких п'ятеро впали, один є, а другий йще не прийшов але коли прийде то не довго йому бути (Відв. 17:10). В цій строфі можливо маються п'ять імператорів Риму - Август, Калігула, Клавдій та Нерон; “один йще є” - це можливо імператор Гальба, що правив лише півроку, а сьомий - це імператор Отон, що протримався на престолі лише 3 місяці.

У той же час існує інша версія вище зазначених слів. Так деякі дослідники Апокаліпсису зазначають, що під фразою (Відв. 17:4) Іван мав на увазі церкву “алтарь якої полон мерзості”, а під жінкою, що вдіта в порфири та багрянцю і що царствує над земними царями вони розуміють імператрицю Елізавету. Крім цього, імператрицю Елізавети Іван Богослов згадує ще й в II главі Апокаліпсису (Відв. 2:20), хоча існує версія що ці слова відносяться до церкви. Але у словах (Відв. 17:3) всі

вчені одноставно погоджуються з тим щоб тут розуміти Візантійська-Римську деспотію.

Крім всього вищезазначеного в Апокаліпсисі велику увагу привертає трагедія людства - страшний суд. Сучасний стан суспільства загроза масового знищення, ('ПІД, наркоманія - все це призводить до пожвавлених суперечок навколо Відвертосте. В силу багатовікової традиції вчені використовують або підставляють події сьогодення під апокаліптичні образи Івана Богослова. Так до недавнього часу під апокаліпсичною імперією лиха вважався бувший Радянський Союз, а Аргамедон (Відв. 16:16) - це світова термоядерна війна, вселенська катастрофа.

Отже у питанні “що є істина?” з історика, мова йде не про істину в пізнавальному плані, а скоріше про адекватність відношення до справедливості та щастя. Центром цієї істини є божественне відкриття, що поповнює реальну історію і дійсність. Тобто відвертість це не тільки божественна істинна, а й розуміння, що з'являється у результаті інтелектуального напруження багатьох попередніх поколінь.

Савицька Н.

РЕГІ

МИР, ЯК УСВІДОМЛЕННЯ ПРОВИНИ ТА ВЗАЄМНЕ ПРОЩЕННЯ.

Мир і безпека не можуть існувати, коли існує ненависть між народами. Нападки переважно не знаючи своїх жертв. Єдиним злочином “жертв” є те, що вони можливо, належать до іншого боку. Такі смерті можуть бути помстою за якісь попередні звірства або формою “етнічної чистки”. Кожен вияв насильства розвіює полум'я

Пресвятая Троице, Боже нашъ, слава Тебѣ!

Чи можливо знищити колись ненависть? Щоб дати відповідь на це, нам потрібно зрозуміти причини ненависті, оскільки ми не були народжені, або ненавидити.

Мабуть, основним підґрунтям ненависті є несправедливість і насилля. Як говорить Біблія, "насилство чинить мудрого дурним". Коли люди стають жертвами або зазнають грубого ставлення, їм легко розвинути ненависть до гнобителів. І хоча це може бути нерозважливим або "дурним", ненависть часто спрямована проти групи.

По цілому світі, насіння ненависті насаджується і поливається за допомогою несправедливості, упередження, націоналізму і релігії. Неминучі плоди - це злоба, агресія, війна, руйнування. Біблійне твердження в Івана 3:15 допомагає нам побачити серйозність цього: "Кожен, хто ненавидить брата свого, той душолюб". Певно, де процвітає ненависть, мир дуже нестійкий, якщо він взагалі є.

Історія ХХ ст. підтверджує, що ненависть не є вогнем, який гасне сам по собі.

Чи буде колись ненависть викоренена із сердець людей? Чи завжди є ненависть руйнівною, чи вона має і позитивну сторону? Подивімося.

Близько двох тисяч років тому маленька група християн була об'єктом ненависті. Тертуліан пояснює, яке ставлення римлян до перших християн переважало: "Якщо небеса не дають дощу, якщо стався землетрус, якщо ходить голод або пошесть, вони одразу кричать: "Укинути християн левам!"

Перші християни протистояли спокусі мститися за кривду, проти те що було об'єкте ненависті. У відомій нагірній проповіді Ісус Христос сказав: "Ви чули, що сказано:"Люби свого ближнього і ненавидь свого ворога". А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх... і моліться за тих, хто вас переслідує". (Матв.5 : 43 - 44).

За усною традицією євреїв ненавидіти ворога було правильним. Проте Ісус сказав, що ми повинні любити і

нашого ворога, а не тільки друга. Це важко, але можливо. Любити ворога не значить любити його спосіб дій та його вчинки. Грецьке слово вжите у розповіді Матвія, походить від а.га.пе, що описує любов, котра діє у згоді з принципом. Людина, яка виявляє а.га.пе - любов, гуртування на принципах, робить добро навіть ворогам котрі ненавидять її і погано поводяться з нею. Чому? Тому, що це шлях наслідування Христа і шлях до перемоги над ненавистю.

Біблія говорить, що є “час любити і час ненавидіти” (Екз.3:1, 8) Як це можна зрозуміти?

Бог не засуджує ненависть. Про Ісуса Христа Біблія говорить: “Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів” Євреїв (1:9). Проте є різниця між ненавистю до людини і ненавистю до зла.

Ісус виявив належну рівновагу у любові і ненависті. Він ненавидів лицемірство, але намагався змінити лицемірам спосіб мислення (Матв. 23:27,28) Він засуджував насилля, але молився за тих хто стратив Його (Матв. 26:52, Луи 23:34) І хоча світ безпідставно ненавидів Його, він віддав своє життя, щоб дати життя світові (Івана 6:33,51) Він залишив досконалий приклад ґрунтованої на принципах любові і побожної ненависті.

Несправедливість може викликати у нас справедливе обурення, як це було з Ісусом (Луки 19:45,46). Однак християни не мають права самі метатися. “Не платіть нікому злом за зло - радив Павло християнам у Римі, - коли можливо, якщо це залежить від вас, - живіть у мирі зі всіма людьми! Не мстить самі... Не будь переможений злом, але перемагай зло добром” (Римл. 12:17 -21). Якщо ми не затаємо ненависті і не мстимося за зло - любов здобуває перемогу.

Інакше кажучи, щоб зникла ненависть, треба створити суспільство, в якому люди навчать любити, допомагаючи одне одному, суспільство де люди забудуть

жорстокість, котру спричинили упередженість, націоналізм, расизм і племінна ворожнеча.

Через пророка Ісаю Біблія описує наслідки: “Не вчинять лихого та шкоди не зроблять на всій святій Моїй горі, бо земля буде повна пізнання Господнього так, як море вода покриває!” (Ісаї 11:9). Сам Бог покладе край ненависті.

Юрченко О.

РДШ

РОЗВИТОК МОВ - РОЗВИТОК НАЦІЙ

(на матеріалі досліджень та порівняльного аналізу української та англійської фразеології)

Видатний вітчизняний історик та вчений, найбільший поборник української духовності М. Грушевський в своїх працях позбирав і організаційно поєднані усе, що стосується історичного розвитку українського народу та його еволюції. Довів, що українська нація повинна стати в один ряд з найровнішими в світі, адже всі передумови для цього є. Довгий час нам втовкмачувала про вторинність нашого народу, провінційність літератури і нерозвиненість мови. Твори відомих українських письменників не перекладалися на інші мови, та й літературу світового письменства скоріше можна було прочитати російською, ніж рідною мовою. Ось як Грушевський порівнює долю української мови з долею російської: “Доля не однаково служила мові українській і мові великоруській. Великоруській було легше..., а українська мусила завмирати”. Але порівняльний аналіз нашої мови з іншими, скажімо, європейськими дозволяє зробити висновок, що наша мова не поступається іншим. Ще на поч. ХХ ст. на всесвітньому конкурсі мов українська посіла 3 завдяки своїй

мелозвучності і красі. Порівняємо українську з англійською мовою. Ось, наприклад, порівняльний аналіз фразеологічних одиниць сучасної української і англійської мов дозволив зробити висновок, що в обох мовах є багато спільного. Фразеологічний фонд обох мов надзвичайно багатий, а це, в свою чергу свідчить про багатство мови в цілому. Фразеологічні одиниці - це витвір народу, прояв його мудрості, естетичних почуттів.

Що стосується джерел походження фразеологізмів, то на основі досліджень можна зробити висновок, що фразеологічний склад вищезазначених мов має кілька груп: питомоукраїнські (англійські фразеологічні одиниці, запозичені фразеологічні одиниці і фразеологічні кальки і напівкальки. В англійській фразеології окремо віділяють фразеологізми запозичені з американського варіанту мови, так звані американізми.

Більшість фразеологізмів складають першу групу. У цій групі можна виділити кілька підгруп:

1. Фразеологічні звороти, які відзеркалюють традиції та звичаї народу: дістати гарбуза, піймати облизня (bret the cur).

2. Фразеологізми, які гуртуються на побутових образах, асоціаціях, навіяними простими життєвими обставинами і релігіями: з одного боку тіста, купи не держиться (astrend bedfellow (випадковий знайомий).

3. Фразеологізми, які пов'язані з давніми віруваннями, забабонами, чарівництвом: пускати ману з легкої руки (ablech sheep) паршива вівця.

4. Фразеологізми, що зародилися під впливом різних жанрів усної народної творчості - дум, казок, пісень тощо: хата чужая, як свекруха лихая (a reeringtom (занадто допитлива людина).

5. Фразеологізми, які відображають історичні факти: непрошений гість гірше татарина, на козаку нема знаку (the curse of Scotlend ("прокляття Шотландії").

6. Авторські стійкі сполучення: “Всякому городу прав і права” (merriad is a lottery (Одруження - це лотерея - Б. Джонсон).

Інше важливе джерело поповнення фразеологічного фонду - запозичення фразеологічних одиниць з інших мов, яке виникає в наслідок спілкування між народами. Таких запозичень багато і в українській і в англійській мові. Ця група також має декілька підгруп:

1. Біблеїзми: продатися з амиску сочевиці - sell ons birty nighth for a mess of pottage

2. Фразеологізми античного джерела: Achillt's hell - ахілесова п'ята

3. Фразеологізми французького походження: afterus the deluge

4. Фразеологізми, засвоєні з німецької мови: blood and iga кров'ю і залізом.

Отже наведені вище приклади свідчать про те, що українська мова справді є однією з найбагатших і найгарніших мов світу.

С. Дем'янюк **РЕГІ**

ХРИСТИЯНСЬКА ІДЕОЛОГІЯ МИРУ ТА СУЧАСНЕ ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ У КРАЇНАХ ХРИСТИЯНСЬКОГО СВІТУ.

За свою історію християнство пройшло складну еволюцію від “хрестових походів” до повної орієнтації на миротворчу діяльність у сучасному світі. Цей процес дедалі знаходить своє відображення у закликах Церкви до боротьби проти ядерного озброєння, за розрядку міжнародної напруженості та ін. Зокрема з ініціативи Церкви проведені Всесвітній конгрес миролюбивих сил, Всесвітня міжрелігійна миротворча конференція “Релігійні діячі за стійкий мир, роззброєння і справедливі відносини

між народами”, міжнародна конференція "(насіння священного дару життя від ядерної катастрофи)", створені впливові міжнародні організації "Християнський рух на захист миру", Всесвітня рада церков гоню

Одним з найголовніших актів миротворчої діяльності, була участь у створенні "Червоного хреста", який об'єднав близько 126 національних організацій.

Проте, незважаючи на зусилля церкви та бажання людей у країнах християнського світу залишається хитким. Хоча країни християнського світу у порівнянні з іншими країнами світу більш-менш контролюють ситуацію, своєчасно уникають загрози загострення міжнародної напруженості, югославська трагедія створює небезпечний прецедент "нового Сараєва", де роль першого посірілу може зіграти політика територіальної експансії НАТО на схід.

Християнській Європі, яка після Другої Світової війни майже не знало воєнних конфліктів, загрожує конфронтації політичних інтересів держав та народів. Міжетнічна боротьба народів між народами Югославії загрожує перейти у воєнний конфлікт між державами, які виконують там миротворчу місію. Створюється нова зона політичної напруженості між колишніми країнами Варшавського блоку та окремими новими державами, які утвердилися після розпаду СРСР. Нестабільне політичне становище і деяких країнах Західноєвропейського регіону. Зокрема Великобританія до цього часу не може відрегулювати конфлікт у Північній Ірландії. У Іспанії набрали великого розмаху терористичні акти екстремістських груп та організацій. Але найбільша небезпека йде зі Сходу, Латинської Америки та нехристиянських країн Африки, де вже утвердилися вогнища майбутніх війн на гутні міжрелігійної ворожнечі та національного протиставлення.

По мірі втягнення великих держав у міжрегіональні конфлікти одночасно зростає небезпека міжнародного

конфлікту, який дедалі все більше впливає на глобальну безпеку. Єдиним острівцем політичної стабільності у християнському світі поки що є протестантські країни Скандинавії та Північно - Західної Європи. Вони досягли найбільшої консолідації суспільства , пройшли без потрясінь державобудівництва , завершили монархічний устрій, доповнили його демократичними інститутами, і нарешті досягли найвищого рівня соціального захисту своїх громадян та зростають економічного добробуту.

**Витошко Л.
РЕГІ**

ХРИСТИЯНСЬКА ЛЮБОВ І МОЛОСЕРДЯ ТА СУЧАСНА МОРАЛЬ.

В Біблії сказано, що Бог є любов і тим самим ототожнена Його сутність з творіння. Свою любов Бог виявив у дарах, які дають всім поколінням людства все, щоб вони жили щасливо, уславляючи справами своїми божествену благодать. Бог милосердний і ласкавий, нескорий на гнів, многомилостивий, зберігає ласку для всіх людей, прощає беззаконня злочиний гріхи. Але одночасно і суворий до кожного, хто стає на шлях боговідступництва. У тому, що Бог не охороняє свідомих грішників від відповідальності за вчинене зло, виявляється рівновага між його любов'ю і справедливістю. І цим самим закарбував у наших серцях і розумі вищу моральну наставу, як ми повинні вчитися жити, щоб зберегти найцінніший духовний скарб - людяність. В Евангелії про це сказано: “Любіть один одного братньою любов'ю”, “Приймайте тому один одного”, “Любов'ю служіть один одному”, “Один за одного будьте ласкаві”, “Терпіть один одного”. Ісус Христос заохотив нас поводитися з іншими так, як ми хотіли б, щоб вони поводитися з нами. Ісусу також вчив, що любов до ближнього - це риса яка

відрізняє правдивих християн від фальшивих, від удавальників.

“Нову заповідь Я вам даю: Любіть один одного як Я вас полюбив, так любіть один одного й все” Він вчив нас довготерпінню, самопожертвуванню в ім'я спасіння ближніх, вміти прощати своїх ворогів, зберігати в у серці милість та доброту. Християнська любов допомагає людині розбудити в собі найглибші та найтонші почуття, які покривають неповторну красу людської природи у безкорисливій готовності сіяти навколо себе добро.

Сьогодні ми багато говоримо про мирне життя, взаємну повагу та любов. Однак інколи в історії народи й нації не були так розділені як тепер. Щоб уникнути цієї небезпеки, яка неминує призведе до всесвітньої катастрофи, треба навчитися любити так, як заповідав нам Христос. Бо Ісус попереджав, що прийде час коли: “Повстане народ на народ і царство на царство”. Цей час вже наближається. По закінченні Другої Світової війни було вже вбито понад 25 млн. людей в 150 війнах, які відбулися у різних країнах світу. Збуваються і інші Біблійні пророцтва: “Будуть землетруси по різних місцях”. З усіх країн світу приходять повідомлення про зростання злочинності. Ніхто вже не відчуває себе у безпеці, всі втратили спокій.

Єдиною надією, яка підтримує наші сили у боротьбі за мир, злагоду та дружбу, є вселюбська любов Господа Нашого Ісуса Христа. Своєю мученицькою смертю Він взяв на себе гріхи всіх поколінь людей, щоб розбудити у кожному серці потребу у каятті та моральному очищенні. Христос живий й досі, Він кличе до себе кожного хто вірить в Нього, у Своє царство, де будуть жити нові люди, на Новій Землі.

Музичук І.

РЕГІ

"Виховання високорозвиненої людини - патріота у творчості Олесь Гончара"

ми можемо простежити те, що О.Т.Гончар завжди, і в своєму житті, і в житті своїх героїв, не переступав Божих законів і канонів церкви; Майже всі герої письменника добрі і чесні люди, мають добру і справедливу душу.

Читаючи твори Олесь Гончара, ми ніколи не бачили, щоб головний герой відступав від Божої заповіді "не ображай ближнього свого".

Для прикладу візьмемо роман "Твоя зоря" і головного героя Кирила Заболотного. Все його життя - це життя праведної людини. Ніколи з його вуст ми не чули лихого слова, не бачили недобрих вчинків. Митець зобразив людину, в природі якої закладена чистота, людська солідарність. Щоб краще зобразити внутрішній світ героїв, автор використовує образ Мадонни. Вірніше не сам її образ, а лише дорогу до картини "Слов"янська Мадонна". Цю дорогу можна зрівняти з життям. Адже, саме під час цієї поїздки ми помічаємо все духовне багатство і високі ідеали персонажів твору.

Малюючи портрети своїх героїв, Олесь Гончар відображає в них стан душі кожної людини. В кожному творі він описує духовне прозріння героїв. Ця ж риса простежується в Біблії. Візьмемо для прикладу Магдалину, яка побачила свій гріх і покалася - вона духовно прозріла.

Невід'ємна риса творів Олесь Гончара - це те, що в них простежується зображення людей з високими благородними почуттями. Згадаємо апостолів Ісуса, які також прямували до високих і благородних ідеалів. І хоч, наприклад, Кирило Заболотний не мав в душі Бога, не

був віруючою людиною, але він підсвідомо жив за законами Божими, він творив добро і намагався приносити радість в життя інших людей.

Особливої уваги також заслуговує образ Андрона Ягничача ("Берег любові"). Письменник ставить героя у виняткові ситуації, крайні моральні випробування. І знову ж можна провести паралель з Біблією Всі (подвижники Ісуса - пророки, апостоли також проходили різні життєві випробування, це тільки укріпляло ІХ дух. Дух і життєві сили Андрона Ягничача також були загартовані, і він не піддавався, не ламався під впливом різноманітних невзгод.

Слід належно оцінити і такий, можна сказати, унікальний роман як "Собор". В ньому не одна сторінка присвячена зображенню високих моральних і духовних цінностей. Митець з великою майстерністю змальовує всі прекрасні риси, які можуть бути притаманні людині. Недарма Іван Деркач назвав Олеся Гончара "великим зодчим "собору" людських душ".

Людська душа, а саме духовно багата і чиста душа, в творчості О.Гончара ціняться так само високо, як і в Біблії.

Чепелюк Н. РЕГІ

Образ біблійного пророка в поемі "Мойсен" І. Франка.

Мене завжди приваблював образ біблійного пророка, побитого камінням і не признаного своїм народом. Сьогодні серед наших видатних митців синова ми маємо свого пророка, українського охоронця людського духу - Івана Франка. І цим нам належить пишатися.

Як біблійний Мойсей, що один знав шлях ізраїльського народу до волі, Франко серед ідейних

пошуків вселюдського визволення бачив шлях до свободи українського народу насамперед у боротьбі за національне відродження. Свої почуття і філософські міркування про це, про вічні істини, задля яких має жити людина, знайшли поетичне втілення в геніальній поемі "Мойсей".

В цьому творі поет сконцентрував і загострив увагу читача на вірі у відродження української нації, на вірі, що труди пророків - патріотів не пропадуть марно, а заголосяться щедрим урожаєм у майбутньому.

Отже, біблійна тема осмислена Франком на національному гутні, прищеплена до українського дерева культури.

Мойсей як провідник народу, просвітитель і борець за його свободу, охоронець народних традицій, що знає ціну їм для збереження високої духовності нації, був для Франка психологічно близьким. Поет проводить свого героя тими шляхами боротьби з оточенням і самим собою, якими пройшов сам, шукаючи істину і прийшовши до перемоги духовного над матеріальним.

Франко у поемі розширює рамки біблійного сюжету про Мойсея, вводячи діалоги з Азазелом, втіленням злих сил, що переслідують людину впродовж усього життя. В уста Мойсея він вкладає притчу, про те як дерева обирали собі короля. Своїм глибоким філософським змістом вона наводить читача на роздуми про місце окремої людини серед людей та історичущість кожного народу в історії світової культури. Українська земля теж робить свій внесок у загальну духовну скарбницю.

Поема є дороговказом і пересторогою для української нації сьогодні, коли вона стала на шлях своєї державності та духовного оновлення.

Сьогодні, в період надзвичайного душевного напруження, ми повинні прислухатися до свого мислителя - пророка, якщо хочемо мати право на щасливе майбутнє. Саме такі генії, як Іван Франко можуть піднести й

очистити душі нашої молоді , запалити їх священною любов"ю до України, її народу.

Отже , звертаючись до Біблійної теми про Мойсея, Іван Франко геніально передбачив катаклізми, які чекають український народ і все людство на шляху байдужості до власного майбутнього, незнання своєї історії і невміння та небажання вчитися в неї. Тому головний герой поеми у своїх вчинках керується найточнішим в світі дороговказам - любов"ю.

Мойсей залишається дивовижною постаттю в історії людської культури. Йому вдалося пройти довгий шлях життєвих змагань і залишити для свого народу важливі заповіді на довгі віки. Саме такі геніальні постаті виведуть людство у космічні простори духовності.

Бороденко Л. РЕГІ

Гріх та милосердя.

Життя Ісуса Христа стало для всіх прийдешніх поколінь зразком милосердя, символом всезагальної людяності, світлом , що допомагає людині обрести шлях праведника. Він навчив нас мудрості, яка назавжди залишиться взірцем досконалого життя, справжньою школою самовиховання доброчесності. Ісус прийшов в наш грішний світ, щоб спасти грішних і безпорядних людей, від морального здичавіння та духовного спустошення.

Бог до цих пір не карає нас. хоча гріхопадіння продовжується . І цьому ми бачимо безмежну любов і шчре милосердя Ісуса.

Кров , пролита Ісусом на Голгофі, забов"язує кожного християнина робити добро і забувати зло, бажати всім любові, щастя та миру, вміти радіти в радості , та в біді спиратися на Божії сили для перемоги.

В Євангелії сказано :

Тоді Петро підійшов до Нього і запитав Г "господи, скільки разів прощати братові моему , коли згрішить проти мене ? Чи до семи разів ?

Ісус відповів йому : "Не кажу тобі, до семи разів , а до сорока і семи разів по сім".

Так і Отець Мій Небесний учинить з вами, якщо не простить кожен з вас від серця братові своєму провин свого". (Мт. 18:21-35).

В цих словах мудрість Божої милості, приклад великодушності та прощення. Зараз в сучасному світі дуже важко жити по-християнські.

А з іншого боку і легко, потрібно лише прийняти Бога в своє серце, жити і робити так, як написано в Святому Письмі.

Щоб не бути переможеним силами темряви та зла, треба навчитися перемагати зло добром. Добро, любов, прощення, милість і милосердя - це ті слова , на яких базується християнська мораль. Ці слова багатогранні, наповнені глибоким змістом.

Милість може проявлятися , як в тілесному так і в духовному розумінні. Милість тілесна проявляється в слідуєчому : ангодуй голодного, спраглого - напої, нагото - одінь, недужому або тому, хто у в"язниці -допоможи, мандруючого - приютив. Милість і милосердя в духовному розумінні проявляються у тому, щоб Словом Божим повернути грішника на правильний шлях, нерозумієчому розкрити істину, поділитися з ближнім добрим словом, підтримати в біді, надати своєчасну пораду, попередити про непідкорюєчу небезпеку, молитися за нього Богу, втішити засмученого, не відповісти злом на зло , від чистого серця прощати обіди.

*Виховання ідеалів людської духовності в
процесі усвідомлення творів світових
композиторів - класиків.*

Музичне сприйняття - складний процес, в основі якого полягає вміння чути, співчувати, переживати музичний зміст як художньо - образне відбиття дійсності. Музикознавці стверджують, що слухати музику так, щоб відчувати її - це напружена робота серця, мозку та особлива творчість. Не даремно слово гармонія, що являє собою один із основних виразних засобів музики, в перекладі з грецької мови означає ладність, співрозмірність, врівноваженість. Якщо надати аналогу цим визначенням зі значеннями рис людського характеру, враховуючи ідеальне значення їх, можна говорити про формування високодуховної особистості. З давніх часів виховання особливого психічного стану людини (душевне піднесення, духовна насолода) досягалось творенням музичних форм невеликою кількістю відповідно обдарованих людей, та слухання і осмислення їх більш широким загалом. За допомогою засобів музичного сприйняття поєднанні зі сприйняттям словесним, Єдиного Закону норм життя і поведінки на Землі (Біблія), до свідомості людей доносились закономірності цілісного розуміння загальнолюдських ідеалів. Чим збагачувалось загальне розуміння "світу речей", практично виражалось вміння примножувати земне добро і боротися з темними силами зла.

Цей процес шліфувався на протязі багатьох століть. Поява першого музичного інструменту асоціюється з появою, самостійно мислячого індивіду (Homo sapiens). Формування духовних ідеалів шляхом усвідомлення художньо - образного значення музичного змісту набуває свого розквіту в епоху середньовіччя.

Пізніше світ дізнався про народження видатних геніїв, що в подальшому стали основоположниками класичних шкіл і напрямів формування прогресивних думок.

Одним із таких геніїв явився світу Іоган Себастья Бах, розквіт творчості якого становлять вокально інструментальні твори "Пристрасті по Матфею", Пристрасті по Іогану" та "Висока месса". Релігійна тематика служила Баху приводом для глибоких роздумів про життя та смерть, про призначення людини. Його духовні твори - не, по суті, твори філософські. Вони наповнені гуманізмом та теплотою, пройняті співчуттям до людини, вірою в її душевну чистоту.

Музичний світ Західної Європи XVIII століття характеризується появою нової течії, що повністю відображена у творах композиторів Вепської класичної школи. Мистецтво великих класиків (Гайдн, Моцарт, Бетховен) відображало ідеї доби Просвітництва, що закликали до господарювання розуму. В поєднанні зі світлим оптимізмом та високим гуманізмом вони склали життєвий зміст творчості вепських класиків.

Це просліджується в таких творах, як ораторія Гайдна "Створення світу", Реквієм Моцарта, соната №8 "Патетична" Бетховена та ін.

Говорячи про виховання ідеалів духовності, не можна не торкнутись сторінок творчості Бортнянського - видатного композитора, автора інструментальних творів, диригента - багато зробившого для розвитку української хорової музичної культури. Його духовні хорові твори "Святий і Боже", духовні концерти - найбільш визначна область його творчості.

Матерії високої свідомості, гуманістичне усвідомлення буття, відображені у творчості сучасних українських класиків М.Скорика, Є.Станкевича (камерна симфонія №3), В.Губаренка та ін. Слухаючи, усвідомлюючи твори композиторів - класиків, ми виховуємо в собі почуття високого гуманізму, що несе в собі пристрасну любов до життя та людини, невичерпну віру в перемогу світлих ідеалів.

Дем'янчук С.Я., Дем"янчук А.С.	
М. РІВНЕ	
<i>Педагогіка миру: історичний аспект.</i>	7
авщ. Андрій Горобець	
<i>Проблема миру у ранньому християнстві та її сучасний стан</i>	4
Пацюк О.	8
Рівненський економіко-гуманітарний інститут	
<i>Ідеал любові в християнстві</i>	
Клюйко В.	
Рівненський економіко-гуманітарний інститут	
<i>Виховання нової людини в релігійному майбутньому /за Д. Андресвим/</i>	12
Ковальова А.	
Рівненський економіко-гуманітарний інститут	
<i>Олександр Мень про смерть і безсмертя.</i>	15
Тимощук Володимир	
Волинська Духовна семінарія	
<i>Сутність моралі в християнському віровченні</i>	18
В. Стадник	
Рівненський економіко-гуманітарний інститут	
<i>Гуманістичні принципи християнської етики</i>	19
Стасюк Л.П.	
Волинський держуніверситет	
<i>Прагнемо дійти до думі дитини</i>	22
Федорась Т.	
РЕГІ	
<i>Війна та внутрішній світ людини.</i>	23
Кобилянська В.	
РЕГІ	
<i>Мир як усвідомлення провини та взаємне роцнення.</i>	26
Діхтяр А.	
РЕГІ (п/ф, І к.)	
<i>«Христос як миротворець».</i>	28

Конаныхин Ю. П.	
Москва	31
<i>Воспитание учащейся молодежи в духе общечеловеческих ценностей.</i>	
Шевчук С.В.	
Рівненський педінститут	
<i>Вирішення проблеми виховання взаємоповаги між людьми різних націй</i>	33
Кисіль О.	
РЕГІ	
<i>“Війна людей між собою - війна проти Бога”.</i>	35
Лавренюк П.	
РЕГІ	
<i>Християнські погляди відомого французького математика Б. Паскаля</i>	40
Богословець О.М.	
<i>Окультизм, як вияв бездуховності, боротьби проти миру</i>	44
Рожко О.	
<i>Проблема становлення молодшої сім'ї : пошуки і підґрунтя</i>	46
Прокопчук А.П.	
РЕГІ	
<i>Мир наше спасіння</i>	49
Бегей П.	
Ячменева Л.	
РЕГІ	
<i>Моральні засади християнського віровчення.</i>	51
Белобров А.	
РЕГІ	
<i>Заповіді Божі.</i>	51
Носова В.	
<i>Проблема миру у ранньому християнстві та її сучасний етап.</i>	51
Ковач М.	
РЕГІ	
<i>Християнство і політика.</i>	58

Роняк Т.Г.	
Волинський державний	
Університет.	60
<i>Миротворча спадщина Івана Огієнка.</i>	
Омелянюк Ю.А.	
Волинський державний Університет	
<i>Фізичне виховання учнів як засіб миротворчої діяльності учнів.</i>	62
Стасюк Л.П.	
Волинський державний Університет	
<i>Прагнемо дійти до душі дитини.</i>	64
Рудик В.	
РЕГІ	
<i>Кінець світу в релігіях народів.</i>	66
Яскал Л.	
РДШ	
<i>Мудрість Апокаліпсису Івана Богослова.</i>	68
Возний А.	
РЕГІ	
<i>Релігійна політика Б. Хмельницького.</i>	70
Прадун К.	
РЕГІ	
<i>Війна та мир в контексті сучасного мислення.</i>	72
Ренкес С.	
РЕГІ	
<i>Християнська сім'я, виховання дітей як запорука миру в державі і суспільстві.</i>	74
Міцкевич С.	
РЕГІ	
<i>Виховання на ідеях миру на уроках математики в початковій школі.</i>	77
Ураскіна С.	
РІС	
<i>Храм надії.</i>	78
Андрійчук А. РЕГІ	
<i>Ідеї християнської моралі</i>	80

Чепелюк С.	82
РДШ <i>Олімпійський рух - запорука злагоди та миру на землі.</i>	
Сіроткіна М.	
РЕГІ <i>Апокаліптичні пророцтва Св. Івана. Богослова як проблема історії.</i>	85
Гайдучик Н.С.	
Волинський державний Університет <i>Виховувати словом і особистим прикладом...</i>	88
Коржова О.	
РДШ <i>Теоретичні питання виховання учнів на ідеях миру на сучасному етапі розвитку суспільства.</i>	89
Галіакбарова І.	
РЕГІ <i>Бог у моєму житті.</i>	92
Лавренюк П.	
РЕГІ <i>Що значить бути християнином?</i>	94
Морох О.	
РЕГІ <i>Третя світова війна як передвісник кінця людської історії.</i>	96
Хайнецька Л.	
РЕГІ <i>Милосердя та сучасна мораль.</i>	98
Бубас Ю.	
РЕГІ <i>Любов до миру як ознака добродетності людини.</i>	100
Сова І.	
Волинський державний університет <i>Виховання студентської молоді в дусі миру.</i>	101
Ковтун І	
РЕГІ <i>Універсальність моралі в системі виховання молоді.</i>	103

Липська В.	
РЕГІ	
<i>Проблеми моральності та морального виховання молоді.</i>	108
Глинянчук С.	
Острозький Вищий Колегіум	
<i>Ідеї християнства в історії національно визвольного руху України.</i>	110
Берковський В.	
О.В.К.	
<i>Апокаліптичні пророцтва Св. Івана Богослова як проблема історії.</i>	112
Савицька Н.	
РЕГІ	
<i>Мир, як усвідомлення провини та взаємне прощення.</i>	114
Юрченко О.	
РДПІ	
<i>Розвиток мов розвиток націй.</i>	117
С. Дем'янюк	
РЕГІ	
<i>Християнська ідеологія миру та сучасне політичне життя у країнах християнського світу.</i>	119
Витошко Л.	
РЕГІ	
<i>Християнська любов і милосердя та сучасна мораль.</i>	121
Пелех Ю.	
<i>Виховання ідеале людської духовності в процесі усвідомлення творів світових композиторів класиків.</i>	128

Рівненський економіко-гуманітарний інститут

м. Рівне 1996
Тетіс